MAGAZIN BIBLIOLOGIC · 2 · 2000

LUCIA BOȚAN
OLGA CALMÂȘ
NATALIA CHERADI
LUDMILA CORGHENCI
MARIANA HARJEVSCHI
ANGELA IVASENCO
ION MADAN
LIDIA KULIKOVSKI
ALEXE RĂU
NATALIA SENOCOSOV
ANA SOFRONI
ION ȘPAC
ELENA TÂRZIMAN
NELLY ȚURCAN
NATALIA ZAVTUR

MAGAZIN BIBLIOLOGIC

2 · 2000

Serie nouă

EDITORI: BIBLIOTECA NAȚIONALĂ
ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR
SOCIETATEA BIBLIOFILILOR

REDACTOR-ȘEF:
ALEXE RĂU

COLEGIUL DE REDACȚIE:
Pavel Balmuș, Doina Banciu, Eugenia Bejan, Natalia Cheradi,
Valentina Chitoroagă, Ludmila Corghenci, Irina Digodi,
Silvia Ghinculov (director economic), Lidia Kulikovski (redactor-șef adjunct),
Ion Madan, Nina Negru, Vera Osoianu (secretar responsabil),
Petru Racu (redactor-șef adjunct), Natalia Senocosov, Emil Vasilescu

Numărul este ilustrat cu grafică de
Dragoș Popa-Miu

Lector:
Gabriela Buruiană

Paginare computerizată:
Liviu Rău

Culegere computerizată:
Angela Drăgănel

Redacția:
Biblioteca Națională, str. 31 August nr. 78 A,
Chișinău, cod 2012. Telefon: 240443

Tiparul este executat la Imprimeria B.N.R.M.

FELICITĂRI

Cartea se înscrie printre valorile de frunte ale civilizaţiei umane. Ea, secundată actualmente de alte forme de conservare a creaţiei intelectuale a omului, este şi va fi o condiţie de avansare a oricărei societăţi pe făgaşul progresului. Valorizarea lor constituie marea vocaţie a bibliotecilor, altor instituţii de profil. Împlinirea ei însă este imposibilă în lipsa specialiştilor bine instruiţi în domeniul biblioteconomiei şi bibliografiei. În Republica Moldova acest sector formativ a început să fie valorificat la U.S.M. acum 40 de ani. De atunci au fost instruiţi peste 3 500 de specialişti, majoritatea dintre care au reuşit să se afirme pe tărâmul informării şi documentării. Voi aminti doar de Claudia Balaban, Lidia Kulikovski, Silvia Ghinculov, Alexe Rău, Lidia Sitaru, Elena Balmuş, Tamara Baghici, Ecaterina Zasmenco, Nadejda Pădure, Elena Sănduţă, Ala Panici, Alexandru Frişcu, Matei Braşoveanu, Elena Bolganschi, Claudia Slutu-Grama, Vera Osoianu, Elena Roşca, Ludmila Costin, Elena Corotenco, Larisa Vârlan. Prestanţa lor profesională coagulează atât efortul personal, cât şi dăruirea dascălilor lor care îşi consacră cugetul şi sufletul în numele pregătirii specialiştilor de înaltă calificare în domeniul biblioteconomiei. E vorba de Natalia Senocosov, Ion Madan, Efimia Bodrug-Lupaşco, Ludmila Nikitina, Nelly Ţurcan, Ana Sofroni, Alexandru Bejenar, Olga Bârlad, Natalia Zavtur, Liuba Karnaev, Tamila Pavlic, Tamara Orjehovschi, Vlad Chiriac, Eugen Martin, Raisa Kiseliova, Maria Ciocanu, Galina Zamcovaia, Ludmila Corghenci, Rodica Popovschi, Angela Ivasenco. Am avut fericitul prilej să trudesc şi eu pe acest ogor, să cunosc oamenii pasionaţi de carte şi farmecul bibliotecilor, să urmăresc evoluţiile impresionante ce-au intervenit şi continuă să intervină în instruirea specialiştilor de profil. Am fost şi rămân alături de ei.

Stimaţi colegi, la patru decenii de la instituirea în Moldova a învăţământului universitar în domeniul biblioteconomiei, doresc să vă adresez un mesaj de felicitare din partea rectoratului Universităţii de Stat din Moldova şi să vă urez devotament deplin acestei distinse specialităţi, creativitate şi sensibilitate la ceea ce e performant în sectorul formativ căruia vă dăruiţi cugetul şi sufletul.

Prof. univ. **Gheorghe RUSNAC**,
rector al Universităţii de Stat din Moldova, membru corespodent al Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova

Cartea este şi a rămas unul dintre cele mai bogate izvoare de cunoştinţe. Rolul ei ca sursă de informare în folosul întregii ţări pune în lumină nevoia stringentă de apropiere a cuvântului tipărit de inima şi cugetul tuturor şi al fiecăruia în parte. Anume acestui scop îşi consacră activitatea sa zeci şi sute de absolvenţi ai Universităţii de Stat din Moldova, care au obţinut specialitatea de bibliotecar-bibliograf.

Cunoştinţe înseamnă putere. Putere înseamnă siguranţă. Siguranţă înseamnă viitor.

Vă doresc succes şi la mai mare, să aveţi un viitor frumos, în care cartea, graţie eforturilor dumneavoastră, ne-ar servi întotdeauna drept un izvor nesecat de cunoştinţe şi de siguranţă în activităţile pe care le desfăşuraţi.

Conf. univ., dr. **Mihai GUZUN**,
decanul Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării, U.S.M.

Alinierea, lentă dar sigură, a Republicii Moldova la exigenţele reformei informaţionale ridică în faţa societăţii o sumă de cerinţe şi de provocări. Condiţia primordială de raliere la societatea informaţională este pregătirea patrimoniului intelectual capabil să asigure funcţionarea şi viabilitatea cadrului informaţional. Dincolo de multitudinea dificultăţilor financiar-materiale se pune la modul cel mai serios problema redimensionării factorului uman – a bibliotecarului – într-un context profesional inedit. Profesia de bibliotecar se remodelează, capătă noi valenţe şi se ajustează la noile realităţi. Efortul central în educarea cadrelor de bibliotecari dotaţi cu întregul arsenal demn de era informaţională îi revine, în republica noastră, Catedrei de Bibliologie şi Asistenţă Informaţională – urmaşa de drept şi de fapt a Facultăţii de Biblioteconomie şi Bibliografie a USM.

Tradiţiile durabile ale acestei Catedre, ajunsă azi la 40 de ani de activitate, se înmulţesc şi se îmbină cu disponibilitatea pentru acceptarea noului, pentru asumarea provocărilor lansate de timpul nostru. Aceste calităţi, dublate de profesionalismul cadrelor didactice, capacitatea de dăruire pe care o dovedesc, fidelitatea principiilor continuităţii îi asigură Catedrei un loc onorabil în peisajul biblioteconomic moldovenesc.

Consiliul Biblioteconomic Naţional urează Catedrei de Bibliologie şi Asistenţă Informaţională realizări didactice şi ştiinţifice importante, studenţi interesanţi şi interesaţi, longevitate în context universitar.

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT!

Membrii Consiliului Biblioteconomic Naţional

LA MULŢI ANI, ALMA MATER !

Alma mater (Alma parens) este, de secole, supranumele ce-l poartă o Universitate şi, prin extensie implicită, o Facultate, faptul acesta marcând nu numai o devoţiune specială, ci şi un rol, un rost fiinţial, ca acela al mamei hrănitoare şi ocrotitoare. De altfel, însăşi etimologia termenului se trage din evul mediu timpuriu (sec. X-XI), din perioada înscăunării culturii faţă de Mama lui Dumnezeu, când se edifică, masiv, catedrale consacrate Doamnei Noastre şi când, puţin câte puţin, şcolile care funcţionează înăuntrul acestor catedrale se transformă în universităţi autonome. Care ar fi deci rolul Facultăţii? Pe atunci se considera că o societate, un stat are trei funcţii de bază: munca, educaţia şi războiul. Nici prima, nici cea de a treia funcţie nu pot fi îndeplinite fără educaţie. Iar educatorul societăţii era, pe atunci, femeia, mama. Aşadar, Facultatea ţine de principiul matern al lumii, ea este hrănitoarea spirituală venind, în acest sens, în ajutorul Mamei, formând cu aceasta din urmă un tot unitar, organic. Altminteri spus, ea este cea de a doua mamă a noastră.

Mamele noastre sunt acelea care contribuie în mod prefigurat la alcătuirea fiinţei noastre, hotărân-du-ne destinul vieţii. Iar organul fiinţei, sau, cum a afirmat Heidegger, locuinţa fiinţei, este limba, noţiunile, denumirile. Reprezentată ca un câmp învăluitor, fiinţa se dilată pe contul cunoştinţelor, gândurilor, proiectelor, înţelesului de viaţă, adică a tot ce însuşim de la cele două mame, de care depinde vastitatea sau îngustimea câmpului fiinţial, şi, implicit, faptul dacă noi devenim numai întru statistică sau ne împlinim întru fiinţă.

Legătura noastră cu Facultatea, ca şi cu mama noastră naturală, este, pe întreg parcursul vieţii noastre, una placentară.

Facultatea ne-a dat, sub toate sensurile, măsura de viaţă şi de fiinţare. De la ea ni se trag modelele conceptuale, viziunile noastre asupra vieţii şi a lumii, modelele de comportament etico-moral, de civism, de orientare în timp şi spaţiu, de autoinstruire. În mare măsură, în viaţă şi în exerciţiul profesional, noi suntem aşa cum ne-a proiectat Facultatea.

Aşa se face că atitudinea noastră faţă de Alma mater este una predestinată, ca faţă de mamă. Gândurile noastre pentru ea, în orice segment de timp, şi cu atât mai mult în momentele jubiliare, nu pot fi decât armonioase. Aşa o cere firea lucrurilor şi aşa cred, sunt sigur, majoritaea bibliotecarilor din Moldova care s-au format pe băncile Facultăţii.

În momente de acestea, nici cele mai înălţătoare cuvinte faţă de a doua mamă a noastră nu sunt suficiente pentru a cuprinde şi a exprima marele rost al acesteia. E ceva care nu încape în cuvinte, aşa cum sunt, de obicei, adevărurile mari şi sacre.

La cei patruzeci de ani ai săi, Facultatea noastră ni se dezvăluie cu tot se s-a făcut mai bun în Moldova pe tărâmul biblioteconomiei. Faţa biblioteconomiei noastre este şi faţa ei, tot ea fiind şi oglinda, măsura, planul la care ne raportăm ca să vedem ce şi cum am devenit.

Ne aplecăm cu pioşenie frunţile în faţa ei cu gânduri de bine şi de recunoştinţă.

La mulţi ani, Alma mater !

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT!

Alexe RĂU,
preşedintele A.B.R.M., directorul B.N.R.M

Universităţile noastre... Atunci când pronunţăm aceste cuvinte ne gândim la cei şapte ani de acasă, la anii de şcoală şi la perioada studenţiei. Fiecare din aceste etape a însemnat înaintarea, uneori uşoară şi alteori foarte anevoioasă, pe scara vieţii, spre împlinirea destinului nostru.

Majoritatea bibliotecarilor instituţiei noastre au făcut şcoala de biblioteconomie la Universitatea de Stat din Moldova. Deşi statutul facultăţii a suferit nenumărate schimbări, au rămas neschimbate fidelitatea, înaltul profesionalism, consecvenţa, bunăvoinţa cadrelor didactice de la ceea ce astăzi se numeşte Catedra de Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională a Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării. Către ei ne îndreptăm gândul şi lor le adresăm calde felicitări acum, când sărbătorim aniversarea a 40-a de la deschiderea specialităţii „Biblioteconomie şi Bibliografie" la Universitatea de Stat din Moldova.

Ani lungi de viaţă şi cele mai frumoase realizări, dragi colegi.

Colectivul Bibliotecii Naţionale pentru Copii "Ion Creangă"

Multstimaţi dascăli şi colegi, colaboratori ai secţiei de bibliologie a U.S.M.!

Ajunşi la jubileul de 40 de ani de existenţă a învăţământului bibliologic superior în Moldova, adresăm felicitările noastre tuturor cadrelor didactice care au trudit şi trudesc la instruirea şi perfecţionarea profesională a specialiştilor Sistemului Naţional de Biblioteci.

Este o dată marcantă şi un eveniment important nu numai pentru bibliotecarii-absolvenţi, care ne-am facut din carte şi bibliotecă o profesie dar, credem, şi pentru toate „trestiile gânditoare" ale societăţii noastre. Căci, deşi statutul profesiei, careia i-aţi dat întâietate, consacrandu-i eforturile, timpul, măiestria şi devotamentul, este insuficient cotat de societate, beneficiari ai activităţilor desfăşurate de discipolii Dumneavoastră sunt majoritatea membrilor ei.

Cu ocazia jubileului vă exprimăm consideraţiunile noastre şi dorim să vă avem mereu alături sănătoşi, optimişti, cutezători.

Colectivul Bibliotecii Ştiinţifice Republicane Medicale

Stimaţi şi dragi profesori,

La acest moment jubiliar avem bucuria să vă felicităm din toată inima, exprimându-ne certitudinea că munca Dumneavoastră în educaţia noilor generaţii de specialişti se va încununa şi pe viitor de succes.

Vă aducem respectul şi recunoştinţa noastră pentru una dintre cele mai frumoase profesii care stă la temelia cunoştinţelor, or lumea cărţilor inseamnă epoci adunate în coperţi luxoase şi simple, în manuscrise şi pe suport electronic, memoria lumii încredinţată nouă — bibliotecarilor. slujitori şi prizonieri ai cărţii, dar şi stăpâni ai celei mai imense şi incomensurabile bogaţii — spiritualitatea umană.

Colectivul Bibliotecii Ştiinţifice Centrale a Academiei de Ştiinţe a Moldovei

---

Distinşi colegi şi distinşi viitori colegi!

Adresăm calde felicitări în legătură cu sărbătorirea unui eveniment important pentru toţi bibliotecarii din ţara noastră — împlinirea a 40 de ani ai învăţământului biblioteconomic universitar.

Într-un asemenea moment aniversar, noi, foştii studenţi şi absolvenţi, având emoţii deosebite, putem afirma cu certitudine că Facultatea şi mai târziu Secţia de Biblioteconomie a Universităţii de Stat a acumulat în decursul existenţei sale o bogată experienţă şi tradiţii frumoase. Facultatea a dat numeroase generaţii de tineri bibliotecari care şi-au pus cunoştinţele în slujba progresului culturii noastre.

În ciuda greutăţilor din ultimii ani, cu eforturi deosebite, s-au creat o serie de premise favorabile pentru ca specialitatea Biblioteconomie şi Asistenţa Informaţională să se încadreze într-un învăţământ modern de înaltă ţinută ştiinţifică cu cerinţele actuale ale dezvoltării societăţii informaţionale.

Mulţumim tuturor celor angajaţi la Catedra de Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională pentru munca dedicată afirmării învăţământului biblioteconomic superior şi vă urăm cât mai multe împliniri în formarea de noi generaţii de specialişti în biblioteconomie şi în activitatea informaţională.

Ne bucurăm că studenţii şi profesorii Catedrei au găsit un sprijin în echipa bibliotecii noastre în vederea realizării programelor de cercetare ştiinţifică şi practicii de producţie. Ne simţim obligaţi să depunem în continuare eforturi pentru a realiza integral obiectivele privind asigurarea unei bune pregătîri a bibliotecarilor.

Biblioteca A.S.E.M. este cointeresată de continua dezvoltare şi modernizare a învăţământului biblioteconomic din Moldova şi vă asigură de întreaga sa disponibilitate pentru extinderea colaborării cu Catedra de Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională, rămânând şi în continuare, pentru studenţi, o bază excelentă de practică şi cercetare ştiinţifică.

În numele echipei Bibliotecii A.S.E.M.,
Director **Silvia Ghinculov**

CATEDRA DE BIBLIOTECONOMIE ŞI BIBLIOGRAFIE
Cronica anului 2000

Ianuarie-februarie. Ion Madan a iniţiat colecţia „Bibliologi basarabeni". Fiecare fasciculă urmează să cuprindă un studiu sau câteva articole despre personalitatea respectivă şi bibliografia propriu-zisă. Prima fasciculă – „Poezia muncii bibliografice (Ion Şpac la 70 de ani)" Ion Madan a consacrat-o cunoscutului bibliograf şi cercetător al jurnalismului basarabean Ion Şpac. Lucrarea a apărut cu concursul Bibliotecii Naţionale şi al Bibliotecii Municipale "B.P. Hasdeu". În curs de pregătire se află fasciculele consacrate lui Petru Ganenco, Alexandru David, Paul Mihail.

Februarie-martie. Nelly Ţurcan, Natalia Senocosov, Lidia Kulikovski, Natalia Cheradi, Ion Madan au prezentat articole substanţiale, care au fost publicate în „Analele ştiinţifice ale Universităţii de Stat din Moldova. Seria ştiinţe socioumanistice". Vol. I (Chişinău, 2000, p. 248-322).

Februarie-iunie. Ion Madan a elaborat microenciclopedia „Biblioteconomia şi Bibliografia Moldovei: Profesori şi discipoli", care include articole succinte despre personalul didactic al specialităţii noastre pe parcursul celor 40 de ani de existenţă, cât şi despre o bună parte din absolvenţi, care reprezintă biblioteconomia Moldovei.

Martie. Pentru monografiile bibliografice „Cercetări în domeniul ştiinţelor chimice la Universitatea de Stat din Moldova (1946-1998): „Contribuţii bibliografice (1998)" şi „Cercetări în domeniul ştiinţelor biologice, pedologice şi agrochimice la Universitatea de Stat din Moldova (1946-1998): Contribuţii bibliografice" (1999) dlui Ion Madan i-a fost conferit Marele Premiu la Concursul republican pentru cea mai reuşită lucrare bibliologică, compartimentul Bibliografie.

Martie. În cadrul „Anului bibliologic 1999" Nelly Ţurcan şi Ion Madan au organizat o masă rotundă privind istoria, starea actuală şi viitorul învăţământului bibliologic în republică. Au luat cuvântul Ludmila Corghenci, Lidia Kulikovski, Elena Balmuş ş.a. Au fost luate în discuţie probleme majore privind pregătirea, modelarea şi activitatea bibliotecarului noului secol, inclusiv colaborarea catedrei cu bibliotecile, cercetările ştiinţifice, umanismul profesiei de bibliotecar etc.

Martie-iunie. Catedra a pregătit o culegere de „Studii şi cercetări de biblioteconomie şi jurnalism", în care au fost incluse materiale pregătite de membrii Catedrei Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională, de colegii de la marile biblioteci, Camera Naţională a Cărţii şi alte instituţii ştiinţifice. Culegerea cuprinde 3 compartimente: „Profesia de bibliotecar în lumea contemporană", „Biblioteconomie şi Bibliografie", „Bibliografie şi Jurnalism". Cartea a fost editată de Centrul de Tehnologii Informaţionale al Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării.

Aprilie-august. Natalia Cheradi a elaborat biobibliografia „Protagonistul bibliologiei naţionale (Ion Madan la 65 de ani)" în cadrul colecţiei „Bibliologi basarabeni". Lucrarea a fost editată de Biblioteca Academiei de Studii Economice din Moldova.

5 mai. A avut loc Conferinţa ştiinţifică a personalului didactic al Universităţii Libere Internaţionale a Moldovei. La secţia Biblioteconomie Ion Madan a prezentat un comunicat pe tema: „Învăţământul bibliologic universitar în Moldova şi cadrele de biblioteci". Au prezentat comunicări Lidia Kulikovski, Natalia Cheradi, Rodica Popovschi, Vladimir Dunduc. Lucrările au fost publicate în „Studia professorum. Seria Psihologie. Biblioteconomie. Ştiinţe reale" (Chişinău, 2000).

31 mai. Catedra de biblioteconomie şi asistenţă informaţională, numeroşi absolvenţi ai Facultăţii (secţiei) de Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională a U.S.M., presa şi Radiodifuziunea Moldovenească au făcut referire la cea de a 65-a aniversare a lui Ion Madan.

17 iunie. Comisia de Stat a apreciat înalt tezele de licenţă scrise şi susţinute de absolvenţii promoţiei 2000: Vladimir Dunduc, Silvia Uncu, Angela Sava, Alina Frumusachi, Violeta Cibotaru, Liliana Bârnă, Tatiana Olaru, Viorica Zaharia (secţia fără frecvenţă) ş.a.

Iulie-septembrie. În calitate de membru al colegiului de redacţie şi coautor al „Calendarului bibliotecarului" (din 2000 – „Calendar Naţional") Ion Madan a scris articole şi a elaborat bibliografii selective ale unor savanţi cu renume ca Ion Halippa, Dumitru Ghiţu, Petru Soltan, Nicolae Gărbălău, bibliologilor Lidia Kulikovski, Claudia Balaban, Vlad Chiriac, Alexandrina Matcovschi ş.a.

August. A apărut o broşură de popularizare a specialităţii noastre: „Biblioteconomie şi asistenţă informaţională: Portret în timp" pregătită de Nelly Ţurcan, Natalia Senocosov şi Angela Ivasenco. Lucrarea a fost editată de Centrul de Tehnologii Informaţionale al Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării.

Septembrie. În cartea „Conferinţa corpului didactico-ştiinţific. Bilanţul activităţii stiinţifice a U.S.M. pe anii 1998-1999. 27 septembrie-2 octombrie 2000: rezumatele comunicărilor. Ştiinţe socioumanistice" au apărut lucrările semnate de Natalia Senocosov, Nelly Ţurcan, Ion Madan, Natalia Zavtur, Rodica Popovschi, Liuba Karnaev, Lidia Kulikovski, Natalia Cheradi, Nadejda Pădure, Mariana Harjevschi, Tatiana Coşeri, Angela Ivasenco.

Septembrie. În „Analele Ştiinţifice ale U.S.M.: Seria Lucrări studenţeşti" au fost publicate în variantă prescurtată tezele de licenţă ale absolvenţilor anului 2000: Vladimir Dunduc (cond. şt. Nelly Ţurcan), Angela Sava (cond. şt. Nelly Ţurcan), Tatiana Olari (cond. şt. Natalia Senocosov), Silvia Uncu (cond. şt. Natalia Senocosov).

Admiterea 2000

Admiterea 2000 la specialitatea „Biblioteconomie şi asistenţă informaţională" s-a efectuat conform „Regulamentului de organizare şi desfăşurare a admiterii în instituţiile de învăţământ superior universitar şi superior de scurtă durată (colegii)". Conform planului de admitere la specialitatea „Biblioteconomie şi asistenţă informaţională" a fost anunţat un concurs pentru 30 de locuri vacante cu finanţare din buget: 20 de locuri la secţia de zi şi 10 locuri la secţia fără frecvenţă. La secţia de zi din numărul total de locuri 40% au fost rezervate absolvenţilor şcolilor medii de cultură generală şi 60% — absolvenţilor liceelor; pentru ambele categorii de înmatriculare 50% din locuri au fost pentru abiturienţii din localităţile urbane şi 50% — pentru cei din localităţile rurale.

În urma probelor de concurs (absolvenţii şcolilor de cultură generală — limba română şi limba străină, absolvenţii liceelor — limba şi literatura română) la secţia de zi au fost înmatriculaţi 15 studenţi. Pentru că 5 locuri au rămas vacante a fost anunţat un concurs suplimentar, în urma căruia au fost înmatriculaţi 5 studenţi finanţaţi din buget şi 1 – în bază de contract.

La secţia fără frecvenţă, la cele 10 locuri vacante au candidat 17 persoane; au fost susţinute aceleaşi probe de concurs ca şi la secţia de zi, fiind înmatriculaţi mai întâi cei ce lucrează în domeniu (conform carnetului de muncă), apoi ceilalţi candidaţi în funcţie de rezultatele obţinute.

Angela IVASENCO

Absolvirea 2000

În anul universitar 1999-2000 la specialitatea „Biblioteconomie şi asistenţă informaţională" au avut loc examenele de licenţă la secţia de zi, şi, după o întrerupere de şase ani, la secţia fără frecvenţă. Majoritatea studenţilor de la secţia de zi au susţinut examenele şi teza de licenţă. Comisia de examinare (preşedinte L. Kulikovski) a apreciat înalt atât răspunsurile la examene, cât şi tezele de licenţă. Comisia a fost plăcut impresionată de priceperea studenţilor de a trage concluzii, de a trece materialul prin viziunea lor proprie, priceperea de a aplica cunoştinţele acumulate în practică.

Temele tezelor de licenţă propuse pentru susţinere au fost foarte actuale şi puţin reflectate în literatura de specialitate în limba română. O teză de pionierat a fost cea susţinută de Angela Sava, având ca temă „Resursele informaţionale ca obiect al proprietăţii intelectuale". Tema este interesantă prin noutatea sa în materie cât şi prin actualitate — accesul liber la informaţie a oricărui cetăţean.

Altă teză foarte actuală, la fel de bine lucrată şi pentru prima dată abordată — „Asigurarea informaţională a businessului mic şi mijlociu în Republica Moldova" a studentei Violeta Cibotaru.

Teza „Standardizarea activităţii de bibliotecă" a studentei Tatiana Olaru vine să analizeze acest aspect în activitatea bibliotecilor din Moldova.

Unanim apreciată de comisie ca o lucrare foarte bună a fost teza studentului Vlad Dunduc „Analiza scientometrică a torentului documentar de matematică din Republica Moldova". Lucrarea indică capacităţile de studiere ştiinţifică a studentului, cunoaşterea temei în profunzime.

De asemenea, înalt apreciate au fost tezele studentelor Silvia Uncu — „Catalogare automatizată: Premise, realizări, perspective" şi Viorica Zaharia —„Ion Bianu".

Toţi studenţii care au susţinut examenele şi tezele de licenţă au primit diplome de licenţă în biblioteconomie. Studenţii de la secţia fără frecvenţă, cu excepţia studentei V. Zaharia, au susţinut numai examenele de licenţă şi au primit calificarea de bibliotecar-bibliograf.

Comisia de examinare a menţionat o pregătire practică foarte bună a studenţilor de la secţia de zi, care se datorează unei colaborări fructuoase a catedrei biblioteconomie şi asistenţă informaţională cu bibliotecile din Chişinău. Majoritatea absolvenţilor sunt angajaţi şi lucrează în bibliotecile universitare (A.S.E.M., U.L.I.M., B.C.U. ş.a.), filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu", Camera Naţională a Cărţii etc.

Nelly ŢURCAN

Seminare 2000

Indicatori de performanţă — instrumente manageriale pentru evaluarea activităţii de bibliotecă, 1-2 iunie 2000

Seminarul a fost organizat de Biblioteca Municipală "B.P. Hasdeu" Chişinău cu susţinerea specialiştilor din România: Doina Popa (Biblioteca Judeţeană "O. Goga" Cluj), Rodica Drăghici, Dragoş Neagu (Biblioteca Judeţeană "P. Istrati").

Scopul seminarului a fost de a familiariza publicul cu indicatorii de performanţă utilizaţi în practica bibliotecilor publice din diferite ţări.

Seminarul a oferit următoarele subiecte: importanţa indicatorilor de performanţă, metode de colectare a datelor statistice, înregistrarea măsurătorilor, elaborarea rapoartelor statistice, calculul indicatorilor de performanţă.

A prezentat interes analiza comparativă a indicatorilor de performanţă ai Bibliotecii Municipală „B.P. Hasdeu", bibliotecilor publice din judeţul Cluj şi Bibliotecii Municipale din Helsinki.

A fost binevenită comunicarea despre gestiunea costurilor în bibliotecile din Finlanda (L. Kulikovski, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu").

Seminarul a propus atât informaţii teoretice, cât şi practice.A fost util lucrătorilor de bibliotecă, cercetătorilor şi formatorilor de biblioteconomie.

Managementul de bibliotecă. Model finlandez

Seminarul a fost organizat de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu" Chişinău, în cadrul „Zilelor bibliotecii Transilvania", moderator Lidia Kulikovski.

A fost o transpunere sistematizată a cunoştinţelor obţinute de către un grup de colaboratori ai Bibliotecii Municipale în urma vizitei efectuate în bibliotecile publice din Helsinki.

Seminarul a oferit diverse subiecte: dezvoltarea managementului în Biblioteca Publică din Helsinki, sistemul de gestiune a costurilor, strategiile societăţii informaţionale finlandeze, managementul de personal, lobby-ing-ul – instrument de succes al managementului etc.

Au fost punctate următoarele idei de bază:

- managementul de bibliotecă să se efectueze din punct de vedere al importanţei utilizatotului;
- evaluarea nu este doar o funcţie a managementului, ci o normă de funcţionare a bibliotecii;
- o sarcină importantă a conducerii este gestiunea calităţii;
- a aplica leadership-ul în activităţile de personal etc.

Seminarul a fost dotat cu materiale bogate pentru lucrul individual al ascultătorilor, reflectând definiţii, idei, cifre.

Participanţii au menţionat eficienţa înaltă a lucrărilor seminarului.

Natalia ZAVTUR

Lectura şi scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice

În perioada 12-15 ianuarie şi 15-18 martie 2000 în cadrul proiectului *Reading and Writing for Critical Thinking* (Lectura şi scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice) au fost organizate două workshop-uri, la care au participat cadre didactice de la Universitatea de Stat din Moldova (inclusiv de la catedra biblioteconomie şi asistenţă informaţională) şi Universitatea Pedagogică „Ion Creangă".

Proiectul *Lectura şi scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice* este un program de training pentru profesorii care doresc să eficientizeze procesul educaţional prin introducerea unor tehnici şi strategii didactice performante ce promovează învăţarea activă şi independentă, ce implică gândirea critică, aceasta reprezentând condiţia necesară pentru adaptarea la noile condiţii socioeconomice şi culturale.

Aceste tehnici şi strategii au fost elaborate în scopul dezvoltării abilităţilor de gândire, comunicare şi comportament, reprezentând un ansamblu eficient şi coerent de metode de instruire prin lectură, scriere şi discuţie.

Metodele promovate de acest proiect pot fi aplicate cu succes în învăţământul primar, secundar şi universitar, reprezentând o alternativă a învăţării pasive.

Proiectul LSDGC a fost iniţiat în 1997 cu participarea unor cadre didactice din ţările Europei de Est şi din Asia Centrală. Profesorii din Republica Moldova s-au încadrat în acest proiect în 1998. Pe parcursul anului de învăţământ 1998-1999 au fost organizate patru workshop-uri, în cadrul cărora profesorii au avut posibilitatea de a se familiariza cu noile metode.

Proiectul LSDGC este dirijat de Consorţiul pentru o Pedagogie Democratică, format din trei instituţii reprezentative: *Asociaţia Internaţională de Lectură, University of Northern Iowa* şi *Hobard and William Smith College (Geneva – New York)*. În acest proiect sunt implicaţi, prin sprijinul Fundaţiilor Soros locale şi al Institutului pentru o Societate Deschisă din New York, profesori din 18 ţări din Europa şi Asia Centrală. În Republica Moldova training-urile din cadrul proiectul au fost organizate de către *Centrul Educaţional Pro Didactica*. Workshop-urile au fost organizate şi desfăşurate de către profesorii universitari din S.U.A. Timothy Shanahan (University of Illinois, Chicago) şi Jerome B. Zutell (Ohio State University, Columbus).

În Republica Moldova proiectul este axat pe realizarea următoarelor obiective:

- implementarea celor mai eficiente strategii şi tehnologii educaţionale;
- răspândirea noilor metode la toate nivelurile procesului de instruire;
- dezvoltarea profesională;
- stabilirea şi menţinerea unor legături durabile cu instituţii şi organizaţii educaţionale etc.

Participanţii la workshop-uri au beneficiat de un set de ghiduri în care sunt descrise metode şi tehnici didactice eficiente.

Nelly ŢURCAN
Natalia SENOCOSOV

Activitatea ştiinţifică a studenţilor de la biblioteconomie

Încadrarea studenţilor în activitatea de cercetare ştiinţifică cunoaşte astăzi o înviorare vădită. Fenomenul poate fi explicat, în mare parte, prin modalităţile de organizare a procesului de învăţământ. Dinamismul în căutările de noi soluţii, actualizarea programelor analitice — principii de care catedra de biblioteconomie şi asistenţă informaţională se conduce perseverent în ultimii ani, au făcut să se practice aşa forme didactico-ştiinţifice de predare, cum ar fi laboratorul de creaţie, seminarul special. Despre eficacitatea unor asemenea forme de instruire conchidem după rezultatele conferinţelor ştiinţifice studenţeşti, devenite deja ani la rând una dintre cele mai frmoase tradiţii la facultate.

Anul acesta Conferinţa Ştiinţifică Studenţească a avut loc pe data de 22 februarie. La ea au participat studenţi din toţi anii de studiu, în total 12 persoane. Şi cu toate că cei de la anii V şi IV (Violeta Ciubotaru, Olga Calmâş şi Liliana Bâcos) au manifestat o ţinută de cercetători versaţi în materie, vorbindu-le cu pasiune celor prezenţi despre rolul bibliotecilor în servirea informaţională a businesului (V. Ciobotaru), profesia de bibliotecar în contextul trecerii la societatea informaţională (O. Calmâş), patrimoniul naţional de carte al Republicii Moldova sub aspect de conservare (Iu. Bâcos), la înălţime s-au dovedit a fi toţi participanţii. Studentele de la anul I: Irina Crăciun, Natalia Pâslaru şi Olesea Leahu, fiind la început de cale în lumea ştiinţei cu demnitate au ţinut piept onorabilei încercări de explorator. Lucia Boţan, Viorica Coadă şi Silvia Ciubrei, toate trei studente la anul II, au prezentat şi ele comunicări bine structurate şi argumentate, trezind interesul auditoriului faţă de problema intelectului bibliologic în epoca informaţională (L. Boţan), a imaginii bibliotecii în societatea contemporană (S. Ciubrei), precum şi faţă de promotori ai bibliografiei româneşti (V. Coadă).

Interesul ştiinţific al studenţilor de la anul III a fost determinat şi de probleme ce ţin de servirea cititorilor. Ina Anton cu multă abnegaţie şi într-un mod analitic deosebit a dezvăluit tema „Cartea şi lectura — instrumente de influenţă a bibliotecilor asupra maselor". Odilia Dumitraş a prezentat o comunicare dintre cele mai actuale la moment — „Servirea persoanelor dezavantajate în bibliotecă". Iar Natalia Dabija a analizat destul de reuşit problemele completării bibliotecii publice în condiţiile actuale.

Astfel tematica comunicărilor prezentate la Conferinţa-2000 a cuprins diverse probleme din domeniul biblioteconomiei, bibliografiei şi bibliologiei.

Juriul, în componenţa doamnelor Nelly Ţurcan, dr.conf., Natalia Senocosov, conf. dr., Natalia Zavtur, lector, şi a domnului Ion Madan, conf., dr., a menţionat în aprecierele sale actualitatea problemelor abordate de către studenţii-cercetători, ţinuta înaltă a unor participanţi şi orientarea lor profundă în materia de specialitate. La evidenţierea celor mai bune lucrări s-a condus de următoarele criterii: argumentarea ştiinţifică aplicată, gândirea analitică manifestată şi logica expunerii materialului. Locul întâi i-a revenit studentei anului IV Olga Calmâş (coordonator ştiinţific: conf. dr. Nelly Ţurcan). Pe locul II s-a clasat Odilia Dumitraş (coordonator: conf. dr. Natalia Senocosov) şi Iuliana Bâcos (coordonator conf. dr. Ana Sofroni). Studentele Ina Anton (coordonator: conf. dr., Ana Sofroni) şi Irina Crăciun (coordonator: conf. dr. Ion Madan) au luat locul III.

Învingătorii Conferinţei Ştiinţifice Studenţeşti în prima etapă au participat ulterior la lucrările Conferinţei Universitare, unde Odilia Dumitraş, studenta în anul III, a ocupat locul III prezentând comunicarea „Problemele servirii persoanelor dezavantajate în bibliotecile publice".

Aceste ultime două conferinţe sunt o dovadă că biblioteconomia de la noi are un potenţial ştiinţific promiţător.

conf. dr. Ana SOFRONI

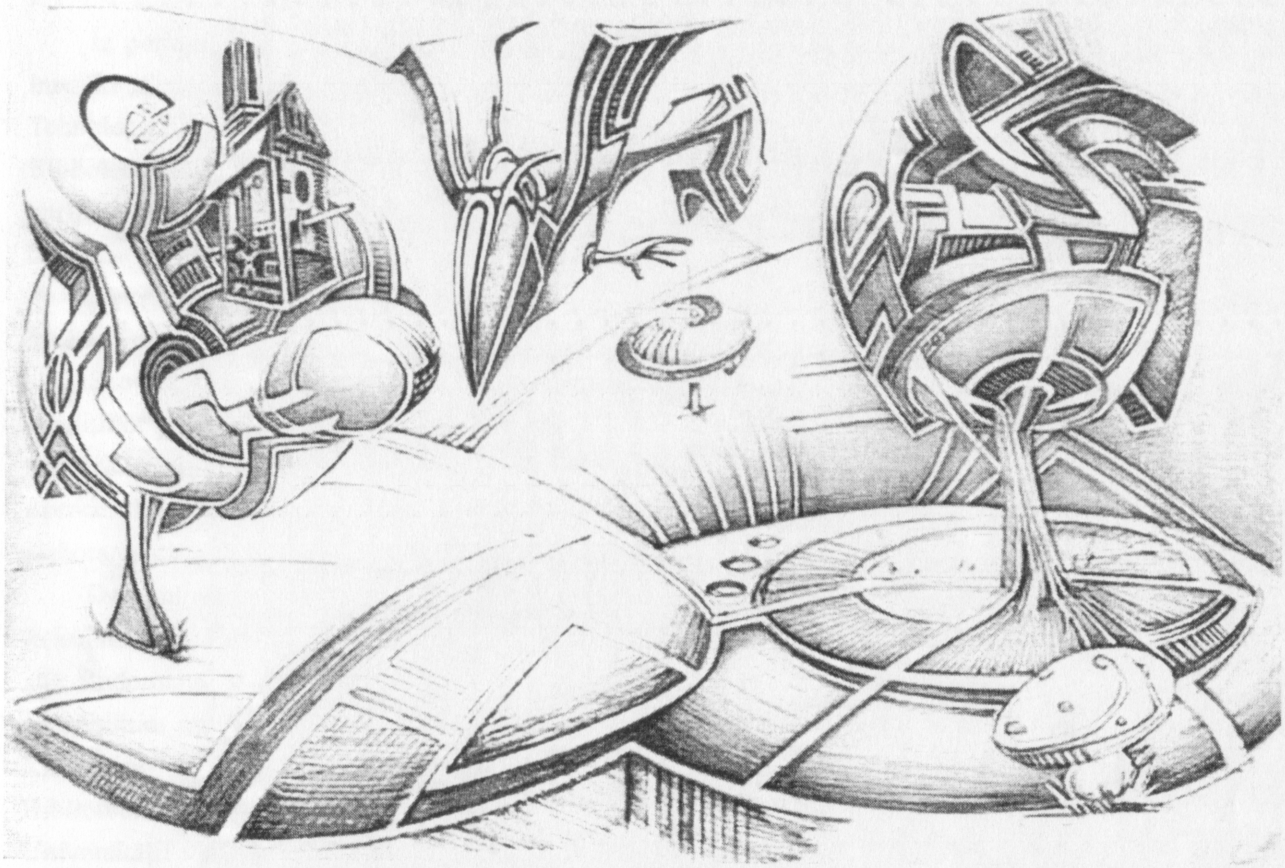

O LUME PARALELĂ

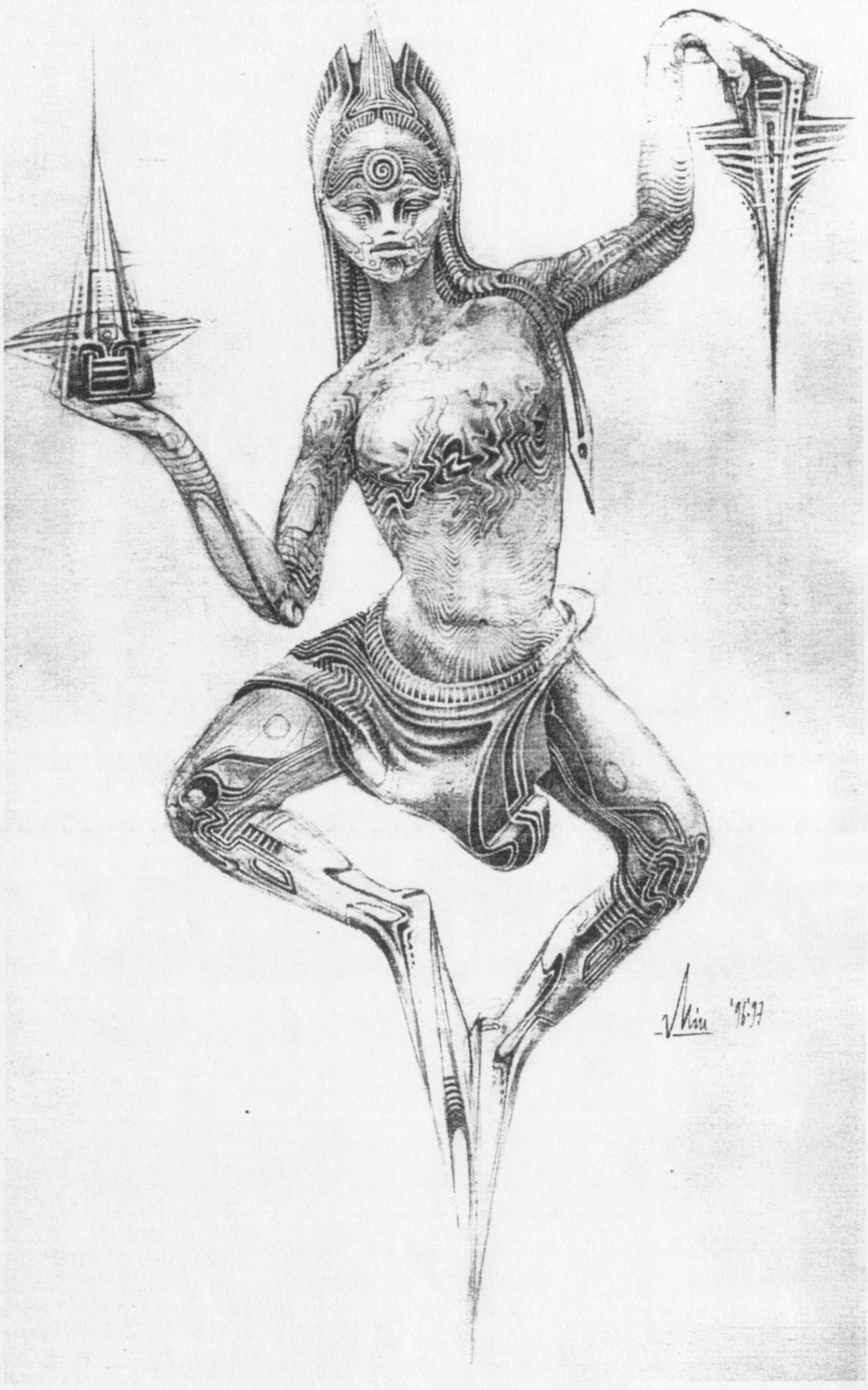

RITM HINDUS

Şcoala Biblioteconomică de Vară pentru lectori şi profesori

În perioada 26 iunie–7 iulie 2000 Centrul de Instruire „Şcoala Rudomino" cu participarea Centrului Tehnologiilor Aplicative Umanitare şi Catedra de Biblioteconomie a Universităţii de Cultură şi Arte, cu sprijinul financiar al Open Society Institute au organizat în oraşul Moscova Şcoala Biblioteconomică de Vară pentru lectori şi profesori din instituţiile de învăţământ superior din Rusia şi ţările CSI.

Scopul acestei şcoli de vară a fost crearea condiţiilor şi noilor posibilităţi pentru perfecţionarea tinerilor lectori în vederea metodologiei de organizare a procesului de instruire, utilizării noilor tehnologii în elaborarea materialelor didactice moderne.

Deschiderea Şcolii de Vară a avut loc la 26 iunie în incinta Sălii Ovale a Bibliotecii de Literatură Străină „M. Rudomino" în prezenţa unor personalităţi, care au subliniat rolul, scopurile şi obiectivele „Şcolii Rudomino"— E. Ghenieva, director general al Bibliotecii „M. Rudomino", T. Kiseleva, rector al Universităţii de Cultură şi Arte. Directorul „Şcolii Rudomino" Natalia Jadko a subliniat că această reuniune are rolul de a evidenţia perspectivele internaţionale în domeniul învăţământului biblioteconomic, de a analiza evoluţiile înregistrate în Rusia şi ţările C.S.I. pornind de la contextul internaţional.

Tot în această zi participanţii şcolii, profesori şi bibliotecari, au prezentat programele de studiu şi instruire ale cursurilor normative sau opţionale, care se ţin în instituţiile de învăţământ din ţările participante.

Programul şcolii s-a început cu lecţiile deschise ale specialiştilor din străinătate:

1. „Tendinţele învăţământului biblioteconomic în S.U.A. Particularităţile şi dificultăţile dezvoltării instruirii la distanţă" (L. Estabrook, decanul Facultăţii de Biblioteconomie, Universitatea Illinois);

2. „Reformele învăţământului biblioteconomic în Lituania" (A. Glosiene, decanul facultăţii de biblioteconomie, Universitatea din Vilnius);

3. „Locul învăţământului biblioteconomic în societate" (N. Pors, profesor, Şcoala Regală de biblioteconomie, Copenhaga, Danemarca).

Aceste seminare au pus în discuţie următoarele teme:

- elaborarea planurilor şi programelor de studiu;
- obiectele şi disciplinele de bază în cadrul învăţământului biblioteconomic;
- influenţa pieţei muncii şi a necesităţilor societăţii asupra cerinţelor de pregătire a cadrelor pentru biblioteci şi centre de informare;
- mecanismele de evaluare a calităţii studiilor;
- perspectivele profesiei;
- instruirea continuă: principii şi modele.

Pe marginea tematicii problemelor învăţământului biblioteconomic şi dezvoltării instruirii continue în Rusia au vorbit profesorii T. Kiseleva, A. Mazuriţki, N. Ghendina, J. Melentieva, academicianul A. Novikov.

Primul seminar din cadrul programului Şcolii de Vară — „Rolul şi obiectivele învăţământului biblioteconomic" — a avut drept scop favorizarea unui larg schimb de opinii şi experienţe privind problemele din învăţământul biblioteconomic continuu în regiunile Rusiei şi ţărilor C.S.I. Alături de aceste subiecte a fost discutată strategia dezvoltării învăţământului

biblioteconomic în contextul învăţământului profesional superior şi rolul cursului „Organizarea servirii bibliotecare". O atenţie deosebită a fost acordată însuşirii de către participanţi a metodicilor planificării şi analizei rezultatelor pe termen lung în domeniul instruirii profesionale.

În cadrul seminarului au avut loc întâlniri interesante şi vizite în biblioteci: Biblioteca Universităţii Umanitare, Biblioteca Centrală a Sistemului „Kunţevo", Biblioteca de Literatură Străină „M. Rudomino". În urma acestor vizite a fost organizată o masa rotundă cu genericul „Particularităţile servirii informaţionale în bibliotecile din oraşul Moscova: dificultăţi, posibilităţi, perspective".

Al doilea seminar din cadrul şcolii —„Principiile organizării conţinutului şi perfectării materialelor metodice în ajutorul procesului de instruire" (profesor N. Ghendina, Academia de Cultură şi Arte din Kemerovo) — a abordat caracteristicile de bază ale textelor pentru studiu, principiile generale şi regulile de elaborare a manualelor, materialelor didactice şi metodice, analiza termenilor de bază din domeniu, care reflectă situaţia actuală a activităţii bibliotecare, formele moderne de asigurare metodică a proceselor de instruire în instituţiile de învăţământ superior şi centrele de perfecţionare profesională, elaborarea materialelor didactice pentru instruirea la distanţă.

Cel de-al treilea seminar „Formele moderne privind organizarea procesului de instruire în instituţiile de învăţământ superior şi în structurile formării continue"(profesor M. Dragichevich-Sheshich, Universitatea din Belgrad, Iugoslavia) a fost structurat în două compartimente:

1. „Administrarea bibliotecii: metodele de analiză şi strategiile de dezvoltare a activităţii";

2. „Programarea activităţii bibliotecare în calitate de centru de dezvoltare a proiectelor informaţional-culturale regionale".

Cursul teoretic şi lucrările în grup au cuprins următoarele teme:

- Teoria dezvoltării organizării;
- Managementul schimbărilor şi calităţii;
- Teoria interdependenţei socioculturale;
- Analiza misiunii şi obiectivelor bibliotecii;
- Imaginea bibliotecii;
- Interacţiuni de reţea la nivelul local, regional, internaţional;
- Dezvoltarea instruirii la distanţă ca formă de consulting;
- Analiza modelelor de instruire;
- Instruirea la distanţă ca parte componentă a învăţământului;
- Participarea specialiştilor în procesul de consulting prin intermediul INTERNET-ului;
- Formarea de feed-back;
- Învăţământul fără frecvenţă: starea actuală şi perspective;
- Activitatea de proiectare ca formă de activizare a colaborării locale;
- Managementul proiectului — elaborarea planului de studiu privind instruirea pe termen lung;
- Conţinutul proiectului şi elaborarea indicilor de evaluare.

Nu pot încheia succinta-mi prezentare fără să adresez calde mulţumiri pentru acceptarea în concurs a candidaturii mele, precum şi pentru excelenta organizare şi amabilitatea gazdelor de la Centrul de Instruire „Şcoala Rudomino" — directorului Natalia Jadko şi coordonatorilor Maria Ciurkina, Olga Arsenieva, Irina Kuzmina.

Rămâne doar ca informaţiile şi cunoştinţele obţinute în cadrul Şcolii de Vară să ducă la realizarea de noi proiecte privind dezvoltarea învăţământului biblioteconomic de la noi.

Natalia CHERADI

Digital Literacy for Open Societies

Cursurile Universităţii de Vară de pe lângă Universitatea Central-Europeană de la Budapesta, Ungaria au avut loc între 24 iulie şi 4 august 2000, fiind organizate de Programul pentru Biblioteci al Institutului pentru o Societate Deschisă. Au participat 28 de bibliotecari, profesori şi informaticieni care activează în cadrul bibliotecilor. I-am avut ca profesori pe Lyn Robinson, specialist în probleme de informatizare şi comunicare electronică, reprezentanta ASLIB (Asociaţia Internaţională pentru Managementul Informaţional), doctorandă la Şcoala de Studii Bibliologice, Arhiviste şi Informaţionale la University College din Londra şi David Bawden, lector la London City University, departamentul Ştiinţa Informării, autor al multor cărţi, articole şi comunicări privind istoria şi filosofia ştiinţei informării, politica şi strategiile informaţionale.

Durata cursului a fost de 2 săptămâni şi a cuprins lecţii, demonstraţii, exerciţii practice şi de laborator, şi chiar seminare opţionale la dorinţa studenţilor. Seriozitatea cu care s-au organizat aceste cursuri şi sprijinul pe care l-au acordat profesorii în timpul orelor practice au creat o bună imagine şi calitate şcolii de vară. Consider că aceste cursuri au fost de un real folos participanţilor din perspectiva confruntării acestora cu provocările "digitalizării societăţii deschise".

Subiectele cursului au fost orientate spre conceptul "digital literacy", al cărui echivalent ar fi *alfabetizare digitală* sau *culturalizare digitală*. Acest termen se concentrează pe probleme legate de abilităţile umane de înţelegere a tehnologiilor informaţionale şi a strategiei de obţinere a informaţiei etc. Semnificative au fost subiectele abordate:

• **Alfabetizarea digitală** – s-a explicat semnificaţia conceptului şi formele sale relaţionale cu termenii noi deja utilizaţi în lumea bibliotecară: informatizare, alfabetizare computerizată, alfabetizare informaţională etc.

• **Tehnologii informaţionale şi comunicaţionale** – s-au descris aspectele dezvoltării acestora din perspectiva rolului lor în societatea informaţională, impactul lor prezent şi viitor asupra bibliotecilor şi serviciilor informaţionale.

• **Biblioteca în societate** – s-a caracterizat evoluţia bibliotecilor moderne: biblioteca virtuală, electronică, digitală etc. şi rolul lor în comunicarea informaţională electronică. De asemeni, s-a subliniat că biblioteca este un centru al resurselor informaţionale tradiţionale şi electronice, al cunoştinţelor şi a al memoriei societăţii.

• **Resurse informaţionale** – s-a făcut o analiză şi o comparaţie a resurselor informaţionale tradiţionale şi digitale din punct de vedere al naturii şi tipologiei lor.

• **Găsirea şi accesarea informaţiei digitale** – s-au descris instrumentele şi tehnicile, strategiile şi tacticile de căutare a informaţiei digitale.

• **Organizarea şi evaluarea informaţiei digitale** – s-au menţionat criteriile de evaluare a resurselor informaţionale: relevanţă, utilitate, context, semnificaţie etc. cât şi importanţa gândirii critice în evaluarea informaţiei.

• **Producerea informaţiei digitale** – s-a explicat conceptul bibliotecii ca furnizor de informaţie pentru societăţile deschise şi s-a demonstrat, în linii generale, crearea paginii Web şi plasarea informaţiei utile pentru utilizatorii bibliotecilor.

• **Formarea formatorilor** – s-au arătat şi explicat metode şi tehnici de instruire a celor interesaţi de resursele informaţionale: Internet, baze de date etc.

• **Bibliotecile şi bibliotecarii în era digitală** – s-a accentuat noul rol al bibliotecarilor şi specialiştilor în informare şi documentare în era digitală. Cele mai interesante subiecte la această temă au fost: dreptul la informaţie, dreptul de autor şi proprietatea intelectuală, managementul cunoştinţelor etc.

Toţi participanţii au primit câte un set valoros de cărţi: Gilster P. *Digital Literacy,* Large A. *Information Seeking in On-line Age: Principles and Practices;* Conner-Sax Kiersten *The Whole Internet: The Next Generation*; Hester Nolan *FrontPage 2000 for Windows* precum şi liste cu adrese utile în Internet referitoare la tema cursului.

La finele cursului studenţii au alcătuit câte o comunicare în format electronic – pagină Web sau prezentare în Power Point, ceea ce le-a permis să demonstreze cunoştinţele acumulate pe parcursul studiului. De altfel, pentru toţi participanţii cursurile Universităţii de Vară şi-au dovedit utilitatea prin faptul că fiecare student a reuşit:

• să înţeleagă conceptul alfabetizării informaţionale digitale şi semnificaţia ei în promovarea societăţilor deschise;

• să însuşească metode şi strategii de găsire, accesare şi producere a resurselor informaţionale digitale;

• să obţină cunoştinţe şi abilităţi practice în dezvoltarea serviciilor informaţionale digitale în biblioteci;

• să obţină deprinderi de predare a principiilor şi practicilor alfabetizării digitale etc.

Mariana HARJEVSCHI

Revelarea viitorului în echilibrul lui Shiva

Din viteza scrisului de mână (locuţiunea poartă paternitatea lui Nicolae Popa), în toiul precipitatei pregătiri a numărului *Magazinului bibliologic* consacrat facultăţii noastre la 40 de ani, vin, iată cu această transpunere a gândurilor şi senzaţiilor generate de contactul cu grafica lui Dragoş Popa-Miu. Proaspăt absolvent al unui şir întreg de instituţii superioare de învăţământ (a studiat la Universitatea „A.I. Cuza" din Iaşi după ce a absolvit Liceul Român-Francez „Gh. Asachi" din Chişinău, apoi la Institutul de Arhitectură „I. Mincu" Bucureşti, apoi la Universitatea de Stat din Moldova (facultatea de istorie) şi, la urmă, la Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative din Bucureşti), Daragoş poartă, ca să zic aşa, sinetul futurologic (poate chiar futurist) al unei Facultăţi în sensul că aceasta din urmă, formându-ne în definitiv câmpul fiinţial, ne programează aproape genetic viitorul. Temele şi subiectele graficii acestui tânăr autor ţin, aşadar, de arta anticipativă.

Este interesant să remarcăm că această formă de gândire îşi trage începuturile de la „Republica" lui Platon, primul în lume text scris în genul utopic, gen care dispare în sec. XIX, cauzele dispariţiei lui fiind explorarea întregului pământ, care face imposibilă evocarea unui tărâm unde să fie plasat statul ideal; relativa democratizare a vieţii politice şi dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii. Astăzi genul utopic este înlocuit cu genul S.F., gen de care, în felul ei, ţine şi grafica lui Popa-Miu şi în care sintagma „Undeva, în viitor" ia locul celei vechi — „Undeva departe". E ceea ce remarca nu demult, într-un interviu, Dumitru Fusu, spunând că arta S.F. creează nişte imagini şi nişte eroi supranaţionali, care, zice, el, „apar în formă de stea, se rostogolesc şi coboară printre oameni. „Dar mai adaugă un lucru esenţial: „Am putea să zicem că sunt şi din folclorul nostru, din poveştile noastre". În multe cazuri, imaginile care-i vin lui Dragoş Popa sunt ieşite, parcă, din miturile şi legendele noastre, dar sunt, desigur, modernizate, futurologizate, apropiate de registrul magistic al genului S.F.

Dar ceea ce se remarcă cu deosebire în desenele sale este ceea ce eu aş numi spiritul lui Shiva. Acesta, precum se ştie, întruchipează echilibrul dinamic al universului. La Dragoş se întâmplă altceva. El realizează, în plan fiinţial, ceea ce Heidegger şi mai cu seamă Noica defineau ca salt. Pentru a deveni întru fiinţă trebuie să faci un salt, să te rupi din fiinţarea întru statistică. Pentru a întrevedea viitorul, cum o face Dragoş Popa-Miu, trebuie să faci, de asemenea, un salt spre dincolo, spre „capătul celălalt al metafizicii". Iar după ce faci un salt, în mod iminent vine efortul întru căutarea şi menţinerea echilibrului. Acest efort de căutare a echilibrului e reflectat aproape în toate compoziţiile protagonistului nostru, iar în una dintre ele afinitatea cu celebra imagine „Dansul lui Shiva" este suprinzătoare. E chiar un Shiva venind nu din trecut, ci din viitor. Iar viitorul, cel puţin un „secret", un fel de încifrare a acesteia e intuită, e revelat în echilibrul în mişcare al personajului mitologic hindus.

Ar mai fi multe de spus la compartimentul resurselor tehnice la care apelează Dragoş, dar las asta pentru un număr viitor.

Nu pot să închei însă aceste notiţe fugare fără a consemna faptul că în cadrul Zilelor Bibliotecii Naţionale, prezenţa în tandem a graficii lui Dragoş şi a poeziei lui Vasile Spinei s-a constituit într-o unitate stilistică de o certă reuşită şi valoare. A fost ca un zvon de fiinţă viitoare. Fiinţă pe care o aşteptăm să vină odată cu mileniul nou.

Alexe RĂU

SPECIALITATEA „BIBLIOTECONOMIE ŞI ASISTENŢĂ INFORMAŢIONALĂ“: PORTRET ÎN TIMP

ADMITEREA

Specialitatea „Biblioteconomie şi asistenţă informaţională“ există de 40 de ani. La început în cadrul Facultăţii de Litere, apoi din 1972 până în noiembrie 1994 – ca facultate aparte. Din 1994 prin comasarea a două facultăţi a fost organizată o nouă facultate care se numeşte Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării.

Admiterea la specialitatea „Biblioteconomie şi asistenţă informaţională“ se efectuează conform Regulamentului de organizare şi desfăşurare a admiterii în instituţiile de învăţământ superior universitar şi superior de scurtă durată (colegii).

La concursul de admitere în învăţământul superior universitar se pot înscrie cetăţenii Republicii Moldova – absolvenţi de liceu, şcoli medii de cultură generală, colegii. La cererea de înscriere la concurs se vor anexa :

- actul de studii în original;
- certificatul medical tip (nr. 086-U);
- diplome de gradul I-III obţinute la concursurile republicane şi internaţionale (olimpiade);
- 6 fotografii cu dimensiunea 3x4 cm;
- extrasul din carnetul de muncă (pentru secţia f/f).

Candidaţii la concurs vor prezenta personal buletinul de identitate (paşaportul) sau certificatul de naştere (pentru candidaţii care n-au atins vârsta de 16 ani) şi livretul militar sau adeverinţa de premilitar.

BURSE

Acordarea burselor şi altor forme de ajutor social studenţilor la specialitatea „Biblioteconomie şi asistenţă informaţională“ se efectuează în conformitate cu Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 586 din 22 iunie 1999 „Cu privire la acordarea burselor şi altor forme de ajutor social studenţilor din instituţiile de învăţământ superior de stat cu frecvenţa la zi“.

Se stabilesc următoarele burse pentru studenţi: burse de studii pe categorii (categoria I, II şi III); burse nominale (de merit); burse sociale.

Bursele de merit şi cele de studiu se acordă în funcţie de rezultatele obţinute la învăţătură. Bursele sociale se acordă la cerere în funcţie de situaţia materială a părinţilor sau tutorilor legali.

CAZARE

Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării asigură pentru fiecare an de studii universitar peste 100 de locuri în căminul nr. 6. Pentru cazare studenţii achită în mediu 30% din totalul cheltuielilor. Studenţii anului I şi V sunt asiguraţi cu cămin. Studenţii din anii II, III şi IV pot beneficia de locuri libere în funcţie de : 1) starea socială; 2) reuşita la învăţătură ş.a.

PROBLEME DE SĂNĂTATE

Studenţii specialităţii Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională, de rând cu toţi studenţii U.S.M., pot beneficia de serviciile Profilactoriului „Universitatea“ (str. Pan Halippa nr. 6 bl. 5). La recomandarea medicilor specialişti studenţii se pot trata aflându-se în staţionar, precum şi în condiţii de ambulator. Pentru aflarea în staţionar sunt eliberate bilete de tratament pe o perioadă de 24 de zile. În ambele cazuri (staţionar şi condiţii de ambulator) studenţii pot consulta un şir de săli şi cabinete medicale, aflate în incinta profilactoriului :

- sala de proceduri;
- sala de masaj, inclusiv subacvatic;
- cabinetul fizioterapeutic;
- cabinetul oftalmologic;
- cabinetul stomatologic;
- cabinetul genicologic
- medicul epidemiolog.

STUDII PARALELE

Studenţii bibliotecari, de rând cu specialitatea de bază, au posibilitatea de a face gratis a doua facultate – *Facultatea de Arte Frumoase* cu sediul în Casa de Cultură a Universităţii (str. Tighina nr. 2). Această facultate constituie o formă de iniţiere a studenţilor în activitatea de educaţie artistică şi estetică, pentru dezvoltarea aptitudinilor lor creatoare şi depistarea talentelor. Astfel, studenţii se pot înscrie la următoarele secţii: Dirijare corală, Regie şi măiestrie actoricească, Coregrafie (dansuri populare şi moderne), Ansamblul etnofolcloric, Secţia orchestrală (instrumente aerofone şi muzică populară), Artă fotografică.

Studenţii anului II, III şi IV care susţin cu succes sesiunile de examene (media 9) au posibilitatea de a face, paralelă, studii contra plată la secţiile fără frecvenţă a următoarelor facultăţi: Drept, Litere şi Istorie.

ACCES LA BIBLIOTECĂ

În cadrul Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării nu există o filială specializată a bibliotecii universitare, din această cauză studenţii bibliotecari beneficiază de gama de servicii oferite de Biblioteca Centrală Universitară :

- Sala de lectură nr. 1 (blocul IV, etajul III): pot fi consultate manuale, crestomaţii, publicaţii de referinţă;
- Sala de lectură nr. 2 (blocul IV, etajul II): în baza buletinelor de cerere poate fi consultată literatura din fondul ştiinţific al B.C.U. (monografii, anale ştiinţifice etc.);
- Sala de publicaţii periodice (blocul central de studii, etajul II) oferă posibilitatea de a consulta un şir de ziare şi reviste abonate de B.C.U;
- Serviciul împrumut la domiciliu (blocul central, etajul I şi subsol): studenţii pot împrumuta manuale,

materiale didactice, literatură artistică pentru consultare la domiciliu pe perioada unui semestru;

• Serviciul bibliografic (blocul IV, etajul II) pune la dispoziţia studenţilor o gamă bogată de publicaţii de referinţă (dicţionare, enciclopedii), precum şi o serie de fişiere tematice;

• Serviciul carte rară (blocul central, etajul I); dispune de o colecţie bogată de carte veche şi publicaţii de referinţă în limbi străine (engleză, franceză, italiană etc.)

LABORATOARE

CABINETUL DE BIBLIOTECONOMIE

Succesul realizării planurilor şi a programelor de studii depinde nu în ultimul rând şi de funcţionarea în cadrul facultăţii a cabinetelor şi laboratoarelor speciale. Aşadar, este binevenită funcţionarea pe lângă catedra de biblioteconomie şi asistenţă informaţională a cabinetului de biblioteconomie (sala 427, blocul central). Actualmente cabinetul dispune de un fond de aproximativ 1 500 de documente. Sursele de completare sunt diverse: achiziţii contra plată (din fondul bugetar al U.S.M.), donaţii, schimb internaţional de carte.

Majoritatea donaţiilor sunt făcute din partea bibliotecilor: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu" (*DEX, Republica Moldova: Enciclopedie, Chişinău – oraşul vechi şi nou, Bibliografia Municipiului Chişinău,* un şir de bibliografii şi biobibliografii), Biblioteca Naţională (*Dicţionar enciclopedic ilustrat, Dicţionarul universal al limbii române, Management pentru biblioteci şi centre de informare,* indici bibliografici curenţi: *Cronica presei, Cultura în Moldova, Cronica vieţii politico-administrative, social-economice şi culturale a Moldovei etc.,* revista de specialitate *Magazin bibliologic* ş.a.), Biblioteca Republicană de Informaţie Tehnico-Ştiinţifică (semnalări bibliografice *Agricultura şi industria de prelucrare, Transport. Autoservice, Protecţia naturii, Arhitectură, construcţii, design, Relaţii de piaţă* ş.a.). Sunt foarte oportune în studierea disciplinelor de specialitate *Managementul de biblioteci,* donată de Institutul Bibliotecar German şi *Ghid de biblioteconomie,* donat de Fundaţia Cărţii.

Fondul cabinetului de Biblioteconomie se mai completează cu literatură ştiinţifică şi didactică, obţinută în baza schimbului internaţional de carte din cadrul Programului TEMPUS (Italia şi Spania). Astfel, de la Biblioteca Naţională Centrală a Italiei primim regulat indicii bibliografici: *Bibliografia Nazionale Italiana* în mai multe fascicole: *Tesi di dottorato, Libri per ragazzi, Periodici, Monografie, Musica a stampa,* altă literatură de specialitate *Un ostico oggetto di desiderio introduzione alle discipline del libro, Publicare giornali e periodici, L'osservatorio dei programmi internazionali per le biblioteche* ş.a. Printre literatura primită din Spania pot fi menţionate cărţile: *Tecnologias documentales: Memorias opticas, Fundamentos para la teoria y tecnica de las relaciones publicas* ş.a.

Pentru o prezentare mai succintă a fondului documentar al cabinetului de biblioteconomie putem delimita:

• documente pentru realizarea lucrărilor practice şi de laborator;

• documente pentru studiul individual (pregătirea către seminare, referate etc.).

• publicaţii de referinţă (dicţionare, enciclopedii etc.).

Fondul documentar existent asigură (parţial sau integral) realizarea lucrărilor practice şi de laborator din cadrul disciplinelor de specialitate, cum sunt: *Analiza documentară, Limbaje documentare, Bibliografia generală, Bibliografia străină, Bibliografia ştiinţelor naturii, tehnicii, medicinei, Bibliografia ştiinţelor sociale, Bibliografia ştiinţelor umanistice, Fondul documentar al bibliotecii* ş.a.

SALA DE CALCULATOARE

În vederea modernizării procesului de studii pe lângă catedra de biblioteconomie şi asistenţă informaţională, cu sprijinul Fundaţiei SOROS, a fost înfiinţată o sală de calculatoare (blocul central, sala 417). Acest laborator este dotat cu echipament modern care cuprinde 10 calculatoare, o imprimantă, 1 scaner, 1 copiator şi este conectat la INTERNET.

CENTRUL DE TEHNOLOGII INFORMAŢIONALE

Un alt laborator din cadrul facultăţii ce asigură desfăşurarea lecţiilor practice la specialitatea Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională este Centrul de Tehnologii Informaţionale (CTI, sălile 405 şi 412, blocul central). Astfel, în cadrul disciplinelor normative şi de specializare, cum sunt *Navigare în INTERNET, Tehnica lucrărilor de secretariat, Sisteme automatizate de biblioteci, Catalogarea în regim automatizat* ş.a. studenţii au posibilitatea de a lucra la calculatoare moderne, utilizând cele mai populare sisteme de procesare a textului şi a bazelor de date, iau cunoştinţă de formatele şi sistemele integrate utilizate în procesul de automatizare a bibliotecilor din Moldova. De asemenea, în sala 412 studenţii pot realiza propriile lucrări (referate, teze anuale, teze de licenţă), iar în sala 405 pot naviga în INTERNET.

COLABORAREA CU BIBLIOTECILE

Pornind de la ideea că politica de colaborare constă în înţelegerea intereselor majore ale învăţământului şi ale activităţii practice, catedra de biblioteconomie şi asistenţă informaţională are vechi tradiţii de colaborare cu bibliotecile din ţară. Este vorba de o colaborare bilaterală, în care ambele părţi (pe de o parte catedra, pe de altă parte bibliotecile) au drept scop comun pregătirea cadrelor calificate de bibliotecari, viitori specialişti în instituţiile bibliotecare.

Catedra întreţine relaţii de colaborare atât cu bibliotecile instituţiilor de învăţământ superior (Biblioteca Centrală Universitară, Biblioteca Academiei de Studii Economice, Biblioteca Universităţii Libere Internaţionale, Biblioteca Universităţii Agrare de Stat etc.), cât şi cu Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu" (cu toate filialele), Biblioteca Republicană de Informaţie Tehnico-Ştiinţifică, Biblioteca Naţională a Republicii Moldova, Biblioteca Naţională pentru Copii "Ion Creangă" ş.a.

În cadrul procesului de colaborare bibliotecile participă la realizarea mai multor obiective ale învăţământului biblioteconomic universitar, printre care:

PLANUL DE ÎNVĂŢĂMÂNT
SECŢIA DE ZI

Anul I **Semestrul I** Limba modernă Literatura universală Literatura română Cultivarea limbii Biblioteconomie. Curs general Comunicare documentară Istoria cărţii şi a bibliotecilor Teorii şi tehnici de catalogare (Analiza documentară) Bazele informaticii Seminar special	**Semestrul II** Limba modernă Literatura universală Literatura română Istoria cărţii şi a bibliotecilor Teorii şi tehnici de catalogare (Analiza documentară) Bibliografia generală Fondul documentar al bibliotecii Metodologia activităţii ştiinţifice Bazele informaticii Seminar special
Anul II **Semestrul I** Limba modernă Literatura pentru copii şi adolescenţi Sociologia. Curs general Filozofia Teorii şi tehnici de catalogare (Limbaje documentare) Bibliografia generală Fondul documentar al bibliotecii Relaţii cu publicul în bibliotecă Seminar special	**Semestrul II** Pedagogia Literatura rusă Teorii şi tehnici de catalogare (Limbaje documentare) Bibliografia generală Deontologia profesională Teoria informării (Bazele teoriei informării) Fluxuri documentare Bibliografia naţională Seminar special Discipline de specializare
Anul III **Semestrul I** Teoria informării Bibliografia naţională Bibliografia specială (ştiinţe ale naturii şi ştiinţe aplicate) Organizarea şi tehnologia servirii bibliotecare Bibliografia specială (ştiinţe sociale) Sisteme automatizate de biblioteci Managementul de bibliotecă Discipline de specializare Seminar special	**Semestrul II** Politologia Stasiologia Teoria informării Management de bibliotecă Teoria şi sociologia lecturii Marketing de bibliotecă Bibliografia specială (ştiinţe umanistice) Sisteme automatizate de biblioteci Discipline de specializare Cursuri opţionale Seminar special
Anul IV **Semestrul I** Teoria informării Management de bibliotecă Bibliografia specială (ştiinţe umanistice) Teoria şi sociologia lecturii Bibliografia străină Discipline de specializare Cursuri opţionale Seminar special	**Semestrul II** Practica de producţie Practica prelicenţială

• contribuie (prin donaţii) la completarea fondului cabinetului de biblioteconomie atât cu literatură ce asigură desfăşurarea orelor practice şi de laborator la majoritatea disciplinelor de specialitate (cărţi, indici bibliografici, ediţii de referinţă etc.), cât şi cu literatură de specialitate;

• servesc drept baze ale practicii instructive şi de producţie pentru studenţii de la toate cursurile.

• asigură o bună desfăşurare a unor seminare speciale, cum ar fi: „Servirea cititorilor dezavantajaţi" – Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu", „Baze de date de informare şi documentare în Republica Moldova", „Activitatea bibliografică în biblioteci specializate" – Biblioteca Academiei de Studii Economice ş.a.;

• bibliotecile contribuie în mod direct la pregătirea cadrelor de bibliotecari, adică participă la procesul de instruire a acestora. Este vorba de predarea unor cursuri normative şi de specializare de către specialiştii din biblioteci: pot fi menţionate cursul de „Comunicare documentară" (T. Coşeri, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu"), „Catalogarea în regim automatizat" (M. Harjevschi,

Biblioteca Municipală "B.P. Hasdeu"), seminare speciale şi discipline de specializare (N. Cheradi, Biblioteca A.S.E.M. şi L. Kulikovski, Biblioteca Municipală "B.P. Hasdeu").

Pe de altă parte, în cadrul procesului de colaborare catedra de biblioteconomie şi asistenţă informaţională vine să contribuie la realizarea mai multor funcţii şi obiective ale bibliotecilor menţionate anterior. Aceasta se manifestă prin:

• participarea studenţilor la diferite activităţi culturale organizate de către biblioteci, cum ar fi : expoziţii şi lansări de carte, simpozioane etc.;

• în timpul practicii de producţie studenţii contribuie la efectuarea mai multor procese din cadrul activităţii bibliotecilor, cum ar fi: servirea beneficiarilor, prelucrarea tehnică a documentelor ş.a.;

• în timpul realizării tezelor de an şi a celor de licenţă studenţii participă, de rând cu unele servicii ale bibliotecilor cu care colaborăm, la efectuarea diferitor sondaje, cercetări, contribuţii bibliografice etc.;

• consultarea, recenzarea redactarea de către profesorii catedrei a unor bibliografii şi materiale ştiinţifice şi didactice elaborate de biblioteci, cercetarea în comun a unor teme actuale de către cadrele didactice şi practicieni.

Ţinând cont de situaţia practică, putem conchide următorul moment: în vederea asigurării bibliotecilor din ţară cu specialişti de înaltă calificare ar fi oportună o colaborare mai fructuoasă dintre cele două componente menţionate anterior, adică catedra de biblioteconomie şi asistenţă informaţională şi instituţiile bibliotecare nu numai din municipiul Chişinău, ci şi din judeţele republicii.

LISTA DISCIPLINELOR

Discipline de specialitate normative

758 ore curs, 858 ore seminar, laborator

Disciplinele de specialitate normative sunt concepute pentru cumularea cunoştinţelor, formarea aptitudinilor necesare în activitatea bibliotecilor. Ele au ca obiectiv pregătirea teoretică şi practică a specialiştilor care ar fi apţi să activeze în diferite sectoare ale bibliotecilor.

1. Istoria cărţii şi a bibliotecilor
2. Biblioteconomie. Curs general
3. Teorii şi tehnici de catalogare (Analiză documentară; Limbaje documentare)
4. Bibliografia generală
5. Fondul documentar al bibliotecii
6. Metodologia cercetării ştiinţifice
7. Deontologia profesională
8. Comunicare documentară
9. Informatica
10. Servirea utilizatorilor
11. Relaţii cu publicul în biblioteci
12. Bibliografia naţională
13. Bibliografia specială (Ciclul ştiinţelor naturii şi ştiinţelor aplicate)
14. Bibliografia specială (Ciclul ştiinţelor sociale)
15. Bibliografia specială (Ciclul ştiinţelor umanistice)
16. Bibliografia străină
17. Teoria informării
18. Sisteme automatizate de biblioteci
19. Fluxuri documentare
20. Marketing de bibliotecă
21. Management de bibliotecă
22. Teoria şi sociologia lecturii

Discipline de specializare şi cursuri opţionale

332 ore curs, 288 ore seminar

Disciplinele de specializare şi cursurile opţionale sunt concepute pentru cumularea unor cunoştinţe necesare în activitatea bibliotecilor specializate sau publice. Ele au ca obiectiv să aprofundeze cunoştinţele teoretice şi deprinderile practice privitor la anumite funcţii şi direcţii de activitate ale bibliotecilor, familiarizarea studenţilor cu particularităţile organizării activităţii bibliografice, informaţionale, bibliotecare ale tipurilor concrete de biblioteci.

1. Catalogare în regim automatizat
2. Navigare în INTERNET
3. Servicii de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate
4. Activitatea patrimonială a bibliotecilor
5. Sistemul Naţional de Biblioteci
6. Asistenţa metodologică de specialitate în bibliotecile publice
7. Asistenţa metodologică de specialitate în bibliotecile specializate
8. Baza economică a bibliotecilor
9. Baze de date specializate
10. Gestionarea bazelor de date
11. Tehnologii documentare moderne
12. Activitatea bibliografică a bibliotecilor specializate
13. Activitatea bibliografică a bibliotecilor publice
14. Activităţi culturale
15. Bibliografia literaturii pentru copii
16. Cadrul juridic al biblioteconomici
17. Limbajele descriptor
18. Documentaţia tehnico-normativă şi de brevete
19. Documente audiovizuale
20. Studierea necesităţilor informaţionale ale beneficiarilor
21. Paleografia slavonă şi română
22. Asistenţa informaţională a businessului
23. Tehnica lucrărilor de secretariat
24. Elaborarea paginii Web

NELLY ŢURCAN
NATALIA SENOCOSOV
ANGELA IVASENCO

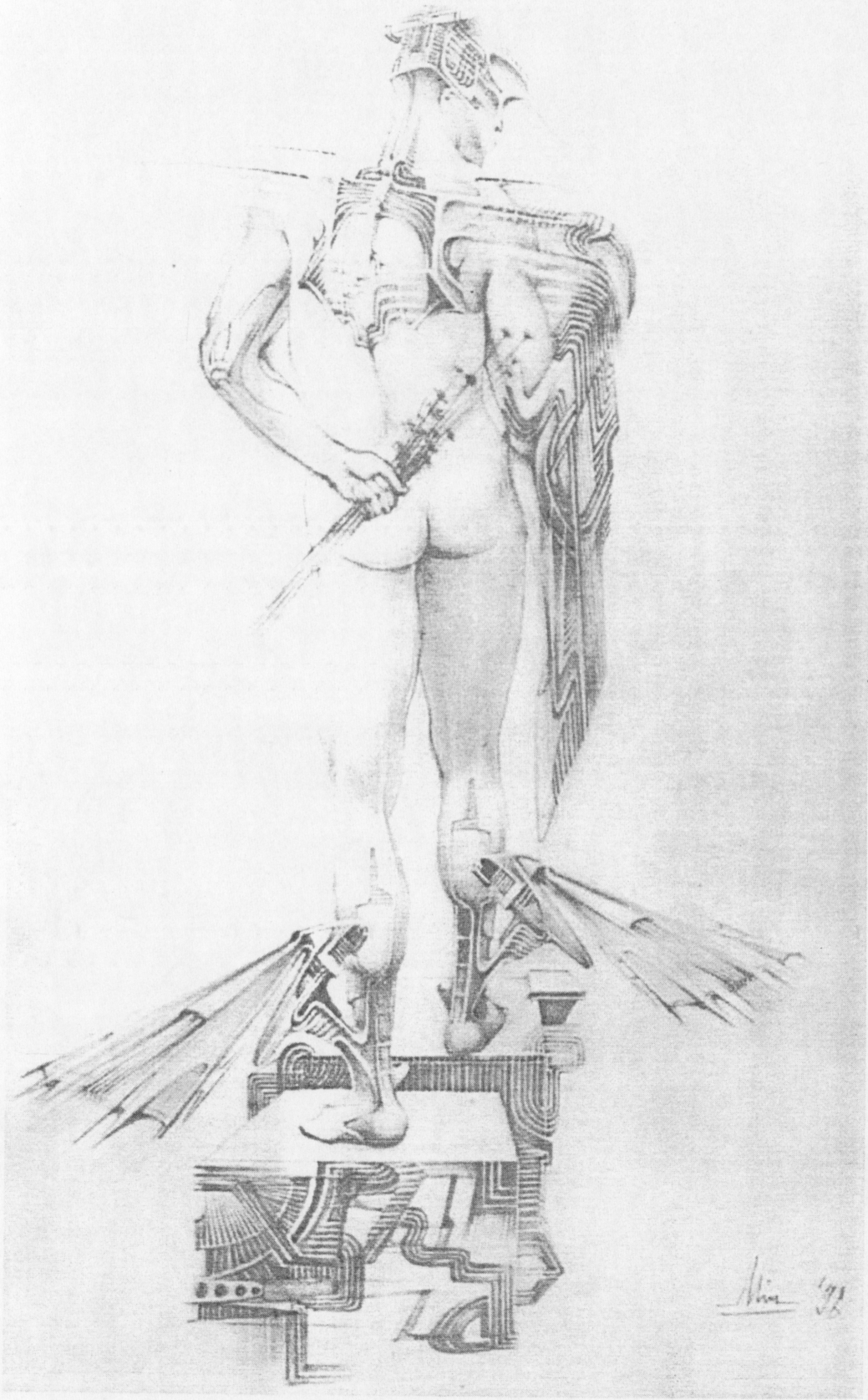

MEȘTERUL MANOLE

CĂDERE LIBERĂ

BIBLIOTECONOMIA ÎN CONTINUĂ DEZVOLTARE: ASCENSIUNE ŞI PREDECESORI

Constituind baza pregătirii generale a unui bibliotecar, temelia pe care se sprijină cunoştinţele fundamentale privind organizarea, funcţionarea şi dirijarea diferitelor biblioteci, biblioteconomia este o disciplină ştiinţifică cu adânci tradiţii.

Sub denumirea de „bibliologie", biblioteconomia a început să fie considerată disciplină ştiinţifică independentă din sec. al XVIII-lea, când bibliotecile acumulaseră în activitatea lor o experienţă destul de bogată şi se impunea necesitatea efectuării unor studii ordonate. Ele au devenit obiectul preocupărilor insistente ale mai multor oameni de cultură care şi-au legat viaţa de carte şi bibliotecă.

Printre primele lucrări teoretice din domeniu în perioada dată se cer a fi menţionate acelea semnate de Michel Denis şi J.F. Née de la Rochelle, intitulate, respectiv, „Grindriss der Bibliographie" (Viena, 1774) şi „Discours sur la science de la bibliographie" (Paris, 1782). Specialiştii însă au constatat elaborări biblioteconomice mult mai timpuriu, cu porniri încă din antichitate. Astfel, este cunoscută lucrarea lui Marcus Terentius Varro „De bibliothecis" — un prim tratat privind păstrarea şi utilizarea manuscriselor. Aici este generaliazată activitatea Bibliotecii Publice din Roma, pe care Terentius Varro a înfiinţat-o din porunca lui Iulius Cesar.

În sec. al XIV-lea un alt pasionat de importanţa cuvântului scris — episcopul Richard de Bury, cu toate că nu împărtăşea vederi ştiinţifice profunde, devine autorul unui "Philobiblon" în care propune selecţionarilor modalităţi încercate şi bine venite de selectare şi organizare a manuscriselor.

Etapa decisivă ce impulsionează lansarea principiilor biblioteconomiei moderne se conturează în sec. al XVII-lea şi e legată de numele lui Gabriel Naudé, autorul lucrării „Avis pour dresser une Bibliothèque" („Sfaturi pentru fondarea unei biblioteci").

Manifestând un interes deosebit faţă de selectarea cărţilor din orice domeniu, Gabriel Naudé întrunea atât capacităţi de om savant, cât şi de un bun bibliotecar. Participa sistematic la licitaţiile de producţie editorială din Europa, apreciind la justa lor valoare nu numai ediţiile rare sau vechi, ci şi cele actuale în toată diversitatea lor tematică. Aceasta a făcut ca biblioteca cardinalului Mazarin pe care o fondase Naudé, să devină deţinătoarea celui mai bogat fond de literatură laică şi religioasă din acele timpuri, iar din 1644 — şi prima bibliotecă publică accesibilă pentru toţi doritorii. Preocupat profund de buna funcţionare a bibliotecii, întemeietorul ei a ajuns la convingerea că trebuie elaborat un sistem de clasificare a cărţilor, ca să devină posibilă aranjarea lor într-un mod special pe rafturi. Ideea conţine, bineînţeles, un substrat cu element ştiinţific.

Expresia înaltă a lucrării date nu a fost înţeleasă de contemporani, la ea s-a revenit abia două secole mai târziu, pe la 1839, când librarul-bibliograf Leopold-Auguste-Constantin Hessa publică principiile elaborate de Naudé în 1627, intitulându-le însă altfel: „Biblioteconomie: instructions sur l'arrangement, la conservation et l'administration des bibliothèques" („Biblioteconomie: instrucţiuni privind aranjarea, conservarea şi administrarea bibliotecilor"). Totuşi „Sfaturi pentru fondarea unei biblioteci" apare mai apoi şi sub titlul original, dar în traducere engleză, fiind semnată de renumitul memorialist John Ivlin. Datorită faptului că problemele tehnologice erau analizate în ansamblu, accesibil şi detaliat, mai multe generaţii de bibliotecari au folosit această lucrare drept îndrumar la înfiinţarea de noi biblioteci. Lucrarea a influenţat şi procesul de constituire a învăţământului biblioteconomic, conturându-se clar, o dată cu apariţia ei, cele trei serii de probleme pe care instruirea profesională a rămas axată până în prezent, şi anume: completarea şi organizarea colecţiilor, servirea utilizatorilor şi dirijarea bibliotecii.

Cartea şi biblioteca au devenit obiect al preocupărilor intelectuale îndeosebi începând cu secolul al XIX-lea, fenomenul fiind generat de condiţiile social-economice de atunci. Dezvoltarea intensă a învăţământului şi culturii, sporirea producţiei editoriale, extinderea cercetărilor ştiinţifice în diferite domenii — toate acestea constituiau exponentul vieţii sociale fiind necesare totodată şi cunoştinţe tot mai bogate şi mai profunde. O moştenire culturală bine organizată şi pusă la dispoziţia utilizatorilor în toată amploarea sa capătă importanţă primordială. Problema a atras atenţia mai multor cercetători din domeniul biblioteconomiei care au întreprins studii privind obiectul disciplinei, perfecţionarea terminologiei, organizarea învăţământului de specialitate. O contribuţie aparte au avut-o Louis Coste, Gabriel Peignot, F.C. Achard, Martin Schrettinger, Giuseppe Maria Mira, Giuseppe Fumagalli, Edward Edwards ş.a.

În 1800 prof. Louis Coste a folosit în publicaţile sale, pentru prima dată, termenul de bibliologie în sensul ştiinţei despre carte şi biblioteci. Incluzându-l în lucrarea sa

„Dictionnaire raisonné de bibliologie" (1802-1804), Gabriel Peignot contribuie la punerea în circulaţie a acestuia.

În spaţiul românesc termenul de bibliologie a fost folosit pentru prima oară de Bogdan Petriceicu Hasdeu pentru titlul rubricii bibliografice în revista „Din Moldova" (1862, Iaşi), deci în România la acel moment bibliologia se identifica cu bibliografia.

Savantul german Martin Scherettinger — autorul lucrării „Practica dirijării exhaustive în biblioteconomie sau Îndrumarul activităţii eficiente a bibliotecii", editată în două volume (1808-1829), a fost primul care a introdus în limbajul de specialitate termenul de biblioteconomie ca unitate lexicală de sine stătătoare. Ideea delimitării biblioteconomiei de alte discipline o aflăm şi în lucrarea altui savant german — F.A. Ebert, editată în trei volume sub titlul „Instruirea bibliotecarului" (1820-1827). Încetăţenirea termenului dat în practica internaţională s-a produs în mod treptat, pe măsura apariţiei lucrărilor biblioteconomice de sinteză într-o ţară sau alta. Astfel în Polonia termenul de biblioteconomie prima dată e utilizat de către R. Gurski în manualul său „Descrierea generală a bazelor biblioteconomiei" (1862), iar în Rusia dezvoltarea disciplinei în cauză e strâns legată de numele lui N.A. Rubakin, V.V. Stasov, K.N. Derunov, L.B. Havkina ş.a., care au activat la sfârşitul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea.

Obiectul biblioteconomiei la momentul conturării disciplinii era examinat din punctul de vedere a două concepţii, una aparţinând specialiştilor franco-italieni şi cealaltă — celor anglo-saxoni. În esenţă se propuneau două tendinţe de dezvoltare a biblioteconomiei: 1) practico-ştiinţifică, care cuprindea totalitatea problemelor referitoare la carte şi bibliotecă şi 2) tehnologică, ce presupunea doar soluţionarea problemelor cu privire la organizarea şi funcţionarea bibliotecilor.

Pentru orientarea practico-ştiinţifică a biblioteconomiei pledau specialiştii francezi şi italieni (G. Peignot, F.C. Achard, Giuseppe Maria Mira, Giuseppe Fumagalli). În lucrările lor teoretice se propuneau soluţii privind modalităţile de clasificare, catalogare, utilizarea justă a terminologiei etc. Gabriel Peignot a elaborat două lucrări importante — „Manuel Bibliographique" (1801) şi „Dictionnaire de bibliologie" (1802-1804). F.C. Achard la 1806 semnează un „Cours elementaire de bibliographie".

Reprezentanţii concepţiei anglo-saxone — Martin Schrettinger, Julius Petzholdt, Armin Graesel, Edward Edwards, J.D. Brown — au fost întemeietori şi organizatori activi de biblioteci, lăsându-ne numeroase cărţi şi articole cu privire la activitatea în domeniul biblioteconomiei. Specialiştii menţionează ca pe o încercare destul de reuşită de a expune istoria dezvoltării bibliotecilor lucrarea lui Edward Edwards „Memorii despre bibliotecă" (1859).

Biblioteconomia ca disciplină ştiinţifică este o componentă de bază a sistemului de instruire profesională, iniţiat încă în 1821 la École des Chartes, unde se studiau probleme cu privire la manuscrise şi la cartea rară. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea în mai multe universităţi din Europa şi America, se introduc cursuri de bibliologie, cu accent deosebit asupra biblioteconomiei, procesul avansând spre sfârşitul secolului până la deschiderea primelor facultăţi (şcoli) de biblioteconomie.

În prezent biblioteconomia a devenit o disciplină de rezonanţă socială, încadrându-se plastic în sistemul ştiinţelor. Reperele ei principale: biblioteca, cartea, cititorul constituie obiecte de studiu în condiţii social-economice concrete, fapt prin care se produce adaptarea bibliotecii la necesităţile societăţii.

BIBLIOGRAFIE

1. Knigovedenie: Ènciklopedičesckij slovar'. Red. Kollegiâ: N.M:Sikorskij (gl. Red. i dr. Moskva: Sov. ènciklopediâ, 1982, p. 69-70.

2. Olteanu, Virgil. Din istoria şi arta cărţii. Lexicon: Vademecum pentru editori, ziarişti, tipografi, bibliotecari, librari, documentarişti, arhivişti, muzeografi, profesori şi studenţi. Bucureşti: Editura Enciclopedică, 1992, p. 47-52.

3. Richter, Brigite. Ghid de biblioteconomie. Trad. din engl. de Gheorghe Buluţă şi Silvia Nestorescu. Ed. a 5-a, revăzută şi adăugită. Chişinău: Editura ARC, 1997, p. 7.

4. Stoica, Ion. Biblioteca. În: Consultaţii de biblioteconomie. I. Completarea şi organizarea colecţiilor de publicaţii: Supliment pe anul 1969 al Revistei bibliotecilor, publicaţie a Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă. Bucureşti: I.S.I.A.P., 1969, p. 13-24.

5. Šira, Džess. Vvedenie v bibliotekovedenie: Osnovnye člementy bibliotečnogo obsluživaniâ. Per. s angl. V.V. Skvorcova, È.G. Aygal'dova; Pod red. prof. N.S. Kartašova. Moskva: Vyss. Škola, 1983, 256 p.

6. Tomescu, Mircea. Bibliologie. În: Consultaţii de biblioteconomie. I. Completarea şi organizarea colecţiilor de publicaţii: Supliment pe anul 1969 al Revistei bibliotecilor, publicaţie a Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă. Bucureşti: I.S.I.A.P., 1969, p. 7-12.

conf. dr. Ana SOFRONI

O DOLEANŢĂ REALIZATĂ: ÎNVĂŢĂMÂNTUL BIBLIOLOGIC UNIVERSITAR

Spre sfârşitul celui de-al doilea război mondial şi în primii ani postbelici intelectualitatea basarabeană a avut de suferit deosebit de mult. Lagărele de concentrare, foametea organizată, deportările, colectivizarea forţată au scăzut, să zicem aşa, nivelul de cultură al populaţiei. Au dispărut toate bibliotecile cu literatură în grafie latină, s-au pierdut şi bibliotecarii lor. A fost, deci, organizată o foamete fizică şi alta spirituală.

Dar viaţa merge înainte. Se deschid instituţii de învăţământ de tip sovietic, se deschid biblioteci, care prin conţinutul colecţiilor şi modul de organizare deveneau pârghii de promovare a ideologiei comuniste totalitariste.

Prin anii '50 tinerii băieţi şi fete de la sate însuşesc ştiinţele pedagogice, medicale, agricole. Tot atunci sunt inaugurate facultăţile de economie, inginerie, de drept.

Nivelul de pregătire a cadrelor din biblioteci era insuficient. Cele câteva zeci de bibliotecare cu studii speciale venite de pe alte meleaguri s-au aranjat cu traiul prin oraşele mari. În legătură cu lipsa acută de cadre ministrul culturii al R.S.S.M. de pe atunci, Artiom Lazarev, a făcut demersuri insistente pentru a inaugura o secţiune sau o facultate, care să pregătească bibliologi de înaltă calificare. Guvernul republicii a decis să se deschidă o secţie fără frecvenţă în cadrul Universităţii de Stat din Moldova, la Facultatea de Litere. Printre cei înscrişi se aflau oameni cu experienţă, cum ar fi: Tudor Apostol, Mihai Mârzac, Antonina Boldovici, Elena Chitic, Ana Şevcenco ş.a.

Inaugurarea învăţământului bibliologic universitar a constituit un eveniment în viaţa socială şi culturală. „*Secţia de bibliografie şi biblioteconomie,* — scria cotidianul oficial «Moldova socialistă» la 30 septembrie 1960 îndată după sesiunea de instituire — *a luat naştere în republica noastră anul acesta, fiind înfiinţată pe lângă Universitatea de Stat de rând cu alte secţii fără frecvenţă: cu cea juridică, de economie, de litere, de matematică ş.a. Înfiinţarea unei astfel de secţii ce va pregăti specialişti de înaltă calificare în domeniul bibliografiei şi biblioteconomiei este un eveniment de mare importanţă pentru republica noastră ce duce lipsă de cadre de bibliotecari şi alţi lucrători în domeniul culturii bine pregătiţi*".

Deja peste cinci ani, în 1965, republica a primit un detaşament de bibliologi bine pregătiţi. Tot atunci s-a luat hotărârea de a deschide şi o secţie de zi pentru pregătire a bibliotecarilor. „*Această hotărâre,* scria săptămânalul «Cultura» din 24 iulie 1965, *sperăm, va influenţa pozitiv calitatea pregătirii detaşamentului de bibliotecari cu studii superioare, care creşte pe an ce trece*". Printre primii pedagogi specialişti în domeniu au fost Ludmila Lipanov, Tamara Orjehovschi, Petru Ganenco, Tamara Isac, Elisaveta Glâbaci.

În vara anului 1972 conform unui ordin al Ministerului Culturii a fost deschisă Facultatea de Biblioteconomie şi Bibliografie. Atunci s-a încadrat în procesul didactic la tânăra facultate şi umila mea persoană. Au trecut atâtea generaţii de studenţi, s-au împrăştiat în toată lumea, dar le port

respectul, dorul şi dragostea în inimă şi în gând. Şi întreţin cu ei frumoase relaţii lucrative şi omeneşti.

Dar să revenim la calea facultăţii, care în iunie 1973 a înmânat diplome primei sale promoţii, mulţi dintre care au devenit somităţi în domeniu: Lidia Kulikovski, Tamara Baghici, Elena Corotenco, Iulia Tătărescu, Angela Vizitiu etc.

În anii 1973-1993 Facultatea de Biblioteconomie şi Bibliografie era una din cele mai numeroase şi mai solicitate de abiturienţi. Au fost elaborate planuri de studii, care prevedeau pregătirea specialiştilor pentru bibliotecile ştiinţifice şi publice, pentru organele de informaţie. Au fost stabilite relaţii fructuoase cu marile biblioteci, cu Camera Cărţii în organizarea practicii de producţie, plasarea specialiştilor.

Corpul didactic al facultăţii a efectuat cercetări ştiinţifice importante în domeniul istoriei cărţii şi bibliotecii, asistenţei informaţionale a beneficiarilor. Au fost organizate cinci conferinţe teoretice republicane, colaboratorii au publicat un şir de monografii, culegeri de studii ştiinţifice, materiale didactice. Şi-au susţinut tezele de doctor în ştiinţe Natalia Senocosov, Ludmila Nikitina, Nelly Ţurcan, Efimia Lupaşco, Vlad Chiriac, Ana Sofroni, Maria Ciocanu ş.a. În cercetările ştiinţifice erau antrenaţi şi studenţii.

Universitatea de Stat din Moldova este un organism viu, apar noi facultăţi, catedre, specialităţi. Se schimbă, se modernizează profilul unor catedre. Astfel, în noiembrie 1993 Facultatea de Biblioteconomie şi Bibliografie şi Facultatea de Jurnalistică au fost unite într-o singură facultate – Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării. Pe baza celor două catedre tradiţionale – de biblioteconomie şi bibliografie – a fost creată o singură catedră de bibliologie şi asistenţă informaţională (din 1998 – Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională). Aplicarea tehnologiilor informaţionale în activitatea bibliotecilor, evoluţia spre managementul informaţional a dus la schimbarea concepţiei de pregătire a cadrelor.

Astăzi catedra de Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională pregăteşte cadre de bibliotecari-bibliografi şi specialişti în asistenţa informaţională (documentarişti). Discipline normative şi speciale vin să modeleze specialistul ce va lucra în secolul XXI: *Analiza documentară şi Limbaje documentare, Tehnologii informaţionale moderne, Bibliografia generală, Bibliografia specială, Marketing informaţional, Fluxuri documentare, Sisteme automatizate de biblioteci ş.a.* În cadrul Programului TEMPUS catedra a colaborat cu universităţile „La Sapienza" din Roma şi „Camplutence" din Madrid.

Participarea la acest program a permis catedrei să studieze structura formativă la specialitatea Biblioteconomie şi Ştiinţa Informării din Spania şi din Italia.

În 1998 la catedra Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională a U.S.M. a fost deschisă doctorantura, iar peste un an — magistratura.

În prezent personalul catedrei este alcătuit din 7 colaboratori titulari: 4 conferenţiari doctori — Nelly Ţurcan, Natalia Senocosov, Ana Sofroni, Ion Madan şi 3 lectori — Liuba Karnaev, Natalia Zavtur, Rodica Popovschi. Participă la procesul didactic şi doctoranzii noştri: Lidia Kulikovski, Natalia Cheradi, Nadea Pădure, cât şi Tatiana Bortă şi Mariana Harjevschi.

E un colectiv ce asigură în procesul de învăţământ înţelepciunea şi frumoasele tradiţii ale facultăţii (secţiei) cu cele mai avansate realizări ale biblioteconomiei şi asistenţei informaţionale la intersecţia de secole, de milenii.

Universitatea a înmânat diploma de bibliotecar-bibliograf la peste 3500 de specialişti.

Ion MADAN

Formarea profesională: necesitatea unei modernizări

Sfârşitul secolului XX se impune prin creşterea vertiginoasă a cererilor de informare. În sectorul informaţional sunt implicaţi tot mai mulţi specialişti care se ocupă de producerea şi medierea informaţiei. Tot mai multe posibilităţi de comunicare oferă reţelele informaţionale.

Învăţământul, formarea profesională, instruirea continuă sunt domenii-cheie pentru dezvoltarea unei societăţi informaţionale, apariţia căreia este produsul interacţiunii dintre dezvoltarea tehnologică şi forţele pieţei. Realizarea unei societăţi informaţionale perfecte în sectorul bibliotecilor şi centrelor de informare cere întreprinderea unor acţiuni de modernizare a procesului de instruire biblioteconomică.

Reformele în domeniul învăţământului superior în Republica Moldova sunt în curs de desfăşurare din anii '90. În scopul depăşirii contradicţiilor şi neajunsurilor care influenţau negativ instruirea, a fost modificat planul de studii la specialitatea „Biblioteconomie şi asistenţă informaţională". Obiectivul de bază al acestor acţiuni este de a realiza schimbări comparabile cu schimbările din societate, care ar consta în însuşirea noilor tehnologii informaţionale, realizarea interacţiunii dintre teorie şi practică.

La începutul anilor '90 s-a întreprins prima încercare de reformare a învăţământului biblioteconomic. În cadrul proiectului "Sistemul Naţional de Biblioteci al Republicii Moldova" s-a propus o formare profesională constituită din două trepte. Prima treaptă — 3 ani de studii, prevedea formarea specialiştilor de calificare medie şi eliberarea diplomelor de colegiu. A doua treaptă — 2 ani de studii, consta în aprofundarea cunoştinţelor teoretice, dezvoltarea capacităţilor de cercetare ştiinţifică, pregătirea cadrelor de manageri pentru diferite sectoare ale bibliotecilor. Acest plan nu a fost realizat în varianta iniţială.

În 1990 conform unei hotărârâri a Guvernului Republicii Moldova instruirea la specialitatea Biblioteconomie şi Bibliografie se efectua pe etape. Prima etapă prevedea instruirea în domeniu timp de doi ani. Astfel, au fost înmatriculaţi 25 de studenţi la facultăţile de litere, istorie, biologie, fizică şi economie. După doi ani de studii aceşti studenţi urma să fie transferaţi la Facultatea de Biblioteconomie şi Bibliografie. În realitate, şi-au continuat studiile biblioteconomice numai 14 studenţi din cei 25 înmatriculaţi. În 1991 10 studenţi înmatriculaţi la profilul economic au trecut în noua instituţie de învăţământ – A.S.E.M. Studiile de specialitate au durat trei ani şi au fost axate numai pe disciplinele de bază, normative. Unica tangenţă cu prima facultate a constituit-o teza de diplomă care a fost consacrată domeniului corespunzător. De exemplu, au fost susţinute diplome la următoarele teme: *Vasile Coroban: Biobibliografie, Vasile Şalaru: Biobibliografie, Paul Mihail in contextul istoriografiei şi bibliografiei basarabene* etc.

Această experienţă nu a fost deloc reuşită, numai 3 din cei 14 absolvenţi s-au încadrat în activitatea bibliotecilor, ceilalţi şi-au continuat studiile la prima facultate.

Credem că prin această hotărâre a guvernului, s-a încercat de a implementa experienţa ţărilor din Occident, unde formarea profesională a bibliotecarilor se realizează în doi ani. Însă nu s-a ţinut cont că se realizează o astfel de instruire în baza studiilor universitare complete, dar nu de doi ani, cum s-a procedat în cazul nostru.

Din 1992 a fost implementat un nou plan de învăţământ care prevedea 5 ani de studii la specialitatea *Biblioteconomie şi bibliografie*, specializarea biblioteci publice şi biblioteci ştiinţifice.

Drept consecinţă a fuzionării Facultăţii de Biblioteconomie şi Bibliografie şi a Facultăţii de Jurnalistică, participării la Programul TEMPUS-TACIS, s-au revăzut planurile de studii, fiind incluse noi discipline, cum ar fi : Teoria comunicării; Relaţii cu publicul; Sociologia comunicării; Comunicare electronică etc. Experienţa acumulată în rezultatul contactelor internaţionale pe care le-a întreprins facultatea (Bucureşti, Roma, Madrid), studierea publicaţiilor ce vizau experienţa diverselor instituţii de învăţământ, a servit drept bază pentru implementarea noului plan (pentru 4 ani), care se realizează din 1998. Actuala concepţie a formării profesionale prevede o instruire universală în domeniul specialităţii. Aceasta se realizează în cadrul disciplinelor normative care constituie circa 70% din numărul de ore, rezervate pentru disciplinele de profil. Pregătirea universală le oferă absolvenţilor posibilitatea de a se încadra în orice sector de activitate a bibliotecii. Disciplinele de specializare obligatorii şi opţionale, studiate la anul 3-4, permit aprofundarea cunoştinţelor teoretice şi practice, necesare pentru activitatea în cadrul bibliotecilor publice sau specializate. Disciplinelor de specializare le revin circa 30% din orele prevăzute pentru instruirea profesională.

Din 1960 se efectuează pregătirea biblioteconomică universitară la secţia fără frecvenţă. Studiile la secţia fără frecvenţă oferă posibilitatea de perfecţionare a cunoştinţelor teoretice şi abilităţilor practice a bibliotecarilor cu studii medii speciale şi a celor antrenaţi în activitatea bibliotecilor care nu au pregătire profesională.

În pregătirea cadrelor biblioteconomice probleme sunt multe, dar am putea specifica două, după părerea noastră principale.

Prima – lipsa literaturii didactice de specialitate. Dacă, până nu demult, problema consta în lipsa manualelor, materialelor metodico-didactice în limba română, în prezent aceeaşi situaţie este constatată şi în privinţa publicaţiilor în limba rusă. Studenţii de la specialitatea „Biblioteconomie şi asistenţă informaţională" nu dispun de literatură didactică care ar corespunde cerinţelor actuale referitoare la cunoştinţele teoretice şi abilităţile viitorilor bibliotecari şi documentarişti.

Evident, cadrele didactice de la specialitatea „Biblioteconomie şi asistenţă informaţională" întreprind anumite acţiuni pentru soluţionarea acestei probleme. Au fost elaborate programe analitice la toate disciplinele nor-

mative şi de specializare. Programele analitice au fost regândite pentru a face faţă nevoilor noi de învăţare ale studenţilor. În acelaşi timp, profesorii au elaborat şi editat câteva materiale metodice şi didactice. De exemplu, *Activitatea bibliografică în Moldova; Istoria şi starea actuală în Moldova; Bibliografia moldovenească; Clasificarea zecimală universală; Descrierea bibliografică a documentelor* etc. Analizând aspiraţiile noastre şi realizările efectuate în editarea literaturii didactice, putem constata că există destul de multe lacune. Nici un colectiv profesoral al oricărei catedrei de specialitate nu este în stare de sine stătător să asigure procesul didactic cu setul complet de publicaţii metodico-didactice. Este şi mai stringentă problema asigurării cu materiale didactice şi metodice a studenţilor secţiei fără frecvenţă. Cuantumul de ore la disciplinele de specialitate este de trei ori mai mic decât la secţia de zi. O mare parte a programului de instruire la secţia fără frecvenţă este prevăzut pentru studierea de sine stătătoare, deci manualele, materialele metodico-didactice, îndrumările metodice sunt deosibit de importante pentru pregătirea calitativă a specialiştilor. Profesorii catedrei de biblioteconomie şi asistenţă informaţională au destulă experienţă şi o calificare profesională înaltă care le-ar permite elaborarea şi editarea manualelor şi materialelor didactice originale. Însă, în situaţia când un profesor asigură 3-4 discipline normative şi de specializare, realizarea acestor publicaţii este problematică. Cu toate acestea, în planurile catedrei este preconizată editarea tuturor programelor analitice, paralel cu aceasta este prevăzută elaborarea şi editarea materialelor didactice, îndrumărilor metodice, se prevede achiziţionarea literaturii didactice de specialitate din România şi Rusia.

A doua problemă – baza tehnico-materială. Lipsa tehnicii de multiplicare, numărul insuficient de calculatoare se răsfrâng negativ asupra procesului instructiv. Studenţii nu au posibilitatea să multiplice materialele existente în fondul didactic al catedrei, iar profesorii nu au posibilitatea să aplice pe larg noile tehnologii în procesul de predare.

Este clar că studenţii de azi vor fi specialişti ai sec. XXI, când se va statornici societatea informaţională. Aceasta nu ar însemna nici de cum o orientare spre un viitor îndepărtat, când va fi o computerizare totală. Pregătirea cadrelor trebuie să reprezinte o armonizare între aspectele teoretice şi practice, trebuie să tindem spre implementarea în practică a cunoştinţelor teoretice.

Învăţământul urmează să-şi facă datoria pentru ziua de azi şi de mâine a bibliotecilor din Moldova. Pentru aceasta este necesar de a lărgi colaborarea între facultate şi biblioteci.

Există numeroase exemple de colaborare facultate-biblioteci. Acest parteneriat vizează diferite aspecte de activitate – donaţie de carte, practica instructivă şi de producţie a studenţilor, participarea la activităţile culturale ale bibliotecilor, conferenţierea cursurilor de specialitate de către specialiştii practicieni ş.a. Experienţa ne demonstrează că o asemenea colaborare este posibilă şi este eficientă pentru toţi cei ce contribuie la realizarea ei.

Fără îndoială, problema editării publicaţiilor didactice ar putea fi soluţionată prin cooperare cu bibliotecile din Republica Moldova. Vedem această colaborare nu numai în donaţia de carte, dar în participarea bibliotecarilor împreună cu profesorii la elaborarea şi editarea manualelor şi materialelor metodico-didactice. Ar fi de un mare folos experienţa specialiştilor practicieni în modernizarea activităţii bibliotecare.

Unul dintre proiectele de colaborare în domeniul instruirii este instituirea Şcolii de Biblioteconomie. Este un program solid de colaborare facultate-bibliotecă şi destul de important pentru instruirea continuă a bibliotecarilor.

În soluţionarea problemelor existente, asigurarea insuficientă a procesului didactic cu literatură metodico-didactică şi baza tehnico-materială slabă, au fost întreprinse unele acţiuni. Astfel, la Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării a fost instituit Centrul de Tehnologii Informaţionale. Una dintre activităţile acestui Centru a constituit-o asigurarea hardware şi software a cursurilor existente şi a cursurilor noi, introduse în planurile de studii: Comunicare electronică, Gestionarea bazelor de date, Teoria informării, Bazele informaticii etc. În timpul lecţiilor studenţii au posibilitatea să lucreze la calculatoare, utilizând cele mai populare sisteme de procesare a textului şi a bazelor de date, primesc consultaţii, realizează propriile lucrări.

Reforma învăţământului impune o participare tot mai activă a studenţilor în cercetarea ştiinţifică. Anume acest scop îl urmăresc seminarele specializate care sunt dirijate atât de profesorii catedrei, cât şi de specialiştii practicieni. Seminarele specializate asigură pregătirea generală în activitatea de cercetare a studentului, mai ales la etapa de documentare asupra unei probleme, ce vizează teoria şi practica biblioteconomică; contribuie la formarea intereselor pentru investigaţii, cultura documentării a studenţilor. În acelaşi timp, seminarele specializate contribuie la conştientizarea de către studenţi a importanţei noutăţilor din profesie pe plan internaţional pentru analiza şi aplicarea în activitatea proprie.

Rezultatele de cercetare ale studenţilor îşi găsesc reflectare în tezele de an şi de licenţă. Din anul 2000 scrierea şi susţinerea tezelor de licenţă este obligatorie pentru toţi studenţii. Tematica cercetărilor studenţeşti este foarte variată, de exemplu: Resurse informaţionale legislative şi utilizarea lor în Republica Moldova; Fondul documentar al bibliotecii universitare: actualitate şi perspective; Standardizarea activităţii de bibliotecă; Resurse informaţionale – obiect al proprietăţii intelectuale; Evaluarea personalului bibliotecii etc.

Este evident că învăţământul superior se află la răscruce, pe măsură ce se apropie de mileniul trei. Instruirea suferă transformări majore şi există numeroase oportunităţi pentru a avea succes.

conf. dr. Nelly Ţurcan
conf. dr. Natalia Senocosov

SPECIALIŞTII ÎN BIBLIOTECONOMIE ŞI ŞTIINŢA INFORMĂRII – COMPONENŢA PROFESIONALĂ A SOCIETĂŢII INFORMAŢIONALE

Într-o epocă supusă schimbărilor rapide, într-o lume în care abundă date dintre cele mai diverse, profesiunilor biblioteconomice le revine rolul de a face ca structurile documentare să se adapteze şi să se integreze în noua societate informaţională. Profesiunile biblioteconomice includ triunghiul informaţional: document — informaţie, utilizator, bibliotecar — documentarist, acel nucleu de cercetare ce determină progesul societăţii.

Evoluţiile determinate de generalizarea infrastructurilor informatice; trecerea de la o eră a producţiei la o eră a consumului, precum şi o criză ce pare să afecteze majoritatea societăţilor provoacă derute la nivelul sistemelor de informare şi documentare. Schimbările sunt mult mai rapide decât capacitatea de adaptare a oamenilor. Noile tehnologii par a permite stocarea, tratarea, localizarea şi accesul la document şi la informaţie în afara zonei de activitate a bibliotecilor şi a biblotecarilor. Bibliotecile şi bibliotecarii traversează o reală criză de identitate agravată şi de criza bugetară foarte frecvent exprimată în presa de specialitate[1].

Există mai multe voci care afirmă că nu va mai fi nevoie de bibliotecari în noua eră a informaţiilor. De fapt, nu este decât o exagerare a importanţei factorului tehnologic. Rolul bibliotecilor este departe de a înceta. Va trebui să existe cineva care să stabilească cele mai adecvate surse de referinţe, să stabilească cele mai eficiente căi de obţinere a surselor de informare, cu atât mai mult cu cât aceste surse costă bani.

În condiţiile în care mass-media, accesul la informaţie prin reţele internaţionale, limitele şi drepturile proprietăţii intelectuale, noile tehnologii au uriaşe implicaţii la nivelul structurilor de informare şi documentare şi implicit în restul societăţii, devine necesară redefinirea şi reformularea statutului bibliotecarului şi al bibliotecii[2].

Statutul profesiei ţine de o judecată socială. O investigaţie a statutului ar trebui să înceapă cu o investigare a opiniei publice. Este necesar să fie identificaţi toţi factorii care afectează nivelul statutului profesional al bibliotecarului şi al specialistului în informare şi documentare.

O masă rotundă organizată de IFLA pe tema imaginii bibliotecii şi a profesiunilor de informare a relevat faptul că în mediul social bibliotecile şi bibliotecarii au un statut social scăzut şi o imagine defavorabilă[3].

Studiul s-a realizat într-un număr foarte mare de ţări, de pe toate continentele, cu nivele de dezvoltare diferite.

Cauzele statutului scăzut şi a imaginii deteriorate a bibliotecilor sunt, protrivit IFLA, următoarele:

1. Invizibilitatea

Departe de marele public, activităţile bibliotecarilor sunt în cea mai mare parte invizibile. Publicul nu are nici cea mai vagă idee despre ce este, de fapt, un bibliotecar şi care este munca lui. De asemenea, sunt puţin înţelese responsabilităţile managementului de bibliotecă. Oamenii nu sunt conştienţi că bibliotecile sunt, de cele mai multe ori, organizaţii mari, complexe, cu buget şi personal corespunzător.

2. Politica economică faţă de biblioteci

Funcţiile sociale ale bibliotecilor sunt cunoscute prea puţin de marele public. Din punctul de vedere al multor oameni, bibliotecile contribuie puţin sau chiar deloc la dezvoltarea economică a unei ţări. Din păcate, acest punct de vedere este regăsit de multe ori şi în gândirea administraţiei centrale a unui stat. Consecinţa este că bibliotecile sunt considerate simpli cheltuitori şi, prin urmare, resursele bugetare sunt de multe ori reduse.

Salariile scăzute ale bibliotecarilor atrag după sine o diminuare a interesului pentru propria profesie şi în consecinţă o scădere a statutului profesiei.

3. Calitatea serviciilor furnizate de biblioteci

În general utilizatorii nu cunosc prea bine tipologia serviciilor furnizate de biblioteci şi cu atât mai puţin, calitatea acestora. Se aduc bibliotecarilor numeroase acuzaţii legate de faptul că ar ignora nevoile utilizatorilor şi că s-ar concentra mai mult asupra colecţiilor. În momentul în care se va înţelege faptul că utilizatorul reprezintă motivaţia şi scopul întregii activităţi de bibliotecă şi colecţiile sunt mijlocul prin care sunt satisfăcute nevoile de informare ale utilizatorilor, statutul social al profesiei se va îmbunătăţi.

4. Instruirea ptin intermediul bibliotecilor. Instruirea pentru meseria de bibliotecar

Se au în vedere două aspecte:

În cazul bibliotecilor de învăţământ, nu există

întotdeauna o corelaţie între programele de învăţământ şi structura colecţiilor bibliotecilor.

Pregătirea secialiştilor în biblioteconomie este, sub aspectul programelor de învăţământ, de cele mai multe ori cu un pas în urma realităţii. Predomină, în foarte multe ţări, cursurile tradiţionale, nu se pune suficient accent pe noile tehnologii şi nu se oferă în pregătire domenii secundare interferente (domenii economice, management, ziaristică etc.). De asemenea, studiul IFLA arată că în foarte multe ţări există o insuficienţă motivaţie a studenţilor înscrişi la facultăţi cu profil biblioteconomic.

5. Definirea imprecisă a profesiei

Bibliotecar este un termen care cuprinde o gamă foarte largă de activităţi. Nu oricine lucrează într-o bibliotecă este un bibliotecar şi nu toţi bibliotecarii fac aceleaşi activităţi.

Diferenţele dintre activităţile bibliotecarilor sunt mai mari decât asemănările. Aceste diferenţe fac dificile discuţiile despre statutul bibliotecarului. Este dificilă chiar şi descrierea fiecărei activităţi biblioteconomice şi a esenţei acestei profesii.

Statutul profesional al bibliotecarilor se discută, de obicei, cu sinceritate de către bibliotecarii înşişi. Sunt însă şi bibliotecari care nu se privesc pe sine ca profesionişti şi care consideră că sunt o serie de activităţi care pot fi făcute şi de către ne-bibliotecari.

Concluzia generală IFLA este aceea că în ţările care au participat la realizarea studiului este acceptat faptul că profesiile biblioteconomice sunt la o răscruce, că statutul lor social este scăzut, dar în spatele acestei păreri există diferenţe semnificative de opinie între regiuni, între ţări şi între biblioteci şi bibliotecari.

Statutul şi reputaţia bibliotecarilor sunt mult mai bune în ţările în care există asociaţii profesionale mai vechi şi mai bine organizate, iar bibliotecile şi-au înţeles şi şi-au asumat rolul lor social[4].

Bibliotecarii vor trebui să-şi redefinească profesia. Implicaţi de secole în organizarea informaţiei, pot da o nouă dimensiune profesiei. Ei nu trebuie să se simtă încorsetaţi de definiţiile tradiţionale ale profesiei. Tendinţa de a căuta informaţii în surse aflate la distanţă, prin mijloace electronice creează un context în care informaţia este primită ca un fragment de mesaje, venite sub formă de mozaic, fără adresabilitate, legătură şi continuitate. Aici intervine bibliotecarul care îi poate ajuta pe cei interesaţi să ordoneze această avalanşă de informaţii[5].

Impunerea profesiei pe plan social depinde într-o măsură foarte mare şi de satisfacţia pe care o oferă celui ce o practică. Ebry Koya, profesor la Universitatea Hacettepe, afirmă că: "Cel mai important indicator al faptului că o instituţie merge prost îl constituie existenţa unei rate scăzute de satisfacţie profesională"[6].

Recunoaşterea socială, responsabilitatea, perspectivele de promovare, dezvoltarea personală sunt factori motivaţionali puternici ce pot atrage după sine creşterea prestigiului instituţiei şi a profesiei de bibliotecar în general.

Biblioteca este creaţia supremă a bibliotecarului. El îi determină conţinutul şi liniile de forţă după care se orânduieşte materialul amorf al colecţiilor, de aceasta depinzând accesibilitatea bibliotecilor.

Prin selecţie şi organizare, bibliotecarul determină structura colecţiilor bibliotecilor, prin competenţa în descrierea şi diseminarea informaţiilor determină nivelul de adresabilitate; prin ambianţa pe care o creează determină imaginea bibliotecii[7].

Profesiile biblioteconomice sunt, în primul rând, profesii de intermediere. Intermedierea este un proces complex, cu multe implicaţii şi nu trebuie privită ca un simplu transfer de documente sau informaţii către utilizator. Ion Stoica identifică trei particularităţi ale intermedierii informaţionale:

1. *Intermedierea nu este pe deplin obiectivă şi nici independentă.* Nici un proces de comunicare în care intervin organizări, simbolizări, analize etc., nu e scutit de distorsiuni. Intervenţia organizatoare asupra surselor determină posibile pierderi de informaţie, grupări şi regrupări inadecvate.

2. *Intermedierea documentară cea mai intensă se face în relaţie cu structurile documentare.* Tehnologiile informatizării vor face, după părera unor analişti ai fenomenului, ca bibliotecile de mâine să nu mai fie biblioteci în sensul actual al termenului. Structura dominantă va fi o reţea de distribuţie, mai întâi paralelă cu reţeaua de biblioteci, apoi precumpânitoare şi treptat exclusivă. Remodelarea structurilor va duce la remodelarea profesiilor.

3. *Intermedierea cu cele mai multe consecinţe este relaţia cu utilizatorii.* Utilizatorilor le sunt oferite mai multe soluţii decât altă dată pentru a-şi apropia informaţia necesară[8].

Pentru a face faţă provocărilor impuse de schimbările din mediul social şi de societatea informaţională, bibliotecarii ar trebui să-şi elaboreze prin intermediul asociaţiilor profesionale, o strategie de adaptare ce ar trebui să includă: definirea profesiei de bibliotecar, definirea în cadrul profesiei a tuturor meseriilor biblioteconomice şi a conţinutului acestora; contribuţii la dezvoltarea învăţământului biblioteconomic şi colaborarea acesteia cu relaţiile practice.

În ceea ce priveşte profesionalismul, Abraham Flexner consideră că o profesie poate fi definită prin şase caracteristici:

INSPIRAȚIA

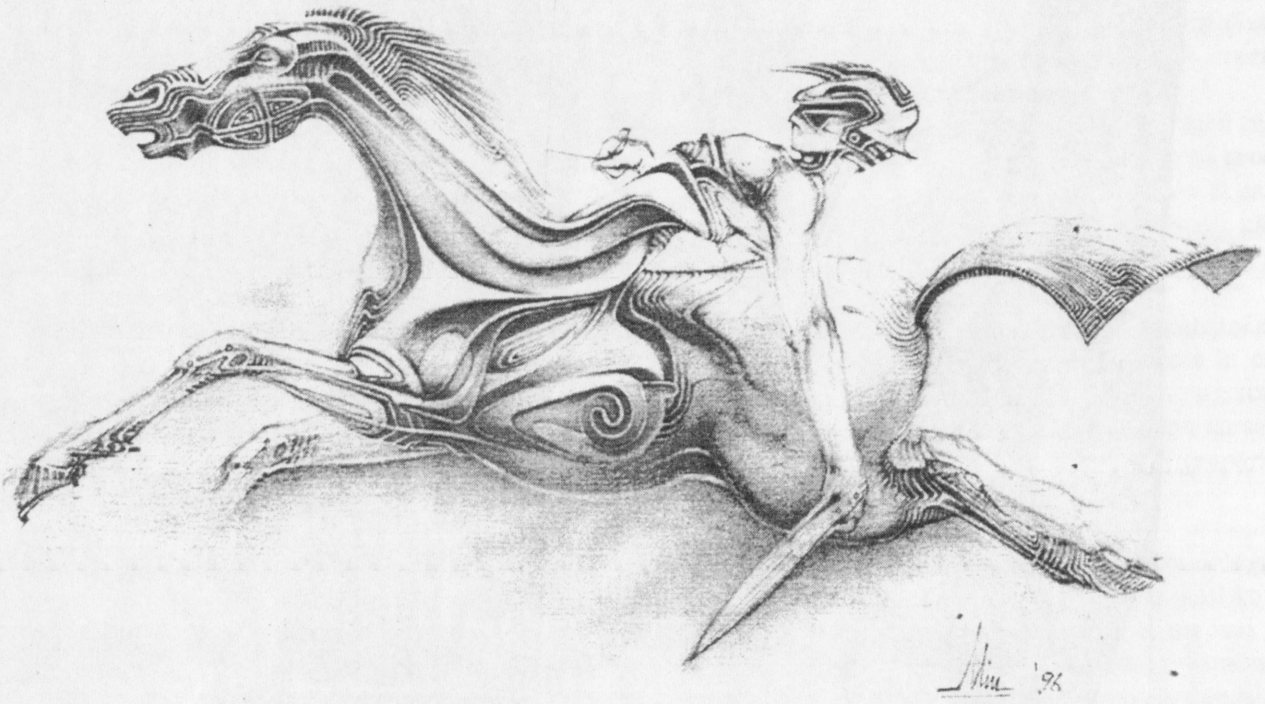

CĂLĂREȚUL GREC

1. *O profesie este o meserie cu caracter intelectual, a cărei exercitare implică un grad ridicat de răspundere individuală.*

Bibliotecarii îşi asumă răspunderea pentru selectarea informaţiilor, redactarea rezumatelor, elaborarea documentelor, informative, organizarea şi exploatarea colecţiilor.

2. *O profesie este o meserie care îşi extrage substanţa din ştiinţă şi erudiţie.*

Modul în care sunt achiziţionate, prelucrare şi organizate colecţiile bibliotecilor reflectă acest lucru.

3. *O profesie are finalitate practică.*

Meseria de bibliotecar, de documentarist şi de arhivist are o finalitate practică de vreme ce întreaga activitate de organizare şi disemnare a informaţiei se realizează pentru a satisface nevoile de informare ale utilizatorilor.

4. *O profesie este o tehnică asimilată care se învaţă.*

„În foarte multe ţări există şcoli de biblioteconomie de nivel universitar şi postuniversitar, ceea ce demonstrează importanţa socială a profesiei.

5. *O profesie are tendinţa de a se organiza.*

Fenomenul se manifestă evident şi în domeniul biblioteconomiei şi documentării.

6. *O profesie devine din ce în ce mai altruistă în motivaţiile ei*[9].

Profesiunea trebuie să aibă un scop în societatea în care se dezvoltă şi pe ai cărei membri trebuie să-i servească.

Dacă până nu demult profesia de bibliotecar avea o dimensiune culturală, chiar cu unele aspecte de sacralitate, astăzi a devenit un câmp de cunoştinţe şi deprinderi predominant informaţionale, neutre şi indispensabile la toate etajele organismului social. Se recunoaşte astfel locul fundamental pe care îl ocupă comunicarea în societate[10].

Cerinţele sfârşitului de mileniu au făcut ca în cadrul profesiei de bibliotecar să apară mai multe meserii. Un prim recensământ al meseriilor practicate în biblioteci a fost realizat de Anne Kupiec împreună cu un numeros colectiv, la cererea direcţiei de informare ştiinţifică şi tehnică a bibliotecilor şi a Ministerului Educaţiei Naţionale din Franţa. Potrivit acestui recensământ, în 1995 în bibliotecile din Franţa se practicau 31 de meserii împărţite în patru grupe:

- meserii legate de colecţii;
- meserii legate de public;
- meserii legate de formare, studiu şi cercetare;
- meserii legate de modul de întocmire a proiectelor şi serviciilor [11].

Meseriile identificate în acest studiu se regăsesc în bibliotecile din lumea întreagă, dar tipologia bibliotecilor şi organizarea lor internă face ca fişele de activitate să nu fie respectate. Există şi biblioteci în care bibliotecarul îndeplineşte în acelaşi timp mai multe "meserii".

Kenneth Whittaker propune o clasificare a meseriilor practicate în biblioteci în două grupe:

- *Meserii externe* care pun personalul bibliotecii în contact direct cu utilizatorii (bibliotecarii de referinţe, bibliotecarii de la serviciile de împrumut etc.)
- *Meserii interne* care se subîmpart în două categorii de personal:

personal de suport (bibliotecarii de la achiziţia şi evidenţa documentelor, catalogatorii, indexatorii etc.);

personal de conducere[12].

Deşi puţin numeros, personalul de conducere are atribuţii extrem de importante: stabileşte politica bibliotecii şi are grijă ca această politică să fie transpusă în realitate; monitorizează şi supervizează activitatea serviciilor; coordonează activitatea financiară; realizează managementul (de personal) şi mediază comunicarea bibliotecii cu mediul extern. De pregătirea, talentul şi înţelepciunea persoanelor de la nivelul conducerii depind calitatea şi rezultatele activităţilor instituţiilor.

Dacă se consideră cultura în sensul general ca nivel, treaptă de dezvoltare atinsă într-un domeniu al cunoaşterii sau al activităţii, precum şi ca treaptă de dezvoltare socială şi spirituală, se poate vorbi de o cultură a conducătorului[13]. Cultura conducătorului de bibliotecă ar trebui să includă patru subculturi:

a) cultura spirituală;

b) competenţa de conducere;

c) cultura organizării muncii;

d) cultura profilului exterior.

Lipsa sau chiar insuficienta dezvoltare a uneia dintre culturi ar afecta funcţionarea eficientă a bibliotecii[14].

Complexitatea activităţilor de bibliotecă, interacţiunea permanentă şi obligatorie cu mediul extern fac ca pregătirea bibliotecarilor să capete un loc central în preocupările domeniului biblioteconomic.

Norbert Kamp consideră că bibliotecarul se transformă în specialist multimedia, iar pregătirea sa profesională reclamă o multitudine de cunoştinţe din domeniile tehnico-economice şi mai puţin din domeniile umaniste[15].

Se pot observa două aspecte ale pregătirii bibliotecarilor:

- Pregătirea personalului care lucrează deja în biblioteci pentru utilizarea tehnologiilor informaţionale, pentru însuşirea noilor standarde ale profesiei; pentru dobândirea de cunştinţe generale de management;
- Pregătirea viitorilor bibliotecari şi specialişti în

ştiinţa informării, pregătire ce se realizează prin învăţământul de profil.

Pregătirea bibliotecarilor pentru utilizarea noilor tehnologii şi pentru asimilarea noutăţilor în domeniu ar trebui să constituie preocupări de bază ale bibliotecilor. O bibliotecă bună trebuie să posede un program bine definit de instruire şi perfecţionare a personalului, valorificând în acelaşi timp potenţialul oferit de şcolile de biblioteconomie.

Anne M. Baller, de la IFLA, a identificat următoarele forme de pregătire şi perfecţionare a bibliotecarilor:

1. Prin activităţi ale Asociaţiei Bibliotecarilor.

Se organizează seminare de lucru, ateliere, dezbateri la care participă, alături de bibliotecari şi profesori, informaticieni şi alţi beneficiari ai serviciilor de bibliotecă; se publică diverse materiale cu scopul de a menţine comunitatea bibliotecară la curent cu noutăţile domeniului.

2. Colaborarea cu şcolile de biblioteconomie.

IFLA recomandă ca programa didactică a acestor şcoli să fie acreditată şi de asociaţiile profesionale ale bibliotecarilor şi documentariştilor şi să se evite izolarea şcolilor de biblioteconomie de necesităţile reale ale profesiei.

3. Pregătirea prin practica directă în bibliotecă.

Poate determina un transfer de cunoştinţe de la bibliotecarii mai experimentaţi către cei mai tineri sau mai noi în domeniu.

4. Învăţarea prin cooperare şi schimb de experienţă la locul de muncă, printr-o într-ajutorare şi susţinere reciprocă.

5. Crearea de competenţe pentru relaţii umane (se pot organiza cursuri speciale)[16].

Învăţământul biblioteconomic din lumea întreagă este supus unor influenţe care-l determină să-şi revizuiască periodic conţinutul.

Jan Mowat, profesor la Facultatea de Biblioteconomie din Newcastle, afirma la Cluj, la Seminarul Internaţional pe Teme de Învăţământ Biblioteconomic din 23-28 februarie 1996, că în lumea întreagă învăţământul biblioteconomic este influenţat de trei factori: schimbările din societate, schimbările din învăţământul superior şi impactul tehnologiei informaţiei[17].

Societatea actuală devine o societate informaţională şi în egală măsură o societate educaţională în care oamenii devin dependenţi de informaţie şi îşi asumă responsabilitatea propriei educaţii. Într-un ocean de informaţii, produse şi distribuite cu tehnici din ce în ce mai sofisticate, e nevoie de specialişti bine pregătiţi care să fixeze reguli.

Aşa cum afirma Ion Stoica: *"Este timpul ca problemele calităţii, ale exigenţei, ale misiunii sociale să determine o regândire din interior a coordonatelor ştiinţifice şi deontologice ale profesiei de specialist în biblioteconomie şi informare documentară*[18].

Pregătirea la nivel universitar va trebui să aibă o abordare modernă a relaţiei informaţie-formaţie, manifestată prin două direcţii de acţiune: dezvoltarea şi demarginalizarea nucleului organizat de informaţii (biblioteci, centre de documentare).

a) dezvoltarea nu se produce doar prin amplificări cantitative, dar, mai ales, prin stabilirea unei programe care să pună de acord activităţile de informare şi documentare cu obiectivele procesului de învăţământ.

b) emarginalizarea structurilor de informare ştiinţifică în cadrul procesului de formare necesită reconsiderări conceptuale la nivelul personalului educativ. Atât profesorii, cât şi studenţii trebuie să înţeleagă rolul fundamental pe care îl au bibliotecile şi centrele de documentare[19].

Dr. Heinz Bartel afirma, la Seminarul "Managementul în bibliotecă", de la Bucureşti din 10-13 octombrie 1997, că profesia de bibliotecar are acum un nou conţinut şi de aceea este necesară o formare profesională pe o durată mai mare de timp, la nivel universitar şi pe baza unor programe de învăţământ eficiente care să răspundă exigenţelor impuse de societatea tehnică şi informaţională. În centrul responsabilităţilor unui bibliotecar ar trebui să stea facilitarea accesului la informaţia de orice fel, din orice sursă, într-un timp cât mai scurt[20].

Asociaţia Bibliotecarilor Specializate din S.U.A. a elaborat la sfârşitul anului 1996 un document care stabileşte competenţele pentru bibliotecarii din bibliotecile specializate din secolul XXI. Sunt satbilite două categorii de competenţe: competenţe profesionale şi competenţe personale. Acestea pot fi extinse şi la bibliotecarii din toate tipurile de biblioteci.

Potrivit acestui document, bibliotecarii secolului XXI vor trebui să aibă o instruire de nivel universitar şi postuniversitar, iar pe lângă specializarea în biblioteconomie vor trebui să mai aibă şi o altă specializare în domeniul economic, de afaceri sau de politici manageriale. Vor trebui să medieze accesul la informaţii şi, mai mult decât atât, vor trebui să realizeze produse şi servicii de informare corespunzătoare nevoilor utilizatorilor.

Vor trebui, de asemenea, să-şi însuşească şi să folosească tehnologiile informaţionale pentru achiziţionarea, organizarea şi diseminarea informaţiilor şi vor trebui să aibă cunoştinţe ridicate în stabilirea conţinutului resurselor de informare să fie capabil să facă evaluări critice şi să selecteze informaţiile relevante.

Vor trebui să fie capabil să dezvolte strategii manageriale care să îmbunătăţească activitatea

serviciilor interne şi în egală măsură să contribuie la integrarea bibliotecii în mediul social.

Bibliotecarul secolului XXI va trebui să aibă abilităţi extraordinare de comunicare interpersonală, socială şi tehnologică, să aibă calităţi de lider, dar să se poată integra şi lucrului în echipă, să creeze un context de încredere şi respect, să fie preocupat de autoperfecţionarea profesională, să sesizeze şi chiar să creeze oportunităţi pentru instituţie[21].

După cum se observă, importanţa socială a muncii bibliotecarului este în continuă creştere. Cuvintele lui Melwil Dewey sunt actuale şi astăzi: *"Nici o sarcină nu are o valoare mai considerabilă şi nu merită o mai mare cinste decât ceea ce face în serviciul comunităţii un bibliotecar competent şi serios"*[22].

asist. univ. drd. **Elena TÂRZIMAN**
Universitatea Bucureşti

NOTE

1. Nublat, Odilie. *Omul mai mult decât o resursă.* În: Biblioteconomie. Culegeri de traduceri prelucrate. Bucureşti: Biblioteca Naţională, XXXII, nr.1, 1996, p. 62.

2. Schement, Jorge Reina. *Statutul bibliotecarului. O strategie pentru secolul 21.* În: Bibliotecarul: Buletin metodic-bibliografic de prezentare a cărţii şi bibliotecii editat de Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu". Bucureşti, apr.-dec., 1996, p. 26.

3. Conf. Prins, Hans. *The image of the Library and information profession: haw we see ourselves — an investigation; a raport of an empirical study undertaken on behalf of IFLA's Round Table for the Management of Library Associations.* Munchen: New providence; London; Paris: Sar, 1995, p.1-18.

4. *Ibidem.* p. 21-60.

5. Schement, Jorge Reina. Op. cit., p. 26.

6. Ebry, Kaya. *Satisfacţia profesională a bibliotecarului.* În: Studia Bibliologica. Buletin editat de Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu". Bucureşti, 1996, p. 25.

7. Dragotă, Ioana. *Biblioteca, bibliotecarul şi creaţia variaţiuni pe o temă dată.* În: Biblioteca, nr. 11-12, 1997, p. 342.

8. Stoica, Ion. *Structuri şi relaţii informaţionale în dezvoltarea învăţământului şi cercetării româneşti.* Bucureşti: Editura Alternative, 1997, p. 83-84.

9. Flexner, Abraham. *Rolul şi funcţia asociaţiilor profesionale din sectorul documentar.* În: Biblioteconomie. Culegere de traduceri prelucrate. Bucureşti: Biblioteca Naţională, XXXII, nr.1, 1996, p. 81.

10. Stoica, Ion. Op.cit p. 79.

11. Kupriec, Anne, Apud. Marinescu, Nicoleta. *Primul recensământ al meseriilor practicate în biblioteci.* În: Anuarul ABIR. 1996. Bucureşti, p.152.

12. Conf. Wittaker, Kenneth. *The basics of Library – Based user services.* London: Library Association Publishing, p. 64-72.

13. Iastrebora, E.M. *Cultura conducătorului modern.* În: Biblioteconomie. Culegere de traduceri prelucrate. Bucureşti: Biblioteca Naţională, XXXIII, nr. 3, 1997, p. 41.

14. *Ibidem*, p.14.

15. Kamp, Norbert. *Transformarea bibliotecarului în specialist multimedia.* Comunicare. Susţinută în cadrul Seminarului "Managementul în bibliotecă". Bucureşti, 10-13 septembrie 1997.

16. Galler, Anne M. *Pregătirea bibliotecarilor în utilizarea noilor tehnologii pentru utilizatorii cu nevoi speciale.* În: Studia Bibliologica. Buletin editat de Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu". Bucureşti, 1996, p.17-18.

17. Mowat, Jan. *Pregătirea pentru activităţi de biblioteconomie şi informare în Marea Britanie.* Comunicare susţinută la Seminarul "Învăţământ Biblioteconomic – tendinţe şi perspective". Cluj, 24-28 februarie 1996.

18. Stoica, Ion. Interferenţe biblioteconomice. Constanţa: Editura Ex Ponto, 1997, p.17.

19. Idem. *Informaţie şi cultură.* Bucureşti: Editura tehnică, 1997, p. 29-30.

20. Bartel, Heinz. *Dezvoltarea bibliotecii şi a personalului.* Comunicare prezentată la Seminarul "Managementul în bibliotecă". Bucureşti, 10-13 octombrie, 1997.

21. Conf. Competencies for special Librarians of the 21st Century. (S.L.A.Website). Http://www.sla.org.

22. Dewey, Melwil. Apud. Dragotă, Ioana. *Biblioteca, bibliotecarul şi creaţia — variaţiuni pe o temă dată.* În: Biblioteca, nr.11-12, 1997, p.342.

30. DEONTOLOGIA PROFESIONALĂ A BIBLIOTECARULUI
(concepţia disciplinei de studiu)

Ideea instruirii deontologice a studenţilor-bibliotecari de la Universitatea de Stat din Moldova vine dintr-o permanentă preocupare pentru perfecţionarea procesului de învăţământ în domeniu, dar şi dintr-o nouă abordare a profesiei de bibliotecar — cea etico-morală.

În condiţiile regimului autoritar de comandă aspectele morale ale profesiei nu interesau, după cum nu se medita, în general, asupra profesiunii. Drepturile şi îndatoririle bibliotecarilor erau determinate de către instanţele superioare. Iar aprecierea diminuată a muncii lor genera o totală „timiditate" profesională.

O dată cu democratizarea societăţii, acordarea autonomiei instituţiilor bibliotecare, s-a trezit conştiinţa de sine a lucrătorilor de bibliotecă, s-a impus problema statutului profesiei. A fost scoasă în evidenţă latura mai preţioasă a ei — cea umanistă: de a contribui la desăvârşirea umană a personalităţii prin răspândirea cunoştinţelor şi înţelepciunii, a adevărului şi dreptăţii, altor valori şi norme reflectate în cultura scrisă a civilizaţiei.

Instruirea etico-morală şi deontologică a viitorilor specialişti de bibliotecă se efectuează în cadrul tuturor obiectelor de specialitate, însă posibilităţi mai vaste în această privinţă oferă disciplina de studiu *„Deontologia profesională a bibliotecarului"*, raportându-se direct la subiectul nominalizat.

În continuare expunem concepţia acestei discipline, având în vedere că ea este o materie importantă aflată la început de cale.

Specialiştii definesc „Deontologia profesională" ca "Doctrina privind studiul datoriilor ce conturează cadrul de desfăşurare a profesiei, precum şi studiul normelor de reglementare a practicii profesionale" (3, p. 20). Se cunosc deontologii profesionale: medicală, juridică, militară, a omului de ştiinţă, a învăţătorului, a jurnalistului, a educatorului, a bibliotecarului etc.

Dacă ne referim la deontologia profesională a bibliotecarului, avem în vedere un compartiment al ştiinţei biblioteconomice care studiază obligaţiunile morale ale lucrătorilor de bibliotecă, generate de particularităţile profesiunii date într-un cadru social anumit.

Pregătirea deontologică a studenţilor-bibliotecari are ca scop conştientizarea şi însuşirea îndatoririlor morale ale bibliotecarului vizavi de realizarea misiunii şi obiectivelor bibliotecii, integrarea într-un colectiv uman şi autodezvoltarea profesională. Alte sarcini ale formării deontologice sunt: iniţierea teoretico-deontologică, educaţia profesională, cultivarea calităţilor morale ale omului civilizat.

Disciplina deontologică este structurată în trei compartimente care reflectă problematica sa de bază: *Fundamentele teoretice ale deontologiei profesionale, Profesia bibliotecarului în societate, Morala şi deontologia în activitatea de bibliotecă.*

Studierea aspectelor teoretice este actuală din două motive:

1. deontologia profesională este o ştiinţă nouă, domeniile căreia sunt puţin cunoscute;

2. deontologia profesională a bibliotecarului nu poate fi percepută fără o concepţie a deontologiei profesionale în general, ca fenomen ştiinţific şi practic.

Din punct de vedere teoretic ne interesează mai întâi locul şi rolul deontologiei profesionale în ştiinţă.

Subiectul dat îl prezentăm astfel:

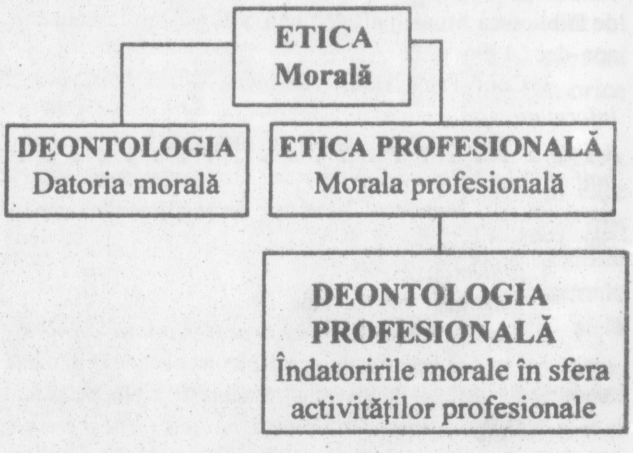

Din cele relatate se observă clar atât diferenţierea deontologiei profesionale în ştiinţa eticii, cât şi profilarea obiectului său de studiu. Cu toate acestea ea este o ştiinţă etico-filozofică, preocuparea ei principală fiind morala văzută sub aspest deontologico-profesional.

Asimilarea cunoştinţelor deontologice se produce prin intermediul unui şir de termeni speciali, cum ar fi: „morala profesională", „etica muncii", „deontologia",. „datoria", „cod deontologic" ş.a. Interpretarea lor, de asemenea, este o atribuţie teoretică a cursului deontologic. Realizăm această sarcină pe măsura înfăţişării termenilor în cadrul unei sau altei probleme ori ca un subiect de sine stătător.

Categoria centrală a deontologiei profesionale este cea a "datoriei". Noţiunea dată merită o explicaţie teoretică aparte.

Pornind de la definiţia datoriei ca „modalitate a necesităţii în sfera morală" atenţionăm asupra căilor de dobândire a cunoştinţei datoriei. În acest context apelăm la reflecţiile filozofice privitoare la ideea „disciplinei" (3, P. 89-91). Disciplina înseamnă supunerea unor reguli ce se aplică existenţei colective. Ea este răspunsul la nevoia omului de a se simţi bine în societate, de a fi protejat, de a avea un ghid pentru orientare, iar aceasta prin intermediul unor reguli şi norme pe care trebuie să le înveţe şi să le respecte. Omul, astfel, reuşeşte „a-şi cuceri autonomia morală, a se ridica în situaţia de a pune în acord propriile iterese, dorinţe, pasiuni, trebuinţe, cu cele identificate în plan social, de a participa cu răspundere la tot ceea ce este dincolo de sine dar căruia îi aparţine" (3, p. 91). Aşa are loc dobândirea conştiinţei nu doar a drepturilor, ci şi a datoriilor.

Problema datoriei poate fi concepută, mai ales, prin prisma funcţionalităţilor datoriei. În legătură cu aceasta marcăm şi explicăm etapele realizării ei: identificarea datoriei, conştientizarea ei, dobândirea sentimentului datoriei, comsimţământul, asentimentul la normă, la lege, alegerea în cunoştinţă de cauză, respectul faţă de ea, acţiunea din datorie (3, p. 115).

Făcând referire la sfera ocupaţională, argumentăm însemnătatea respectării datoriilor: de a munci, de a face lucrul bine, de a respecta disciplina muncii, de a păzi avutul obştesc, de a acorda ajutor tovarăşilor de serviciu, de a pune interesele organizaţiei mai presus decât cele proprii etc.

Pentru aprofundarea cunoştinţelor deontologice ale studenţilor efectuăm o scurtă expunere a evoluţiei teoriei datoriei. Insistând asupra datoriei de a munci facem trimitere la marele filozof Hegel, dar şi la praxiologii sec. XX: Simion Mehedinţi, Tadeusz Katarbinski ş.a.

Finisăm examinarea aspectelor teoretice ale deontologiei profesionale, punctând importanţa acestei ştiinţe care constă în:

- a arăta rolul datoriei în dezvoltarea profesională a omului;
- a distinge îndatoririle în funcţie de sfera profesională;
- a stimula educaţia deontologică;
- a contribui la elaborarea codurilor etice şi deontologice pe profesii.

Următorul compartiment al cursului deontologic vizează concepţia profesiei de bibliotecar.

Interesul pentru acest subiect nu este întâmplător. Deontologia plasează îndatoririle morale în raport direct cu scopul, obiectivele, mijloacele şi modalităţile de organizare şi dirijare a sferelor profesionale practice. Deci cunoaşterea profesiei este fundalul pe care se sprijină şi o condiţie a instruirii deontologice.

Studierea profesiei este notabilă şi prin contribuţia sa la educaţia profesională a viitorilor specialişti. Perceperea ca fenomen la formarea conştiinţei profesionale, cultivarea sentimentelor de dragoste, responsabilitate şi devotament alături de înţelegerea utilităţii profesiei, descoperirea aspectelor ei atractive şi a perspectivelor de satisfacţie profesională. Această formare sensibilizează potenţialul specialist privind acceptarea şi respectarea datoriilor profesionale.

De altfel, o concepţie de sinteză asupra profesiei de bibliotecar oferă doar cursul de deontologie profesională, situaţie care favorizează, dar şi obligă. Nu ignorăm faptul că educaţia profesională şi deontologică a studenţilor-bibliotecari este dificilă din cauza prestigiului diminuat al profesiei, salarizării neadecvate a lucrătorilor de bibliotecă şi nu mai puţin a abordării ocazionale a specialităţii de către mulţi studenţi.

Subiectele care ţin de descrierea profesiei sunt diverse. În primul rând, oferim cunoştinţe privitoare la profesie în ansamblu. Definim profesia de bibliotecar ca o îndeletnicire în vederea exercitării activităţii de bibliotecă de către persoane cu pregătire teoretică sau practică în biblioteconomie şi (sau) în ştiinţa informării.

Evoluţia profesiei bibliotecarului demonstrează că ea este o profesie veche, cunoscută din antichitate: a servit la satisfacerea nevoii de cunoaştere şi de răspândire a cunoştinţelor; a fost influenţată de factorii sociali; a cunoscut o schimbare relativ lentă a tehnologiei, atîta timp cât obiectul acesteia a fost cartea; s-a bucurat de prestigiu în cercurile de oameni competenţi; a dat exemple de excelenţă profesională.

Printre trăsăturile distincte ale profesiei la etapa actuală menţionăm complexitatea ca expresie a intensificării funcţiilor sociale ale bibliotecilor, extinderii sferei de servire şi a relaţiilor biblioteconomice, a stăpânirii situaţiilor dificile.

Totodată, profesia de bibliotecar este receptivă la transformările din societate, fiind implementate tehnologiile progresiste în activitatea de bibliotecă. Ea se sprijină pe un sistem de învăţământ şi de perfecţionare modern, se bucură de sporirea gradului de maturizare profesională a reprezentanţilor săi, interacţionează cu alte profesii.

Considerăm necesar să oglindim rolul bibliotecarului. În special, atenţionăm asupra funcţiilor

de organizator şi valorificator al fondului documentar, slujitor al beneficiarilor, promotor al culturii, informator, mediator în comunicarea documentară, educator însufleţitor al activităţilor culturale, cercetător, propagator al profesiei ş.a.

Având în vedere latura morală a profesiei, importanţa Omului în bibliotecă — a Beneficiarului, pe de o parte, şi a Bibliotecarului, pe de altă parte.

Estimăm profesia de bibliotecar nu doar ca o slujbă obişnuită, ci ca pe una de „consacrare" şi „sacrificare" pentru binele utilizatorilor săi. Menţionăm faptul că munca de bibliotecă se sprijină, în întregime, pe cunoaşterea beneficiarului, se conformă actului mintal al omului antrenat în investigarea documentară şi lectură, urmăreşte satisfacţia celor care sunt serviţi.

În acelaşi timp, profesia bibliotecarului aduce bucurie lucrătorilor bibliotecilor de la facerea binelui şi comunicarea cu oamenii, dar şi de la posibilitatea de autorealizare personală. Astfel, activitatea de bibliotecă oferă şanse de a lucra conform vocaţiei: la completarea, la analiza documentară, în relaţiile cu publicul, marketing etc. Ea predispune spre creativitate şi cercetare: crearea colecţiei de bibliotecă, elaborarea lucrărilor bibliografice şi cu caracter metodologic, efectuarea investigaţiilor ştiinţifice, introducerea metodelor şi tehnicilor noi de lucru. Ea contribuie, totodată, la creşterea nivelului de cultură generală a bibliotecarilor graţie antrenărilor într-un proces continuu al cunoaşterii în baza lucrului cu fondul documentar şi deţinerea informaţiei noi.

Raportându-ne la profesie, efectuăm analiza profesiografică a principalelor categorii de specialişti ai bibliotecii: a completatorului, a specialistului în relaţiile cu publicul, a bibliografului ş.a. Fără pretenţii la exaustivitate, relevăm cerinţele pentru fiecare grup de specialişti, în funcţie de atribuţiile ce le revin.

Definitvăm un set de cerinţe faţă de profesia de bibliotecar în ansamblu. Acestea sunt:

- cunoştinţele de specialitate şi deprinderile pentru activitatea practică de bibliotecă;
- cunoştinţele auxiliare necesare exercitării profesiei (din literatură, pedagogie, psihologie, economie, cunoaşterea limbilor străine etc.);
- aprecierea valorilor (valoarea fiinţei umane, valoarea cărţii, valoarea muncii etc.);
- un nivel înalt de cultură generală;
- vocaţie;
- calităţi: morale, de inteligenţă, psihologice, de caracter, de comunicare.

Respectarea cerinţelor de mai sus se observă în baza evaluării bibliotecilor. Apelând la publicaţii şi experienţă reflectăm situaţiile reale de apreciere a lucrătorilor de bibliotecă de către cititori. Deşi întâlnim unele calităţi negative, cele pozitive predomină.

Dar profesia bibliotecarului în societate rămâne una dintre cele mai puţin prestigioase. Printre motivele acestui fapt menţionăm: prevalarea operaţiilor de rutină în munca de bibliotecă, reflectarea în presă a informaţiei negative privind bibliotecile (sărăcia bazei economice, lichidarea bibliotecilor, furturi, incendii ş.a.), politica socio-culturală a statului, cultura joasă a muncii de bibliotecă (sistem de organizare, echipament), comportament neadecvat al bibliotecilor cu beneficiarii, discreţia profesională supradimensionată, înfumurarea, snobismul ş.a.

Susţinem părerea specialiştilor de biblioteconomie că majoritatea acestor cauze pot fi înlăturate, dacă se va reuşi schimbarea mentalităţii bibliotecarilor vizavi de atitudine, obligaţiuni şi comportament profesional. „Societatea are nevoie de un bibliotecar nou" (4, p. 97).

O pagină a „profesiei" o consacrăm oamenilor de seamă ai bibliotecilor din Moldova. În legătură cu aceasta ne referim la Eminescu ca bibliotecar, pentru că ne mândrim de faptul dat. Printre personalităţile marcante ale biblioteconomiei şi bibliografiei se înscriu numele predecesorilor: Alexandru David, Paul Mihail, Gavril Belevici, Ivan Tanski, Daria Harjevski, dar şi al contemporanilor: Petru Ganenco, Ion Şpac, Ion Madan, Tamara Isac, Alexei Balâc, Eugenia Oprea ş.a.

Aprecierea oamenilor de seamă o efectuăm prin prisma importanţei actuale a realizărilor lor, dar şi prin contribuţia la ridicarea prestigiului profesiunii.

Ultimul compartiment al disciplinei deontologice vizează morala şi deontologia în activitatea de bibliotecă. Prin acest pasaj intenţionăm să elucidăm normele morale şi regulile specifice muncii bibliotecarului, precum şi motivele constituirii lor.

La început oferim unele cunoştinţe cu caracter noţional. Subliniem că „morala bibliotecarului" nu contravine moralei din societate, dar este o particularizare a ei, condiţionată de relaţiile din mediul de muncă al bibliotecii. Este vorba despre relaţiile bibliotecarului cu cititorul, colectivul, societatea, statul, alte biblioteci, instanţe superioare etc. Anume acestea generează normele morale deosebite. Esenţa lor rezidă în unitatea aspectului moral şi profesional.

„Etica bibliotecarului" este teoria „moralei bibliotecarului" care se ocupă de înregistrarea, studierea şi evaluarea normelor morale întâlnite în activitatea de bibliotecă, elaboraea şi recomandarea normelor cu ajutorul cărora bibliotecarii pot să-şi onoreze cu mai multă eficienţă obligaţiunile de serviciu.

„Deontologia bibliotecarului" studiază normele morale şi regulile de acţiune ale bibliotecarului din punct de vedere al înţelegerii şi asumării datoriei în privinţa manifestării atitudinii şi comportamentului profesional.

Deontologia are ca expresie practică elaborarea codurilor deontologice. Sintetizând interpretările termenului „cod deontologic", îl definim ca pe un set de reguli, norme şi prescripţii privind practicarea diferitelor profesiuni, recunoscute de către reprezentanţii acestora şi acceptarea ca ghid în orientare şi acţiune. Funcţiile principale ale codului deontologic sunt: de referinţă, educativă, de reglementare.

Deoarece în biblioteconomie se întâlnesc coduri cu titlurile de „etic" şi „deontologic" observăm deosebirea dintre ele. Codul etic cuprinde normele morale, iar cel deontologic îndatoririle morale. Codul deontologic, de altfel, mai include norme juridice şi administrative, înscriindu-se astfel în cadrul legislaţiei.

Oferim studenţilor unele repere privind elaborarea codului deontologic. Cu acest prilej marcăm domeniile de cuprindere ale codului: respectarea legii, atitudinea faţă de muncă, sistemul de relaţii, autodezvoltarea profesională, apartenenţa profesională, calităţile morale, comportamentul. Reflectăm ideile de bază ale codului deontologic: respectarea valorii fundamentale a persoanei şi a dreptului ei la autoestimare, promovarea raporturilor civilizate, corectitudinea metodelor şi mijloacelor de acţiune, păstrarea secretului profesional, solidaritatea profesională etc.

Alte cerinţe faţă de codul deontologic: structura bine determinată, conţinut cuprinzător, laconic şi real.

Codul conţine şi sancţiuni împotriva încălcării prevederilor lui.

Analizând codurile etice şi deontologice ale bibliotecarilor din diferite ţări — S.U.A., Canada, Rusia, Ucraina, România (proiect), Republica Moldova (proiect) — scoatem în evidenţă clauzele morale care reflectă natura profesiunii în raport cu conceptul global al biblioteconomiei. La ele se referă: dreptul la informaţie, dreptul libertăţii intelectuale, confidenţialitatea, dreptul proprietăţii intelectuale, exelenţa profesională, devotamentul profesional.

Dintre normele oglindite aparte în coduri, marcăm următoarele: continuitatea tradiţiei în biblioteconomie; păstrarea şi sporirea patrimoniului naţional al culturii scrise; obligativitatea formării în domeniu a personalului; angajarea responsabilităţii individuale; recrutarea candidaţilor în profesie.

Concentrăm atenţia ascultătorilor cursului deontologic asupra problemelor eticii şi deontologiei bibliotecarului. Acestea rezultă, de regulă, din contradicţiile dintre normele acceptate şi situaţiile opuse ale experienţei bibliotecare, de restricţiile supervizate de bibliotecă (servicii contra plată, amenzi, program scurt de muncă), dintre libertatea intelectuală şi abţinerea de a oferi utilizatorilor anumite genuri de informaţie, dintre egalitate şi servirea prioritară a unor grupe de beneficiari etc.

Menţionăm căile de afirmare a principiului deontologic în biblioteconomie:

• perfecţionarea şi elaborarea codurilor etice şi deontologice nu doar în ansamblu, ci şi pe profesiuni specializate de bibliotecă (a bibliografului, a specialistului în relaţiile cu publicul, a managerului bibliotecii etc.);

• aprofundarea investigaţiilor ştiinţifice în domeniul eticii şi deontologiei bibliotecare:

• instruirea deontologică;

• aplicarea insistentă a criteriului deontologic la evaluarea personalului.

În linii generale, acesta este conceptul disciplinei de studiu „Deontologia profesională a bibliotecarului".

Metodele şi tehnicile de implicare a studenţilor în procesul de instruire şi educaţie deontologică sunt variate. Printre ele: audierea cursului teoretic, seminare, lucrări practice privind efectuarea analizelor profesiografice, analizelor critice şi comparative ale codurilor deontologice din diferite ţări, chestionarea pe probleme de profesie şi morală profesională. Se mai practică eseurile dedicate profesiei, întâlniri cu specialişti din biblioteci, convorbiri despre profesie în şcoli.

Suntem convinşi de oportunitatea ideii instruirii deontologice a viitorilor bibliotecari, dar şi a celor antrenaţi deja în activitatea bibliotecară.

Natalia ZAVTUR

Bibliografie

1. Altuhova, G.A. Normativnye aspekty bibliotečnoj ètiki. În: Bibliografia, 2000, nr. 1, p. 5-11.

2. Seibel, Bernadette. În numele cărţii — analiza socială a profesiei de bibliotecar. În: Biblioteconomie: Culegere de traduceri. Bucureşti, 1997, nr. 2, p. 117-121.

3. Cozma, Carmen. Elemente de etică şi deontlogie. Iaşi, 1997, 167 p.

4. Ždanova, T.A.; Elpov, B.S.; Fedotova, O.P. Bibliotekar' — professional: kakoj on segodnâ? În : Bibliotekovedenie, 1994, nr. 4, p. 90-97.

5. Codul etic al Bibliotecarului din Republica Moldova: (proiect).

IMPLICAŢII PRACTICE PRIVIND DEONTOLOGIA PROFESIONALĂ

Reflectând divergenţele şi conflictele specifice societăţii actuale, biblioteca şi bibliotecarul se confruntă cu diverse dificultăţi de ordin material, tehnic, financiar etc. Aceştia din urmă provoacă un declin în funcţionarea şi imaginea socioprofesională a instituţiilor bibliotecare şi a personalului acestora.

Un cod etic ar prezenta mai multe avantaje în acest sens. Existenţa unui astfel de cod ar sensibiliza opinia publică, factorii de resort asupra problemelor accesului la informaţie, ar scoate în evidenţă biblioteca şi problemele existenţei acesteia. În mare parte un cod etic, adus la cunoştinţa factorilor de resort şi a utilizatorilor, ar contribui la sporirea prestigiului profesiei, statutului social şi profesional al bibliotecarului.

Pe parcursul ultimilor doi ani membrii Comisiei perfecţionare şi sprijinire profesională a bibliotecarilor a Asociaţiei Bibliotecarilor din Republica Moldova au lucrat asupra proiectului Codului etic al bibliotecarului din Republica Moldova. Pornind de la valorile general umane, standardele şi cerinţele practicii bibliotecare moderne, a fost luat în considerare specificul bibliotecarului moldovean (studii, condiţii de lucru, nivel de cultură generală etc.) şi a activităţii acestuia. Pentru elaborarea proiectului au fost consultate şi utilizate documente de reglementare naţionale şi internaţionale, codurile etice ale bibliotecarilor din alte ţări (S.U.A., Franţa, Macedonia, Thailanda, Slovenia, Ucraina etc.), publicaţii ce ţin de codul muncii, managementul resurselor umane, etică şi deontologie profesională.

Aspectele eticii profesionale sunt abordate în proiect prin prisma relaţiilor şi situaţiilor (aceasta reflectându-se şi în structura proiectului): bibliotecar-cetăţean; bibliotecar-profesionist; biliotecar-bibliotecari; bibliotecar-beneficiari; bibliotecar-bibliotecă; bibliotecar-comunitate.

Proiectul Codului etic a fost discutat şi aprobat la şedinţa Biroului A.B.R.M., urmând promovarea acestuia pentru aprobare la Conferinţa Generală a A.B.R.M. În acest sens dorim o intervenţie activă şi perseverentă a filialelor A.B.R.M., a centrelor biblioteconomice, bibliotecilor şi bibliotecarilor pentru perfectarea proiectului (completări, sugestii). Grupul de lucru e deschis comunicării cu toţi biblioteearii, alte persoane interesate, factorii de resort.

Componenţa grupului de lucru asupra proiectului:

Ludmila Corghenci, Biblioteca U.L.I.M., coordonator;
Eugenia Bejan, Biblioteca Naţională pentru Copii „I. Creangă";
Natalia Cheradi, Biblioteca A.S.E.M.;
Irina Digodi, Consiliul Biblioteconomic Naţional;
Vera Osoianu, Biblioteca Naţională;
Natalia Zavtur, catedra biblioteconomie şi asistenţă informaţională, U.S.M.

Informaţii suplimentare:
Ludmila Corghenci
tel. 21 24 18
e-mail: library@ulim.moldnet.md

Vera Osoianu
tel. 24 04 43
e-mail: met@moldova.md

Ludmila CORGHENCI

STARE DE REPAOS MUZICAL

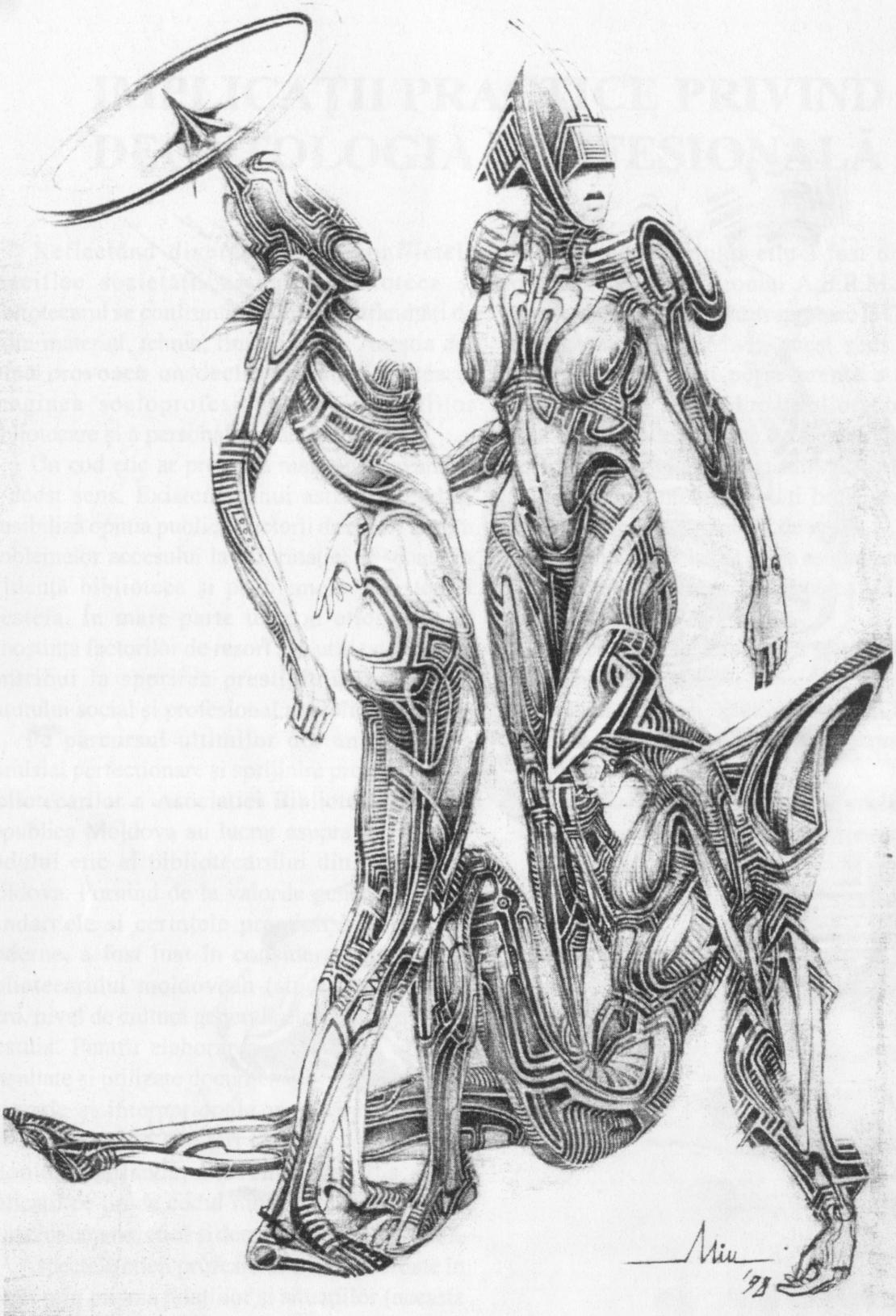

TREI GRAȚII

Codul etic al bibliotecarului din Republica Moldova

Bibliotecarii din ţările cu tradiţie biblioteconomică au elaborat şi promovat coduri etice profesionale pe parcursul a sute de ani. Acestea sunt permanent reactualizate, reflectând schimbările dinamice sociale, economice, tehnologice etc.

În Republica Moldova prestigiul profesiei de bibliotecar este în declin, acesta din urmă fiind determinat de mai mulţi factori. Menţionăm şi lipsa unor principii şi reguli etico-morale valabile, existenţa acestora contribuind la formarea individuală profesională şi a imaginii bibliotecarului-cetăţean, bibliotecarului-profesionist în contextul relaţiilor cu beneficiarii, colegii de breaslă şi comunitatea.

Conştientizând cele menţionate, bibliotecarii moldoveni acceptă prezentul Cod etic. La elaborarea acestuia s-a pornit de la principiile eticii generale şi profesionale, având ca finalitate îmbunătăţirea imaginii bibliotecarului în societate. Codul etic al Bibliotecarului din Republica Moldova stabileşte standarde şi obligaţiuni de comportare prestabilite, fiecare bibliotecar ghidându-se de acestea în situaţii concrete.

1

Bibliotecarul din Republica Moldova îşi modelează personalitatea şi îşi ghidează comportamentul individual şi de grup în funcţie de valorile, normele şi principiile etice universal acceptate (adevăr, dreptate, bine, libertate, acurateţe, responsabilitate, bun gust etc.).

2

Bibliotecarul îşi construieşte comportamentul de cetăţean şi de specialist în domeniu conform prevederilor legislaţiei în vigoare.

3

Bibliotecarul susţine şi promovează politicile care apără accesul la informaţie şi la libertatea de expresie, reflectate în documentele internaţionale: Declaraţia Universală a Drepturilor Omului (art. 19), Convenţia Europeană pentru Protejarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale (art. 10), Manifestul UNESCO privind Bibliotecile Publice, Carta verde privind rolul bibliotecilor în lumea modernă etc.

4

Bibliotecarul aspiră spre excelenţă profesională, profesionalismul fiind unicul criteriu de apreciere a muncii sale. El se implică în procesul de instruire continuă, acceptă schimbarea, implementează tehnologii şi experienţe avansate.

5

Bibliotecarul susţine importanţa şi necesitatea afilierilor profesionale (asociaţii, cluburi, consorţii etc.). El este conştient de faptul că reputaţia şi imaginea profesiei sale sporeşte în funcţie de contribuţia individuală depusă.

6

Bibliotecarul îşi ajută colegii în soluţionarea problemelor profesionale, manifestând solidaritate şi probitate bibliotecară. El nu săvârşeşte acţiuni împotriva intereselor profesionale ale colegilor.

7

În comunicarea şi colaborarea cu persoane ori grupuri interesate din ţară şi de peste hotare, bibliotecarul promovează tradiţiile şi realizările

biblioteconomiei naţionale, respectând demnitatea şi opiniile reprezentanţilor acestei profesiuni şi având drept scop dezvoltarea ştiinţei şi practicii bibliotecare.

8

Bibliotecarul pune mai presus de interesele sale personale interesele instituţiei pe care o reprezintă.

9

Bibliotecarul protejează interesele instituţiei bibliotecare, soluţionând toate problemele şi divergenţele printr-un dialog deschis şi corect (în cadrul bibliotecii). El este loial instituţiei şi afilierilor profesionale, al căror membru este.

10

Bibliotecarul contribuie la dezvoltarea şi valorificarea raţională a patrimoniului documentar–informaţional, material, tehnic, intelectual-uman al bibliotecii, contracarând orice acţiune ce atentează la averea instituţiei bibliotecare.

11

Bibliotecarul respectă proprietatea intelectuală, dreptul de autor (copyright).

12

În funcţie de sarcinile şi posibilităţile instituţiei, bibliotecarul garantează nivelul serviciilor pentru toţi beneficiarii bibliotecii, amplificând accesibilitatea, eficacitatea şi diversitatea lor.

13

Bibliotecarul contribuie la deschiderea informaţională în societate, respectând principiile libertăţii intelectuale şi se opune presiunilor exercitate în scopul cenzurării proceselor de completare sau utilizare a materialelor de bibliotecă.

14

Bibliotecarul nu este responsabil pentru urmările utilizării informaţiei de către beneficiari, dar are datoria morală de a preveni folosirea acesteia în scopuri dăunătoare societăţii.

15

Bibliotecarul asigură respectarea dreptului fiecărui beneficiar la confidenţialitate asupra informaţiei solicitate şi utilizate şi a datelor personale.

16

Bibliotecarul are responsabilitatea instaurării în bibliotecă a condiţiilor de lucru egale pentru toţi beneficiarii.

17

În relaţiile cu publicul bibliotecarul exclude orice manifestare discriminatorie privind apartenenţa etnică, religioasă, sexuală, rasială, de vârstă, condiţia fizică a beneficiarului. Bibliotecarul este în drept să ceară un tratament analogic din partea beneficiarilor.

18

Bibliotecarul contribuie la formarea informaţională a beneficiarului, încurajându-l şi sprijinindu-l în procesul de instruire continuă.

19

Bibliotecarul evită situaţiile care ar permite satisfacerea unor interese personale sau obţinerea de profituri personale pe seama beneficiarilor, bibliotecii, colegilor.

20

Respectarea prevederilor prezentului Cod ţine de obligaţiunea morală şi profesională a bibliotecarului. Asociaţia Bibliotecarilor din Republica Moldova va sprijini fiecare bibliotecar şi beneficiar în acţiunile contra violării prevederilor Codului etic.

Profesiograma bibliotecarului care lucrează cu persoane dezavantajate

Această profesiogramă este un diagnostic al cunoştinţelor şi tehnicilor necesare pentru a îndeplini obligaţiile funcţionale ale bibliotecarului care lucrează cu persoane dezavantajate. Ea identifică cerinţele de calificare pentru :

• profesionişti — în vederea ocupării unui post;

• viitori profesionişti — pentru a şti pentru cum să se pregătească;

• formatori — pentru a determina obiectivele pedagogice;

• manageri — pentru angajarea candidatului.

Furnizarea serviciilor de bibliotecă persoanelor cu handicap contribuie la formarea unor condiţii optime pentru socializarea, "implantarea" persoanelor cu handicap în mediul sociocultural, învingerea înstrăinării emoţionale a persoanelor cu deficienţe şi a deficitului de comunicare şi colaborare cu ei.

Aria de activitate a bibliotecarului responsabil de activitatea cu persoanele dezavantajate include un şir destul de larg de obligaţii funcţionale: furnizarea informaţiei (inclusiv servirea la domiciliu), facilitarea accesului la resursele din afară (împrumut interbibliotecar), sporirea conştientizării publicului dezavantajat privind necesitatea serviciilor de bibliotecă, oferirea serviciilor informaţionale în mod diferenţiat (pentru orbi, surzi, persoane cu deficienţe fizice, în vârstă etc.), oferirea serviciilor culturale, oferirea serviciilor la distanţă, constituirea colecţiilor adecvate necesităţilor persoanelor dezavantajate; orientarea acestor servicii nu numai asupra persoanelor cu handicap, ci şi asupra celor care-i înconjoară, asupra familiilor lor.

Altă direcţie importantă este elaborarea şi realizarea politicii socioculturale în colaborare cu alte instituţii şi organizaţii din comunitate, interesate în activitatea cu persoanele dezavantajate; implicarea potenţialului fiecărei instituţii, organizaţii: educaţionale, filantropice, culturale, medicale, sociale, sportive, familii, întregii comunităţi.

În pragul sec. XXI — secolul dezvoltării unei societăţi deschise,— datoria noastră este să fim mai umani, mai buni, mai milostivi şi să-i ajutăm pe oamenii cu handicap în efortul lor de integrare în comunitate.

În acest secol avem nevoie de bibliotecari cu o pregătire profesională specială, apropiată de necesităţile sociale, culturale ale mediului persoanelor cu handicap, capabili să includă persoanele cu handicap în contextul relaţiilor interpersonale contemporane.

O mare atenţie cere dezvoltarea calităţilor specialiştilor condiţionate de economia de piaţă: competenţă profesională, responsabilitate înaltă, flexibilitate în soluţionarea problemelor profesionale care apar în situaţii nestandard, capacitatea de adaptare la schimbările din societate. Toate aceste cerinţe trebuie să-şi găsească oglindire în criteriile de calificare.

Criteriile de calificare a bibliotecarului care lucrează cu persoane dezavantajate

Criteriile de calificare identifică:

• misiunea profesională a bibliotecarului în activitatea de informare a persoanelor cu handicap şi integrarea lor în sfera socioculturală;

• cerinţele de calificare pentru specialistul din acest domeniu.

1. Misiunea profesională a bibliotecarului

Bibliotecarul care lucrează cu persoanele cu handicap are menirea să activeze în scopul furnizării serviciilor de bibliotecă, serviciilor culturale şi integrarea lor în sfera socioculturală.

Bibliotecarul activează în biblioteci publice, speciale, academice, universitare, centre de informare, cămine, aziluri, orfelinate.

Bibliotecarul este o persoană cultă, care se orientează uşor în situaţiile socioculturale contemporane, baze de date, informaţii, care posedă un minimum de cunoştinţe socio-pedagogice, cu necesitatea de perfecţionare continuă, abilităţi, deprinderi.

Aceasta este o persoană care posedă un bagaj solid de cunoştinţe în domeniu, cunoaşte deosebirile specifice ale comunităţii persoanelor cu handicap, posedă abilităţi de a organiza în jurul său persoanele cu handicap (adulţi şi copii), membrii familiilor lor şi-i poate efectiv influenţa.

Această persoană este un bun psiholog, care poate evalua situaţia şi posibilităţile eventualilor beneficiari, este iniţiatorul elaborării şi realizării proiectelor, este capabil să atragă membrii familiilor, comunităţii, colegii la realizarea lor.

2.Cerinţe de calificare

Bibliotecarul care lucrează cu persoanele dezavantajate trebuie să cunoască:

• caracteristica socioeconomică şi psiho-pedagogică a mediului persoanelor dezavantajate, elementele specifice fiecărui grup: modul de viaţă, socializarea lor, comunicarea lor în societate, activitatea comunităţii persoanelor cu handicap;

• legislaţia cu privire la drepturile persoanelor dezavantajate în sfera informării, culturii, educaţiei, medicală, a asigurării sociale;

• teoria şi practica adaptării şi reabilitării sociale, psihologice, pedagogice, morale a persoanelor cu probleme mintale şi fizice;

• istoria, starea de fapt, tendinţele activităţii acestei lumi în Republica Moldova, în alte ţări şi dezvoltarea ei în sec. XXI.

Profesionistul bibliotecar trebuie să ştie:

• documentele legislative care reglementează activitatea socioculturală, de recreere a persoanelor cu deficienţe şi a membrilor familiilor lor;

• instituţiile şi organizaţiile de stat şi nestatale care desfăşoară activitate cu şi pentru persoane dezavantajate;

• disponibilitatea resurselor editate, sonorizate, digitale;

• starea colecţiilor şi necesităţile persoanelor dezavantajate;

• să folosească un echipament special sau o aplicaţie curentă;

• metodele şi tehnologiile activităţii de reabilitare socială printre copiii şi adulţii dezavantajaţi prin intermediul furnizării serviciilor de bibliotecă;

• metodici de organizare a activităţii de informare, educare, recreere;

• programe pentru cluburi, cercuri, secţii, studii;

• bazele activităţii organizaţiilor şi asociaţiilor de copii şi adulţi dezavantajaţi;

• să elaboreze planul unui spaţiu cu amplasamentul mobilierului special;

• să înţeleagă şi să poată defini termeni ca: securitate, arie de circulaţie, accesibilitate, izolare acustică;

• să stabilească şi să realizeze signalectica (să asigure inscripţiile de semnalare);

• să produce sau să reproducă documente pe oricare alt suport decât cel tradiţional (magnetic, optic, tactil).

Profesionistul bibliotecar trebuie să poată:

• să se orienteze în mediul persoanelor dezavantajate;

• să elaboreze şi să realizeze diverse programe de creaţie, educare, recreere pentru diverse grupuri de persoane dezavantajate;

• să identifice abilităţi creative la persoanele cu deficienţe şi să le dezvolte prin servicii de bibliotecă orientate;

• să găsească căi de a contacta cu familiile lor şi să stabilească cu ei legături prieteneşti şi de durată;

• să definească şi promoveze o politică de informare specializată;

• să identifice posibilităţile şi capacităţile fiecăruia de a-i încadra în realizarea programelor concrete:

• să le asigure posibilităţi de realizare a intereselor în diferite genuri de activităţi şi forme de comunicare;

• să creeze un mediu, o comunitate necesare copiilor, adulţilor din oraş, sector;

• să organizeze activitatea de coordonare şi conlucrare între instituţiile educaţionale, culturale,

filantropice în formarea la copiii şi adulţii dezavantajaţi a necesităţii de informare;

• să elaboreze şi să propună noi metodici de integrare socială, ţinând cont de diversitatea lor: tip de deficienţă, vârstă, naţionalitate, interese şi necesităţi;

• să conducă o activitate concretă cu participarea persoanelor dezavantajate.

Profesionistul bibliotecar trebuie să posede o serie de abilităţi:

• **abilităţi constructive:** să planifice activitatea de integrare a persoanelor cu deficienţe în societate; să traseze, cel puţin, primul nivel de dezvoltare a unei activităţi de informare a persoanelor dezavantajate, a unor membri aparte; să realizeze programe individuale de integrare şi reabilitare socială a persoanelor cu diferite deficienţe şi a familiilor lor;

• **abilităţi organizatorice:** în fiecare din diversele aspecte ale componenţei categoriei "persoane dezavantajate" (de vârstă, profesionale, sociale) să identifice un lider neformal; abilitatea de a iniţia şi dezvolta diverse activităţi cu aceste persoane; capacitatea şi dorinţa de a organiza diferite activităţi culturale şi de recreere pentru şi cu persoanele dezavantajate;

• **abilităţi de comunicare:** să posede tact pedagogic; să poată să se adapteze în diferite medii, să-şi poată adapta discursul la nivelul interlocutorului; să poată organiza şi facilita prezentări de persoane care permit acestora să se integreze în cadrul unui grup; a crea o dinamică de grup:

a) comunicare prin imagine şi sunet: să poată scrie şi citi prin imagine şi sunet (să cunoască alfabetul Braille, limbajul prin semne etc.); să poată transmite informaţii prin imagine şi sunet (film, video, bandă sonoră); să poată transfera informaţii dintr-o formă în alta, dintr-un format în altul;

b) comunicare interpersonală: să analizeze comportamentele persoanelor dezavantajate, interesele şi motivaţiile lor; să înţeleagă şi să ia în calcul mediile persoanelor dazavantajate deferite de cel propriu, să poată anima o reuniune; să soluţioneze problemele (culturale, informaţionale) ale persoanelor cu deficienţe;

c) comunicare instituţională: să realizeze documente pe toate suporturile pentru activităţile cu persoanele dezavantajate; să folosească instrumentele de difuzare de imagini: magnetoscop, videoproiector, CD-Rom; să asigure continuitatea acţiunulor validate; să organizeze campanii în orice mediu;

• **abilităţi gnoseologice:** să studieze caracteristicele şi deosebirile individuale ale persoanelor cu defecte senzoriale, fizice, mintale; să aprecieze experienţa proprie; rezultatele activităţii personale, perfecţionarea măiestriei; să utilizeze în activitate cercetările în domeniu, experienţa inovaţională; să studieze interesele informaţionale şi de lectură ale persoanelor dezavantajate şi a celor care-i înconjoară;

• **abilităţi decorative:** creaţie, joc, divertisment; posedarea mijloacelor tehnice şi a echipamentului tehnologic;

• **calităţi personale:** comunicativ, tacticos, riguros, corect, binevoitor, optimist, spirit critic, şi autocritic, independent, necesitate de autoinstruire. Aceste calităţi personale au o mare importanţă şi sunt apreciate în mediul persoanelor dezavantajate; sunt condiţionate de specificul mediului închis al persoanelor dezavantajate şi de necesitatea de a ajuta aceste persoane.

Acestea sunt calităţile de care are nevoie un specialist, bibliotecar, pentru a fi capabil să intervină prin furnizarea de servicii informaţionale în procesul de socializare, reabilitare şi dezvoltare culturală a persoanelor dezavantajate.

Lidia KULIKOVSKI

BIBLIOTECARUL SECOLULUI XXI: COMPETENȚE, RESPONSABILITĂȚI, ABILITĂȚI

Viziunea europeană asupra societăţii informaţionale este următoarea: "By building information highways we will open the door to an information-rich society, where every individual can have access to whatever information he wants, when and where and in the form that he wants it". O definiţie foarte ambiţioasă şi care obligă bibliotecile şi bibliotecarul să facă faţă acestei societăţi.

„Biblioteca şi bibliotecarul mileniului III" este subiectul cel mai mult discutat în literatura de specialitate. Bibliotecarii din lumea întreagă dezbat şi dezvoltă acest subiect de mai mult de un deceniu. În acest răstimp au avut loc congrese, conferinţe, simpozioane, whorkshop-uri, ateliere, au apărut mii de publicaţii. Pe marginea acestui subiect s-au pronunţat bibliologi notorii — Steffen Ruckl, Jerry P. Miller, Igino Poggiali, Michele Santoro, Michael Malinconico, Lester Acheim, Robert Taylor, Robert D. Stueart, Jim Banghman, Bob Martin, Ted Marchese şi alţii.

Cum numai nu a fost numit bibliotecarul mileniului III?

- bibliotecar tehnologicus;
- bibliotecar informatician;
- managerul cunoştinţelor;
- filtrul cunoştinţelor;
- documentarist;
- broker-ul informaţiei;
- cybrarian;
- mediatecar;
- referent;
- evaluatorul cunoştinţelor.

Primul eveniment de anvergură referitor la această temă a fost, în 1991, Conferinţa Casei Albe (Washington) "Bibliotecarul anului 2000". Problemele abordate la această conferinţă au catalizat dezbaterea acestui subiect la care au aderat cele mai mari organizaţii cum ar fi UNESCO, IFLA, ALA, bibliotecile mari din Europa. Unul din factorii care a impulsionat acest proces a fost implementarea noilor tehnologii informaţionale în biblioteci. Alt factor a fost — provocările societăţii informaţionale care cere redefinirea misiunii bibliotecii menţionând rolul şi locul ei în această societate.

În 1995 UNESCO a elaborat un program ASTINFO pentru ţările din regiunile Asia–Pacific pentru formarea profesională. Iar în 1997 a publicat o broşură intitulată „Curriculum pentru o societate informaţională — educaţie şi formare a bibliotecarilor în regiunea Asia–Pacific" cu rezultatele acestui program care a inclus dezbateri, discuţii, ateliere, seminare. Acest program avea ca scop elaborarea strategiilor de formare profesională din perspectiva secolului XXI.

Argumentele curriculum-ului propus pentru viitor erau:

- necesităţile presante de a forma şi educa profesionişti în informaţie care ar corespunde noului rol al bibliotecii;
- nivelul instituţiilor superioare şi de educare continuă erau slab echipate şi ofereau programe a căror curriculum au fost elaborate 30 ani în urmă în alte condiţii.

Robert D. Stueart, care a colaborat în acest proiect, identifică apariţia a 4 grupe complementare de profesionişti în informaţie şi sugerează componente curriculare pentru fiecare grup. Aceste grupe includ:

1. Creatorii: cei ce dezvoltă şi produc servicii şi produse informaţionale. Ei vor trebui să înţeleagă tehnologiile noi şi să exploateze potenţialul lor. Ei trebuie să fie în stare să producă sisteme informaţionale de lucru calea cea mai uşoară.

2. Colectorii: cei care sunt capabili să acumuleze colecţii de informaţii. Acesta este rolul tradiţional al bibliotecilor, arhivelor şi a managerilor de înregistrări. Rolul lor este să constituie colecţii informaţionale, anticipând necesităţile informaţionale în viitor.

Ei încearcă să satisfacă prin colecţii interesele curente ale utilizatorilor străduindu-se, de asemenea, să prevadă nevoile care vor apărea în viitor şi colecteze materiale pentru a satisface aceste cereri.

3. Comunicatorii: cei care urmăresc informaţia din momentul în care începe crearea ei

până când ajunge la individ. Beneficiarii cer să li se satisfacă necesităţile de informare neînţelegând natura informaţiei şi formele ei. Utilizarea informaţiei a devenit mai sofisticată, avem nevoie de specialişti în informare care ar putea să ne ajute să găsim soluţia de rezolvare a problemei noastre, luând în considerare şi circumstanţele particulare. Comunicatorii trebuie să aibă un nivel ridicat de abilităţi interpersonale, ce ar fi în stare să analizeze cât se poate de repede solicitările oamenilor, să distingă necesităţile exacte şi actuale ale cererilor de informare. Ei trebuie să solicite şi să analizeze informaţia disponibilă, să poată căuta şi găsi repede şi eficient informaţia solicitată de utilizator.

4. Consolidatorii: cei care vor asigura cunoaşterea lumii. Ei vor servi ca manageri ai informaţiei, ca evaluatori ai informaţiei, ca cercetători, muncind în componenţa echipelor manageriale. Consolidatorii trebuie să aibă calificare foarte înaltă pentru a colecta informaţia, ei vor fi nevoiţi să combine informaţia din diferite surse ca să asigure cea mai amplă imagine a lumii. Aceasta cere un nivel înalt de abilitate pentru analiza, sinteza şi interpretarea informaţiei în orice circumstanţă. Ei trebuie să poată prezenta munca lor convingător atât oral, cât şi în scris. Dar mai presus ca orice se cere reducerea complexităţii, dar fără sacrificarea preciziei, exactităţii.

Am intenţionat să mă opresc la aceste 4 categorii pentru că, după mine, Robert D. Stueart a sistematizat şi caracterizat foarte bine cerinţele necesare pentru dezvoltarea viitorilor bibliotecari pe care ar trebui să le aplicăm şi noi.

ALA (Asociaţia Bibliotecarilor Americani) are în activitatea sa numeroase evenimente consacrate acestui subiect. În septembrie 1998 a avut loc Congresul pentru Educaţie care a examinat pregătirea iniţială a bibliotecarilor profesionişti, acesta fiind primul pas pentru studierea mai minuţioasă a pregătirii profesionale şi educării continue a bibliotecarilor.

Delegaţii acestui congres au identificat probleme şi strategii adresate punctelor critice din domeniu. Aceste probleme critice pentru americani sunt grupate în 5 zone:

1.Definirea, scopul, conţinutul, valorile profesiei de bibliotecar.

2.Stabilirea şi aplicarea standardului pentru acreditare.

3.Educaţia continuă.

4.Poziţia bibliotecarului ca profesie a secolului XXI.

5.Continuarea dialogului între biblioteci şi instituţia de învăţământ superior pentru bibliotecari.

În octombrie 1999 politicienii şi strategii din ţările europene au discutat rolul vital al bibliotecilor publice în Cadrul Societăţii Informaţionale. În documentul final al acestei întâlniri găsim rolurile-cheie pe care le are biblioteca în încurajarea dezvoltării economice, a învăţăturii continue, a diversităţii culturale sau a identităţii comunitare.

În aprilie 2000 la Singapore a avut loc Congresul Paşi în noul mileniu. Schimbări pentru biblioteci şi profesioniştii în informaţie" (Stepping Into the New Millenium. Challenges for Library and Information Professionals).

IFLA mulţi ani la rând pune în discuţie subiectul "Bibliotecarul 2000". Tema aceasta este discutată, practic, la fiecare conferinţă IFLA.

În martie 1998 a avut loc un Congres la Milano „Bibliotecario nel 2000. Come cambia la professione nell' era digitale"

În Republica Moldova nimeni nu şi-a asumat responsabilitatea pentru formarea bibliotecarului secolului XXI. Acest deziderat nu s-a discutat, nu s-a dezvoltat şi nici nu a fost tema principală a reuniunilor profesionale de anvergură (Anul Bibliologic, Congresul Bibliotecarilor, simpozioane). Practic n-a fost abordată la nivel de stat. Nu există responsabili de situaţia curentă şi de viitorul formării profesionale, educaţiei continue a bibliotecarului. Nimeni nu-şi asumă responsabilitatea pentru pregătirea bibliotecarului, pentru schimbarea rolului, responsabilităţilor, practicii profesionale, înglobând esenţa competenţelor şi a valorilor.

Trebuie să ne concentrăm atenţia asupra articulării strategiilor noastre de dezvoltare cu aceste valori, iar implementarea lor să implice grupuri parteneriale.

Complexitatea profesiei în contextul politicilor de pregătire profesională, a presiunilor economice, de instruire pentru toate faţetele bibliotecarului şi schimbărilor demografice în societate ar trebui examinată evidenţiind trei module:

• definirea profesiei bibliotecare astăzi şi în secolul XXI;

• identificarea esenţei valorilor preliminare care determină profesia de bibliotecar;

• schiţarea strategiilor de acţiune pentru asociaţiile profesionale, pentru bibliotecarii practicieni, pentru instituţiile de învăţământ superior care pregătesc specialişti în informare implicând absolvenţii acestor instituţii.

Specialiştii noştri practicieni trebuie să identifice şi să aprecieze valorile profesiei cu profesorii universitari în deplin acord.

Deşi foarte puţin s-au dezbătut în Moldova valorile profesiei, totuşi, A.B.R.M. (Asociaţia Bibliotecarilor din Republica Moldova) elaborează "Codul etic al bibliotecarului". În structura Asociaţiei se intenţionează să se constituie comisia "Libertatea intelectuală", dar mai este mult până comisia dată se va implica în acest proces şi va manifesta iniţiativă.

Nu există o strategie de afirmare a bibliotecii ca valoare a societăţii, a comunităţii aşa cum au procedat bibliotecarii din ţările nordice, din S.U.A.

Valorile esenţiale ale profesiei sunt: acces echitabil, profesionalism (un anumit bagaj de cunoştinţe), servicii de calitate, respect (diversitate şi confidenţialitate). Aceste valori vor deveni realitate atunci când bibliotecarii vor fi manageri buni, vor face faţă pieţei informaţionale, concurenţei, vor putea comunica eficient, vor fi creativi, inovatori, familiari cu tehnologia, cu diferite medii, cu schimbarea.

Aceste calităţi trebuie dezvoltate, promovate ca valori. Este de competenţa Asociaţiei să organizeze campanii de promovare a bibliotecilor şi a profesiei de bibliotecar. Asociaţia trebuie să sprijine aceste eforturi prin publicitate, relaţii publice, influenţă, instruire, să aplice aceleaşi strategii în promovarea profesiei în toate tipurile de biblioteci.

Astăzi mai mult ca niciodată simţim nevoia identificării competenţelor profesiei de bibliotecar. Avem nevoie de o descriere clară a competenţelor pentru profesorii universitari, pentru practicieni şi pentru public. Primii — pentru că trebuie să ştie pentru ce pregătesc bibliotecarii, bibliotecarii — pentru a şti ce cerinţe trebuie să întrunească şi publicul — pentru a şti ce să aştepte şi ce să ceară de la bibliotecar.

Competenţele profesiei de bibliotecar sunt foarte importante şi trebuie să stea la baza elaborării şi dezvoltării curriculum-ului. Ele se cer afirmate, prelucrate şi reconsiderate din perspectiva secolului XXI. După mine, ar fi bine ca ele să fie grupate în două mari direcţii (zone): **baza disciplinară** (organizarea informaţiei şi a cunoştinţelor) şi **aplicarea ei** (clasificare, prelucrare).

Specialiştii practicieni au definit competenţele esenţiale profesionale şi personale cerute pentru angajare. Aceste competenţe servesc doar mediului în care lucrează angajatul. Dar nu avem identificate competenţe generale pentru profesia de bibliotecar care ar fi utile profesorilor universitari pentru pregătirea bibliotecarilor şi practicienilor, ţinând seama de planificarea educaţiei continue.

Acum, la sfârşitul secolului XX, nu e prea evidenţiată schimbarea în domeniu. Cu ce am ajuns la sfârşitul acestui mileniu? Cu probleme, cu foarte multe probleme.

Problemele profesiei:

• valori profesionale;

• cunoştinţe şi atribuţii;

• diplomă adecvată;

• profesie sau o grupă de profesii conexe;

• roluri tradiţionale, roluri noi, roluri adiţionale, roluri diferite, roluri de durată;

• educare şi pregătire continuă;

• cariere alternative;

• atestare;

• instruire la locul de muncă;

• a doua specializare;

• recrutare: salarii, plasare în câmpul muncii, securitate profesională, localizare geografică;

• diversitate: factori demografici;

• economice: investiţii pentru specialiştii calificaţi, costuri efective pentru instituţii, pentru angajaţi.

La acest capitol au de lucrat şi Asociaţia şi C.B.N. şi ministerul de resort. Altfel nu vom avea un bibliotecar motivat să facă faţă cererilor unei societăţi informaţionale.

1. Îmbunătăţirea salariilor. Salariile bibliotecarilor sunt o problemă stringentă. În unele localităţi salarizarea bibliotecarilor este controlată de instituţii anumite, în altele de funcţionarii municipali, de executive.

Problema salariilor trebuie revizuită, e necesar de a examina şi a dezvolta o strategie pentru îmbunătăţirea remunerărilor.

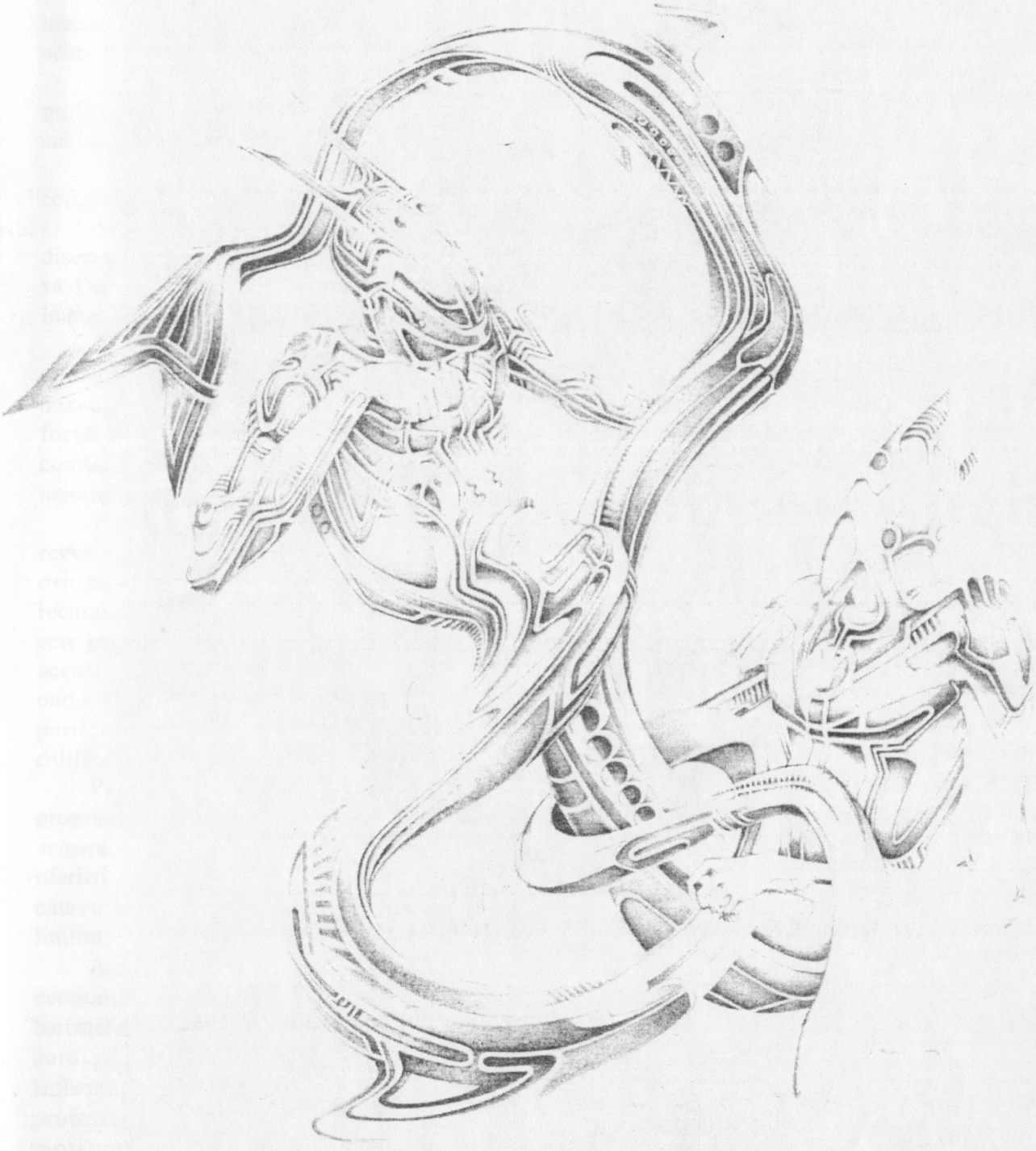

CENTAURII MARINI

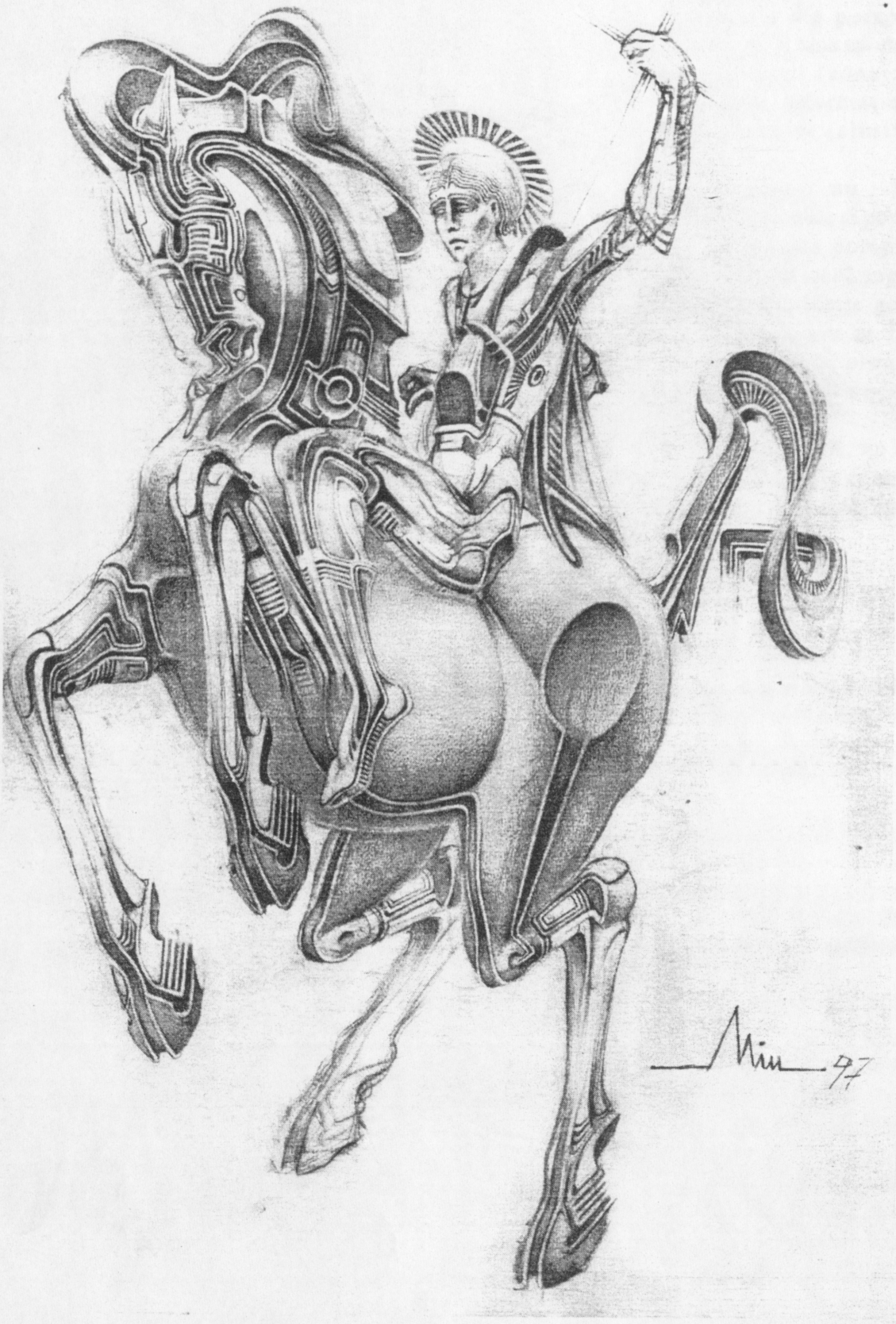

SF. GHEORGHE

2. Dezvoltarea unei agende cu problemele de bază ale profesiei pentru următorii 5 ani.

Aici Asociaţia poate folosi mai multe mecanisme pentru a identifica şi articula cele mai acute necesităţi ale profesiei.

3. Cercetări în domeniu având ca obiect tema profesiei. Cercetările trebuie să fie orientate spre subiectele practice de bază, spre problemele critice.

4. Diseminarea concluziilor ce rezultă din cercetări şi implicaţiile în practica profesională.

Mai multe căi ar trebui să fie găsite pentru diseminarea cercetărilor în domeniu, în aşa fel ca să fie folositoare şi să fie un suport pentru îmbunătăţirea educaţiei profesionale.

Noile tehnologii informaţionale oferă oportunităţi imense mai ales ţărilor în curs de dezvoltare, cum este şi Republica Moldova, ca o forţă în schimbarea felului în care oamenii comunică (Web, chat, liste de discuţii, ateliere nemoderate) învaţă, găsesc şi utilizează informaţia.

Politicienii, factorii de decizie, sectorul privat recunosc că informaţia este cheia dezvoltării oricărei afaceri, oricărei societăţi. Deci este recunoscut că managementul eficient al informaţiei cere profesionişti care cunosc informaţia, cum este aceasta creată, organizată, învăţată, utilizată de oameni atât în viaţa profesională cât şi în cea particulară, şi aceasta iarăşi cere profesionişti calificaţi.

Până acum formarea bibliotecarilor cât şi a programelor de educare continuă erau concentrate asupra acumulării informaţiei şi cunoştinţelor, oferirii serviciilor de lectură. Chiar şi acum doar câteva biblioteci oferă acces la Internet şi acela limitat.

Acum tacticile informaţionale şi dezvoltarea economică şi tehnologică globală, pe de o parte, şi cerinţele sociale, pe de altă parte, cer profesionişti care ştiu unde şi cum poţi să obţii accesul la informaţie în toate aspectele ei. Este nevoie de profesionişti care pot gândi conceptual, au logică motivată, folosesc aceste două abilităţi şi tehnologiile avansate pentru a furniza informaţii de care are nevoie societatea.

Domeniul biblioteconomiei este înrudit cu matematica, logica, lingvistica, psihologia, tehnologia informaţională, investigarea ştiinţifică, telecomunicaţiile, arta grafică, ştiinţa comunicării, managementul şi alte domenii.

Astăzi, când societatea informaţională se dezvoltă rapid, putem evidenţia trei caracteristici principale ale acestei societăţii: prima, informaţia acum e considerată şi utilizată ca resursă economică, a doua, informaţia este utilizată de publicul larg, şi ultima, se observă o dezvoltare în creştere a sectorului informaţional alături de cel economic.

Formatorii, aici, la noi, mai mult ca oriunde trebuie să înţeleagă responsabilitatea de a acţiona ca agenţi ai schimbării. Să iniţieze curriculum-ul şi designul programelor în care să se ia în considerare necesităţile de viitor ale profesioniştilor în informaţie şi să-şi ia un angajament ca schimbarea să fie o constantă în activitatea lor. Un personal de formatori (de profesori) bine informat, calificat, este singurul element important în pregătirea studenţilor.

Profesorii au responsabilitatea nu numai de a transmite cunoştinţe ci şi de a crea noi cunoştinţe. Tendinţa catedrei de biblioteconomie de a întineri personalul e salutabilă, pentru că cei tineri sunt mai flexibili, simt altfel pulsul societăţii, acceptă schimbarea şi diversitatea.

Documente-cheie care ne pot ajuta în problema discutată:

- Manifestul UNESCO pentru bibliotecile publice;
- Liniile directoare ale IFLA pentru bibliotecile publice;
- Raportul privind rolul bibliotecilor în lumea modernă al Comitetului pentru Cultură, Tineret, Educaţie şi Mass-Media al Parlamentului European;
- Studiul "Bibliotecile publice şi Societatea Informaţională" al Comisiei Europene;
- Raportul "Legislaţia de bibliotecă şi politica bibliotecară în Europa" al Comitetului pentru Cultură al Consiliului Europei;
- Declaraţia IFLA privind Libertatea de Expresie;
- Declaraţia de la Copenhaga.

Lidia KULIKOVSKI

PROFESIA DE BIBLIOTECAR ŞI NOILE PRIORITĂŢI: DE LA IZOLARE LA PARTENERIAT

Problema statutului profesiei de bibliotecar a devenit importantă în contextul noilor tehnologii informaţionale şi creşterii importanţei nevoilor de informare. Acestea l-au determinat pe bibliotecar să conştientizeze faptul că el joacă în societate un rol şi o funcţie din ce în ce mai importante.

Cu toate că etapa actuală este favorabilă unor transformări de esenţă în activităţile şi serviciile bibliotecilor, se desprinde o mare problemă, care trebuie să fie rezolvată — depăşirea crizei activităţii de parteneriat.

Bibliotecarii din Moldova au traversat decenii de izolare şi neîncredere în posibilităţile consolidării profesionale şi, spre regret, până în prezent mai consideră că structurile asociative sunt formale.

În condiţiile în care simţim consecinţele restrângerii finanţării, cooperarea este mai importantă ca oricând, cu atât mai mult că noile posibilităţi de comunicare ne oferă această şansă.

Imaginea profesiei de bibliotecar este rareori satisfăcătoare, deoarece etapa actuală reflectă starea de divizare a bibliotecilor.

Pentru rezolvarea acestei situaţii critice există o unica soluţie logică – partajarea resurselor. Aceasta vizează ameliorarea accesului la informaţie, furnizării documentelor şi coordonării dezvoltării colecţiilor.

Partajarea resurselor pentru Republica Moldova este un fenomen nou, care merită a fi reevaluat din două motive:

1.Tehnologiile informaţionale facilitează utilizarea informaţiilor.

2.Partajarea resurselor reduce escaladarea costurilor.

De mulţi ani bibliotecile din Moldova remarcă o scădere a puterii de cumpărare din cauza insuficienţei banilor. În acelaşi timp volumul documentelor cunoaşte o creştere exponenţială.

În aceste condiţii biblioteca, cu fondurile documentare existente, nu mai poate face faţă cererii beneficiarului. Mai devreme sau mai târziu trebuie să ajungem la ideea asigurării dezvoltării unei colecţii naţionale adecvate, lucru care poate fi realizat numai prin eforturi comune.

Este necesar să efectuăm un schimb de informaţii şi să determinăm strategia viitoarei colaborări. Avem nevoie de o concepţie comună, de programe de colaborare şi cooperare în domeniul politicii bibliotecare.

Aceste programe trebuie să prevadă realizarea obiectivelor principale prin crearea unor grupuri de specialişti din diferite biblioteci. Aceştia vor activa în baza unor relaţii de parteneriat.

Elementele unui asemenea program pot fi:

- structura profesională a dirijării proceselor prioritare;
- documente ce reglementează activitatea de colaborare;
- grupuri de experţi;
- resurse financiare comune;
- sistem informaţional (schimb de informaţii la nivel local, regional, naţional în vederea rezolvării problemelor globale);
- biblioteci-centre specializate în anumite domenii.

Cred că centrul mişcării profesionale va fi deplasat către grupurile de bibliotecari, acolo, unde dezbaterea poate deveni intensă. Specialiştii din serviciile de catalogare, standarde, automatizare, dezvoltarea colecţiilor etc. sunt cei mai vizaţi să lucreze pentru a produce instrumente utile biblioteconomiei naţionale. Nimic nu ne opreşte să lansăm programe la care să participe bibliotecarii, creând astfel atmosfera unei reale consolidări profesionale. Realizarea unor proiecte comune, căutarea soluţiilor în colectiv, stabilirea unui dialog profesional permanent vor accelera redefinirea profesională a bibliotecarilor.

Pentru o cooperare şi colaborare eficientă a tuturor bibliotecilor din ţară, este nevoie de stabilirea unor forme de acţiune comună, elaborarea unor mecanisme care să garanteze participarea unui număr cât mai mare de biblioteci. Cred că va trebui să inventăm chiar moduri noi de cooperare, să construim o reţea nouă de relaţii profesionale.

Tehnologiile actuale şi cele viitoare nu pot decât să favorizeze această activitate. Eficacitatea acestui parteneriat profesional va duce la crearea "Bibliotecii globale pentru toţi" şi va juca în viitor un rol catalizator în dezvoltarea profesiei de bibliotecar.

Natalia CHERADI

INTELECTUL BIBLIOLOGIC ÎN EPOCA INFORMAŢIONALĂ

Aristotel spunea că rădăcinile învăţăturii sunt amare, dar roadele dulci.

Astăzi în societate se pune accentul pe importanţa strategică crescândă a informaţiei şi pe rolul decisiv al ei la transformarea radicală a comunităţii într-o "societate a informaţiei"[1]. Se tinde a face disponibilă orice informaţie. Dar iniţiala alimentare cu informaţie se face din cărţile citite.

În acest context trebuie recunoscut marele merit al cărţii; cu toate că ea este puţin amintită, în preocupările contemporanilor, fiind constrânsă de realizările umane rapide în domeniile telecomunicaţiilor, computerelor şi înaltelor tehnologii.

Este evident că viteza şi rapiditatea schimbărilor tehnologice impun un ritm de actualizare continuă, primul instrument indispensabil pentru bagajul tradiţional al bibliotecarului este de a oferi un serviciu beneficiarului folosindu-se de suporturile de hârtie chiar dacă căutarea se face cu mijloace tehnologice evaluate; instrumentul al doilea îl constituie documentele electronice care oferă posibilităţi informaţionale mai mari decât cele de hârtie. Pentru a contribui la o utilizare cât mai deplină a informaţiei bibliotecarul trebuie să posede un intelect deosebit şi să fie versat şi în diferite domenii.

În literatura de specialitate se vorbeşte despre realizările industriei informaţionale care cuprinde toate tipurile de publicaţii, serviciile online, producătorii de software şi alte ramuri care creează şi vând produse informaţionale pentru a obţine profit. Aceste ramuri pot fi considerate şi parteneri şi concurenţi ai bibliotecilor. Pe de o parte, o dată ce tot mai multă informaţie devine accesibilă în formă electronică, bibliotecile îşi pierd rolul lor de furnizori ai informaţiei, mai ales când se cere oferirea rapidă a ei către utilizator. Pe de altă parte, membrii industriei informaţionale par a acorda alternative bibliotecilor. Un student care posedă un computer poate folosi un serviciu online pentru a căuta, a comanda şi a primi copia unui articol fără a ieşi din casă.

Deşi dezvoltarea bibliotecilor virtuale semnifică faptul că oamenii nu vor mai trebui să meargă undeva pentru a obţine o anumită informaţie, ei totuşi au nevoie de ajutor pentru a găsi această informaţie. Într-o bibliotecă tradiţională utilizatorul foloseşte catalogul pentru a găsi cartea de care are nevoie. În bibliotecile virtuale utilizatorii de asemenea se folosesc de cataloage pentru a căuta materialele necesare.

Dacă o dată cu progresul informaţiei a crescut şi gradul de popularitate a bibliotecilor, atunci este incontestabilă necesitatea unor norme de conduită şi reguli care ar favoriza comunicarea beneficiar-bibliotecar. Deci, în epoca informaţională deontologia profesională nu poate fi nicidecum neglijată, ci dimpotrivă se cer promovate normele etice ale acestei profesiuni.

Pe parcursul multor ani bibliotecile au procurat cărţi şi periodice pe care oamenii le puteau împrumuta pentru a le folosi. Editorii bazelor de date electronice de obicei nu îşi vând produsul ca atare, dar oferă bibliotecilor posibilitatea de a obţine licenţa asupra lui pentru a fi folosit în anumite scopuri. Ei cer, de obicei, de la biblioteci o taxă pe cap de utilizator sau pe unitate pentru o anumită cantitate de informaţie pe care o foloseşte biblioteca.

În epoca electronică au apărut probleme legate de dreptul de autor, drepturile de proprietate intelectuală, iar serviciile pe care le ofereau bibliotecile au început să deţină un rol important în existenţa acestora.

Accesibilitatea crescândă a informaţiei în formă electronică a determinat bibliotecile, mai ales pe cele din şcoli, colegii şi universităţi să stabilească relaţii importante cu centrele de informatică din aceste instituţii. În unele locuri centrul de informatică este responsabil pentru informaţia electronică, iar bibliotecile – pentru informaţia tipărită. Există instituţii educaţionale, în care bibliotecarii şi-au asumat responsabilitatea atât pentru colecţia bibliotecii, cât şi pentru serviciile computerizate.

O dată cu progresul tehnologiilor şi apariţia formelor noi de creare, păstrare, organizare şi furnizare a informaţiei, a crescut simţitor gradul de popularitate a bibliotecilor. Acestea din urmă au răspuns prin crearea cataloagelor online mai sofisticate, care îi permit utilizatorului să ştie de câte ori a fost folosită o anumită carte şi dacă alte biblioteci posedă această

carte. Bibliotecarii au mai observat că utilizatorii au nevoie ca informaţia să le fie furnizată mai rapid, ei doresc documentul întreg şi nu doar nişte citate din acest document, iar informaţia furnizată trebuie să răspundă clar tuturor întrebărilor pe care le au utilizatorii. Ca răspuns la aceste cerinţe, bibliotecile au propus organizarea serviciilor de repartizare selectivă a informaţiei (Selective Dissemination of Information – SDI) în cadrul cărora bibliotecarii selectează informaţia care ar putea fi necesară utilizatorilor şi o oferă înainte ca aceştia să o ceară.

Schimbările menţionate mai sus în structura serviciilor bibliotecare îşi au originea în S.U.A. şi alte ţări în care engleza este prima limbă de stat. Dar reţelele electronice nu au hotare geografice, de aceea influenţa acestor schimbări s-a răspândit cu o viteză uimitoare.

Datorită INTERNET-ului oamenii de pe tot globul pământesc au posibilitatea să obţină orice tip de informaţie, lipsită de cenzură politică. O dată cu schimbarea rolului bibliotecii, s-a schimbat şi rolul bibliotecarului. El a început să îndeplinească rolul unui educator, care îi învaţă pe utilizatorii săi cum să găsească informaţia necesară în fondul bibliotecii sau în reţelele electronice. Bibliotecarii publici şi-au lărgit rolul lor după ce au inclus în obligaţiunile lor furnizarea informaţiei publice locale prin intermediul reţelelor informaţionale. Unii bibliotecari sunt experţi în domeniul computerelor şi al programării, alţii se întreabă dacă tehnologiile informaţionale vor putea să păstreze arhivele culturale umane ale trecutului pentru ca fondurile bibliotecare sau fişierele din computerele învechite să fie folosite multe secole în viitor.

Alt aspect constă în aceea că lucrul bibliotecarilor s-a deplasat în afara pereţilor bibliotecii. Bibliotecarii au început să lucreze în industria informaţională în calitate de vânzători, designeri ai sistemelor informaţionale noi, cercetători etc. Ei au pătruns şi în astfel de domenii precum marketing-ul, relaţiile publice. Îi putem găsi în firme juridice, unde personalul are nevoie de acces rapid la informaţie.

Deşi, bibliotecile şi-au modificat semnificativ activitatea pe parcusul istoriei, după cum a fost demonstrat în articolul dat, rolul lor cultural a rămas neschimbat. Bibliotecile rămân responsabile pentru achiziţionarea şi oferirea accesului la cărţi, periodice şi alte surse de informare care satisfac necesităţile educaţionale, recreaţionale şi informaţionale ale utilizatorilor săi. Ele continuă să păstreze date ce ţin de economia, cultura şi istoria unei civilizaţii. Ele constitue locul în care un copil poate auzi prima sa poveste, iar un elev poate întreprinde prima sa activitate de cercetare.

Atât experienţa americană, cât şi cea italiană, precum şi a altor ţări dezvoltate pune în confruntare modalitatea şi ipotezele de gestionare şi de explorare a mass-media din diferite puncte de vedere; pentru a obţine un proces didactic eficient la distanţă, pentru uzul bibliotecii şi a căutării informaţiei cu ajutorul tehnologiilor complexe, dar destul de facile mai ales pentru beneficiar.

Deci este incontestabil faptul că anume evoluţia umanităţii a favorizat progresul ştiinţific şi a găsit mijloacele cele mai bune de a economisi timpul, în schimbul unor specialişti în domeniul bibliologiei şi asistenţei informaţionale. Astfel, un specialist trebuie:

- să poată oferi informaţia cât mai rapid pentru a economisi atât timpul utilizatorului, cât şi timpul său;
- să ofere fiecărui consumator informaţia potrivită, iar fiecărei informaţii consumatorul potrivit;
- să dea dovadă de un profesoinalism înalt;
- să fie versat în multe domenii;
- să selecteze informaţia în favoarea căreia cererea este mai mare.

Astfel, intelectul bibliologic va contribui la dezvoltarea unei societăţi informaţionale în care timpul va fi cel mai preţios produs.

Lucia BOŢAN,
studentă U.S.M.

Bibliografie

1. Baciu, Doina. Societatea informaţională pentru toţi: Infrastructura de comunicaţie. Reţeaua Internet. În: Biblioteca, nr. 5, 1998, p. 152-153.

2. Biblioteca e mavi linguaggi: Come cambiano i servizi bibliotecari nella prospettiva multimediale. Milano: Bibliografica, 1998, 191p.

3. Britanica CD 2000 Deluxe Edition.

4. DEX: dicţionar explicativ al limbii române / Acad. Rom.; Inst. de Lingv. "Iorgu Iordan"; Aut.: Ion Coteanu, ...Ed. a 2-a. Bucureşti: Univers Enciclopedic, 1996, 1194 p.

5. Simenschy, Th. Dicţionarul înţelepciunii: cugetări antice şi moderne. Chişinău: Meridianul·28; Ed. Uniunii Scriitorilor, 1995, 640p.

6. Tremaglia, Marzio. *Assessare alla trasparenza e alla cultura della Regione Lombardia* În: Biblioteca e mavi linguaggi, Milano, 1998, p. 7

Profesia de bibliotecar în contextul trecerii la societatea informațională

Existența civilizației contemporane este determinată de informație. Numai fiind informați putem lua hotărâri înțelepte, putem evita greșelile trecutului, ne putem include activ în viața lumii moderne.

Constituind în toate timpurile o bază substanțială a progresului, biblioteca se confruntă astăzi ea însăși cu urmările acestui progres, ultimele realizări ale științei și tehnicii găsindu-și aplicare și în sfera biblioteconomică. În acest context, s-a ajuns să se vorbească despre o bibliotecă virtuală, o bibliotecă globală, universală, fără ziduri, reprezentând, de fapt, o bază de date mondială, unde ar fi stocate toate resursele informaționale ale lumii. În prezent această funcție o deține INTERNET-ul, care, cu toate neajunsurile sale, este o sursă eficientă de informații din toată lumea, accesibilă fiecăruia care are la dispoziție un calculator.

Biblioteca de azi păşeşte tot mai ferm pe calea modernizării. Condiția de bază pentru dezvoltarea ei este flexibilitatea, adaptarea la noile cerințe, impuse de mersul rapid al progresului. După cum remarcă cercetătorul american Kein, „bibliotecile actuale pot să rămână viabile în secolul XXI numai dacă se vor schimba procesele de bibliotecă, acestea pivotându-se pe ideea și pe deprinderile practice de acces la informație"

Un rol esențial în dezvoltarea bibliotecii îi revine bibliotecarului, și anume unui bibliotecar dinamic, cu o atitudine creativă, cu aptitudini pentru cercetare, capabil să adopte tehnologii noi, deschis pentru integrare și cooperare.

Prin urmare, profesia de bibliotecar va trebui să sufere în curând transformări radicale. Aceste transformări sunt impuse nu numai de schimbările profunde în tehnologia de bibliotecă, schimbări la care se poate adapta relativ uşor. Avem nevoie astăzi de o reconversie profesională, o regândire a însăși concepției privind profesia. În condițiile actuale bibliotecile pot supraviețui, numai abandonând conservatismul trecutului, păstrând, totodată, ceea ce era pozitiv, și construind pe această bază o nouă imagine a bibliotecii, a lucrătorului ei – specialistului competent, receptiv, mobil. Comunicarea și nu concurența trebuie să devină un principiu al bibliotecarilor. Ei trebuie să fie mai deschiși pentru colaborare, gata să propună și să accepte idei constructive, să-și unească forțele, realizând proiecte comune, să rezolve împreună problemele ce apar în activitatea profesională, unii folosind experiența celorlalți pentru a nu admite repetarea aceloraşi greşeli. Specialiștii de bibliotecă trebuie să-și coordoneze activitățile, pentru ca să reprezinte o forță eficientă.

Un viitor lucrător de bibliotecă va trebui, pe de o parte, să posede o specializare cât mai îngustă și exactă, iar pe de altă parte – să aibă o viziune integră asupra activității bibliotecii, privind-o ca pe un sistem complex, și să conștientizeze rolul și locul său în acest sistem. Astăzi în țările dezvoltate bibliotecarul este conceput deja nu numai ca un intermediar între informație și beneficiar, ci și ca un producător de informație, obținută în urma prelucrării documentelor primare. În afară de aceasta, bibliotecarii-experți acordă consultații specialiștilor din diferite domenii.

Bibliotecile din Republica Moldova trec în prezent prin schimbări într-adevăr fundamentale, ceea ce impune, printre altele, şi o nouă înţelegere a locului şi rolului bibliotecarului în societate. Un lucrător de bibliotecă ideal ar trebui să aibă o cultură universală solidă, studii în domeniul bibliologiei şi într-o disciplină secundară, să posede aptitudinea de a comunica cu oamenii şi capacitatea de a mânui calculatorul.

Dar mai presus de toate trebuie pusă deontologia profesională a specialistului de bibliotecă, recunoaşterea de către el a datoriei sale faţă de oameni. Condiţia fundamentală de existenţă a civilizaţiei umane este elaborarea şi respectarea anumitor principii etice, a valorilor morale. Bibliotecarului îi revine misiunea de a promova în societate aceste principii şi valori: amabilitate, toleranţă, stimă faţă de cei vârstnici, grijă pentru cei mici. Bibliotecarul trebuie să contribuie la respectarea şi realizarea drepturilor omului – o premisă esenţială pentru instaurarea democraţiei. Totodată, înarmându-l pe om cu informaţie, bibliotecarul îşi asumă şi o parte din responsabilitate pentru modul în care va fi întrebuinţată această armă.

Prin urmare, trebuie determinate criteriile morale, de care urmează să se conducă bibliotecarul în activitatea sa. Se impune necesitatea elaborării unui cod etic al bibliotecarului, făcându-se deja încercări destul de reuşite în această direcţie.

Meritul de a constitui baza teoretică a biblioteconomiei în secolul XX îi aparţine marelui matematician, filozof şi bibliotecar indian Ranganathan, care, după expresia lui Garfield, "a fost pentru biblioteconomie ceea ce Einstein a fost pentru fizică". Printre contribuţiile sale fundamentale în ştiinţa bibliotecii şi a informaţiei, acest cercetător enunţă în 1931 cele cinci legi, care oglindesc profund esenţa activităţii bibliotecii.

Astăzi, dacă înlocuim cuvântul "carte" cu "informaţie", aceste legi ar putea fi exprimate în felul următor:

1. Informaţia există pentru a fi folosită.
2. Fiecărui consumator – informaţia necesară.
3. Fiecare informaţie îşi are consumatorul său.
4. Economiseşte timpul consumatorului de informaţie.
5. Universul informaţiei este în continuă dezvoltare.

Societatea nu stă pe loc, ea avansează, apar cunoştinţe, concepte, fenomene noi şi rămân în umbră sau sunt depăşite cele de odinioară. În aceste condiţii biblioteca şi bibliotecarul, pentru a supravieţui, trebuie să se adapteze noilor cerinţe ale timpului, să privească ultimele realizări ale ştiinţei şi tehnicii ca pe o oportunitate pentru a progresa, şi nu ca o primejdie, venită din afară pentru a distruge biblioteca.

Într-o nouă eră a informaţiei, care vine, biblioteca, în afară de funcţiile sale tradiţionale, va constitui un suport esenţial pentru desfăşurarea vieţii sociale, o bază solidă pentru dezvoltarea activităţii economice.

Evoluţia rapidă a lumii contemporane impune o nouă viziune asupra rolului bibliotecii şi al bibliotecarului în societate. Nu ştim cum va fi biblioteca secolului XXI. Însă avem misiunea de a contribui la construcţia ei, de eforturile noastre în această direcţie depinzând, în mare măsură, supravieţuirea şi viabilitatea bibliotecii viitorului. Fără îndoială, biblioteca va trebui să devină centrul viitoarei societăţii informaţionale, unde bibliotecarul specialist va avea un rol foarte important, el dovedind, că este nu numai util, ci este de neînlocuit.

Olga CALMÂŞ,
studentă, U.S.M.

ION MADAN — CERCETĂTOR DE VOCAȚIE AL BIBLIOLOGIEI NAȚIONALE

Fructuoasa activitate ştiinţifică, pedagogică şi publicistică a profesorului Ion Madan pe parcursul a patru decenii a cristalizat în conştiinţa oamenilor cărţii şi bibliotecii şi celor ce activează în domeniile ştiinţei, culturii, literaturii, imaginea unui specialist de largă viziune şi cu profunde cunoştinţe. Fiind un cercetător aflat mereu în căutarea esenţelor, cu simţul răspunderii în plină creştere, având o pregătire metodică şi estetică avansată şi, plus la toate, înzestrat cu darul muncii fără preget, lui i-a reuşit să studieze procesul cultural din ţară în toată complexitatea şi varietatea acestuia.

De la experienţa unor biblioteci concrete până la istoria sistemului de biblioteci, de la aprecierea unor publicaţii până la istoria cărţii Moldovei, de la întocmirea câtorva bibliografii personale până la elaborarea unui dicţionar bibliografic al oamenilor de cultură, şi până la schiţarea istoriei bibliografiei naţionale şi a istoriei tiparului moldovenesc, de la unele probleme de terminologie până la elaborarea „Dicţionarului rus-român de bibliologie şi biblioteconomie", de la primele prelegeri în faţa studenţilor până la scrierea programelor, manualelor studiilor de profil — iată doar câteva momente ale formării lui Ion Madan ca personalitate.

Pornind de la nişte schiţe, reportaje şi foiletoane publicate în ziarul raional „Drapelul leninist" (raionul Chişinău), încă de pe când era elev, şi completându-şi lista publicaţiilor cu diverse materiale, fiind colaborator literar la cotidianul "Moldova Socialistă" (1958-1960), viitorul cercetător se manifestă realmente în studiul cărţii, doar în deceniul şapte (1960-1969), când trecuse cu serviciul la Biblioteca de Stat a R.S.S.M. (azi Biblioteca Naţională a Republicii Moldova). Anume aici dânsul prinde gustul analizei şi generalizării fenomenelor legate de carte şi om. În calitate de redactor al serviciului metodic el avea posibilitatea (şi obligaţiunea) să viziteze bibliotecile orăşeneşti, raionale şi săteşti, să efectueze analiza activităţii lor, să întocmească diverse documente, dări de seamă.

Broşura "Omul s-a înfrăţit cu cartea" (Chişinău, 1962) l' o schiţă din experienţa de muncă a bibliotecilcr din raionul (azi judeţul) Cahul — este prima sa lucrare în domeniul investigaţiilor biblioteconomice, acesteia urmându-l altele: "Căldura inimii — oamenilor" (Moscova, 1964, coautor David Şehtman), despre biblioteca din Floreşti, bibliografia "Moldova ieri, azi şi mâine" (1967), elaborată în colaborare cu Ana Ganea, Zinaida Osipenco şi autorul acestor rânduri, o carte de documente instructive "Reguli de descriere a cărţilor şi întocmire a catalogului alfabetic" (1967). Paralel cu lucrul acesta de rutină Ion Madan găseşte timp şi pentru studierea unor aspecte bibliologice mai complexe, mai aproape de suflet şi de interesele sale creatoare. El scrie şi publică un ciclu de articole: "Eminescu — bibliotecar" (1965), "Bibliotecile şi studierea ţinutului natal" (1967), "Sărbătoarea cărţii moldoveneşti" (1968) — o incursiune în istoria tiparului naţional ş.a., care, bănuiesc, au luat fiinţă în albia căutărilor şi formulării viitoarei teze de doctorat.

Ion Madan — istoric al cărţii naţionale

Dorul scrisului nu vine de la sine. El se cultivă, se îngrijeşte, se dobândeşte prin muncă asiduă. Ion Madan, din câte se vede, s-a înfrăţit cu cartea şi cu scrisul încă din anii de şcoală. Printre truşenenii ce poartă acest nume de familie au fost, sunt şi vor fi, probabil, scriitori.

Nu este exclus, deci, că această dragoste de carte şi de scris Ion a moştenit-o prin ereditate. Atunci de ce tânărul dotat cu harul scrisului părăseşte redacţia cotidianului "Moldova socialistă", un spaţiu atât de favorabil pentru oamenii de creaţie, şi trece cu serviciul la Biblioteca de Stat a R.S.S.M.? Motive şi răspunsuri pot exista multe şi, poate, mai argumentate.

Eu unul însă accept răspunsul logic. Viitorul cercetător, cunoscându-şi de-a binelea aptitudinile şi în special dragostea faţă de carte, a hotărât să-şi lege soarta anume cu studiul cărţii. Când s-a copt ideea aceasta, până sau după plecarea de la redacţie nu importă. E cert doar faptul că în 1965, când luase în primire şefia secţiei de literatură şi bibliografie naţională, dânsul dispunea deja de materiale consistente în acest sens. Colegii erau în aşteptarea unor evenimente neordinare. Se vorbea mult despre susţinerea de către unii specialişti a tezelor de doctorat. Lucrurile au evoluat însă în defavoarea cercetărilor râvnite. Lovit de valul creşterii în grad, ocupând posturile de redactor-şef al Colegiului de redacţie a repertoriului din cadrul Ministerului Culturii al Moldovei (1969-1970) şi de director adjunct pentru ştiinţă al Bibliotecii de Stat a R.S.S.M. (1970-1972), tânărul promiţător, responsabilul de ştiinţă, a fost nevoit să-şi încetineze investigaţiile personale.

Începutul anilor '70 constituie pentru autor o revenire la izvoare, o intrare, de data aceasta pentru totdeauna, în albia cercetărilor legate de carte şi tipar, de

bibliotecă şi bibliografie etc. Astfel în 1972, în colaborare cu Elisaveta Cozic, cercetătorul nostru editează broşura "Perspectivele dezvoltării bibliotecilor în Moldova". În acelaşi an, la Moscova, a văzut lumina tiparului bibliografia "Mioldavskaia literatura", elaborată împreună cu autorul acestor rânduri. Însă despre revenirea cu adevărat a domniei sale în albia intereselor de creaţie ne mărturiseşte studiul "Cartea Moldovei sovietice", publicat în prestigioasa, pe acele vremuri, revistă "Comunistul Moldovei" (1972, nr. 11). De menţionat că o dată cu trecerea sa, la începutul anului '73, pe tărâmul pedagogic în calitate de lector la catedra de bibliografie a Facultăţii de Biblioteconomie şi Bibliografie, apoi de conferenţiar, devine mult mai vizibilă, mai rodnică şi activitatea sa ştiinţifică. Mărturii elocvente în acest sens sunt vastele publicaţii: "Din istoria primei tipografii chişinăuiene" (1973), "Din istoria editării literaturii didactice în Moldova" (1974), "Din istoria editării operelor lui D. Cantemir" (1974), "Din istoria cărţii moldoveneşti" (1974), "Din istoria activităţii editoriale în Moldova Sovietică 1924-1973", publicate în prestigioasa publicaţie "Kniga. Issledovania i materiali" (1974), care au constituit miezul tezei pentru titlul de doctor în istorie, susţinută chiar în acelaşi an 1974. De acum în anul 1975, rezultatele muncii cercetătorului îşi vor găsi întruchipare într-un studiu monografic separat — "Cartea Moldovei sovietice". Aici istoricul analizează toate componentele cărţiio în complex, de la apariţia ideii de carte, de la procesul scrierii, editării, difuzării ei şi până la rolul informativ, educativ şi estetic al cărţii în societate. El vorbeşte în cunoştinţă de cauză despre procesul editorial, crearea şi perfecţionarea bazei poligrafice din republică, apreciază conţinutul producţiei tipărite din punct de vedere tematic, statistic, artistic şi poligrafic etc. Toate aceste analize şi caracteristici sunt realizate ţinându-se cont de perioadele concrete de producere a cărţii. Autorul acordă o atenţie deosebită problemei difuzării şi popularizării cărţii prin intermediul librăriilor, diferitelor târguri, expoziţii, decade ale cărţii, menţionează succesele înregistrate de cartea noastră în domeniul traducerii în alte limbi, editării şi difuzării ei pe alte meridiane, departe de hotarele ţării.

În anii ce urmează Ion Madan semnează o serie de articole, prefaţează ori redactează diverse lucrări, alcătuieşte programe, manuale, antologii, bibliografii etc. Să menţionăm doar câteva: "Pâinea sufletului nostru" (1984) — un articol despre carte şi scriitor, despre carte şi rostul ei; "Elogiu cărţii" (1984) — o antologie despre lumina şi raţiunea cărţii, lucrare, care imediat după editare a devenit o raritate bibliografică. De altfel, prefaţatorul antologiei, academicianul Nicolae Corlăteanu, o apreciază astfel: "Iată că avem în faţă o nouă carte. Nu prea voluminoasă, dar de preţ după conţinut, întrucât reprezintă o sumă de cunoştinţe şi adevăruri de mare folos pentru cercul larg de cititori. Ea este rezultatul unei ample munci de selectare a înţelepciunii populare şi părerilor nemuritoare ale scriitorilor clasici şi contemporani despre carte. Munca aceasta a fost depusă cu multă stăruinţă de Ion Madan"."Istoria cărţii şi a bibliotecilor" (1990-1999) este o altă lucrare legată de carte a protagonistului nostru care nu este altceva decât programa analitică a cursului respectiv. Aici se mai poate adăuga şi studiul despre Biblie "Cartea Cărţilor în Moldova" (1991).

O nouă tratare a problemei în lumina noilor cerinţe, ne oferă Ion Madan în prefaţa la dicţionarul biobibliografic "Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor", pregătit de Biblioteca pentru Copii "Ion Creangă" a Republicii Moldova (alc. Elena Cugut, 1994). Autorul ne familiarizează cu patrimoniul românesc tipărit, ceea ce constituie un îndemn real la cultură şi instruire. Ultima scriere a cărturarului în calitate de istoric şi teoretician al cărţii este "Cartea naţională la răscruce" ("Magazin bibliologic" 1995, nr. 1-2, p. 49-50) — un studiu de mici proporţii ca spaţiu (2 pagini), dar de mare valoare teoretică şi practică.

Autorul lucrărilor comentate nu e pur şi simplu un condrumeţ al cărţii, ci un permanent şi devotat investigator al culturii poporului din sânul căruia se trage, un patriot al neamului. "Cartea şi biblioteca, scrie cercetătorul, sunt baza culturii, repere sigure ale instruirii şi educaţiei. De starea lor actuală depinde viitorul neamului. Să susţinem şi să ocrotim cartea naţională".

Cartea şi biblioteca sunt ca două surori gemene. Vorbind şi scrind despre una este imposibil să nu abordezi şi problemele celeilalte. Aşa s-a întâmplat şi cu investigatorul cărţii naţionale. Studiind cartea el nu a putut ocoli biblioteca şi nici bibliografia şi nici problemele teoretice ale bibliologiei. Lui îi aparţin la fiecare din aceste direcţii lucrări de reală valoare.

Ca fost lucrător de bibliotecă, de la cele mai modeste posturi şi până la rangul de director, şi ca profesor de istorie a cărţii, bibliografie naţională şi alte cursuri universitare, domnia sa, pe întregul parcurs al activităţii sale, abordează diverse aspecte, probleme legate de lucrul cu cartea, de bibliotecă. Şi de fiecare dată scrie profesionist, principial, în cunoştinţă de cauză, fie că tratează careva teze teoretice sau pedagogice cum e, de exemplu, rolul bibliotecii în orientarea profesională (Învăţătorul sovietic, 1980, nr. 10), fie că vine cu analize detaliate ale unor biblioteci, cum este studiul consacrat Bibliotecii de Stat a R.S.S.M. (1998), fie că acestea sunt nişte articole de propagare a instituţiilor de cultură sau de fixare a datelor principale din istoria acestora în enciclopedii, dicţionare etc. ("Biblioteca Naţională a Republicii Moldova", 1997; "Biblioteca Republicană Ştiinţifică Agricolă", 1995 ş.a.). Toate aceste documente şi multe altele, ar merita, credem, o analiză mai detaliată, căci aportul dlui Ion Madan şi în acest domeniu al bibliologiei este incontestabil.

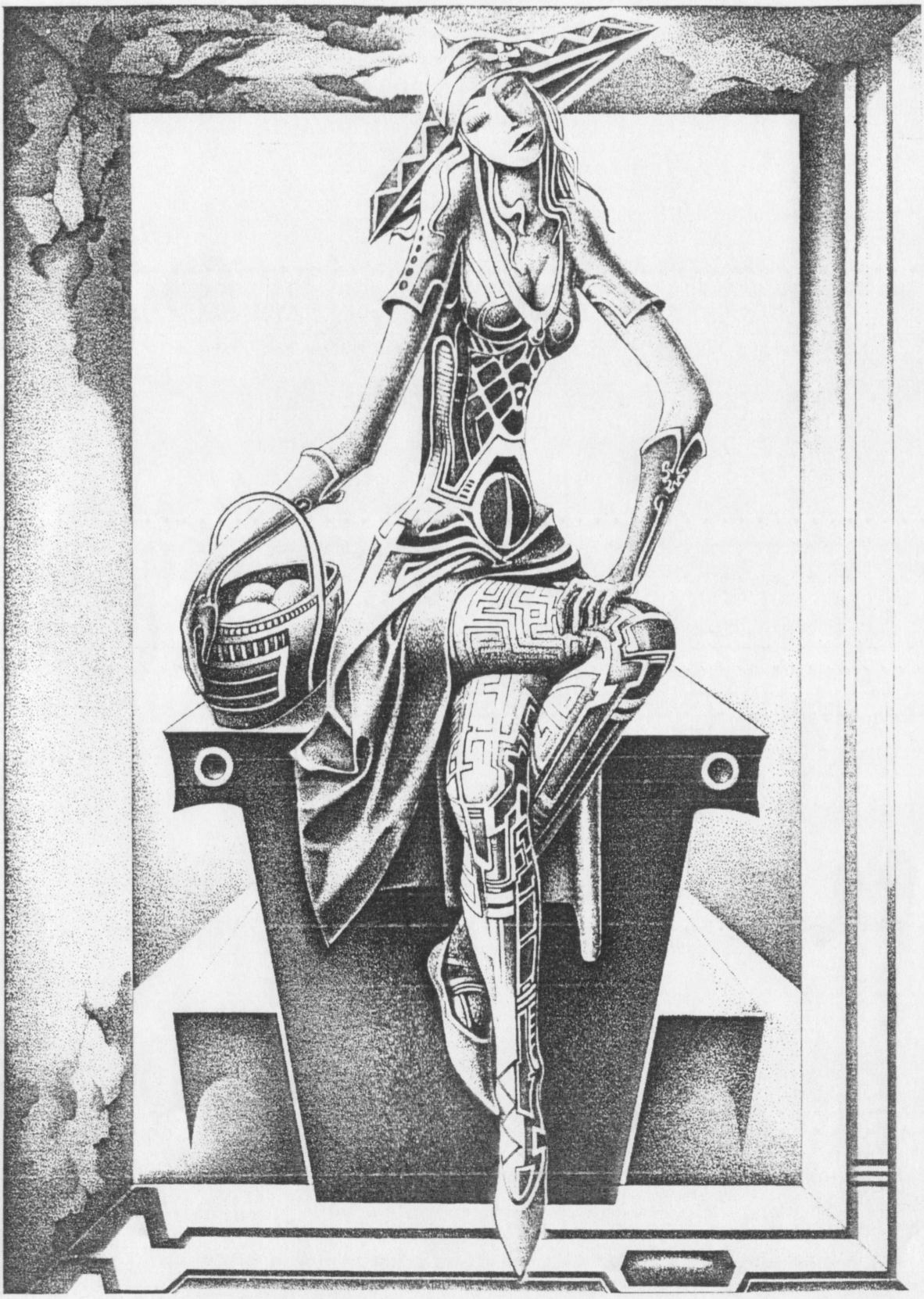

SCUFIȚA ROȘIE

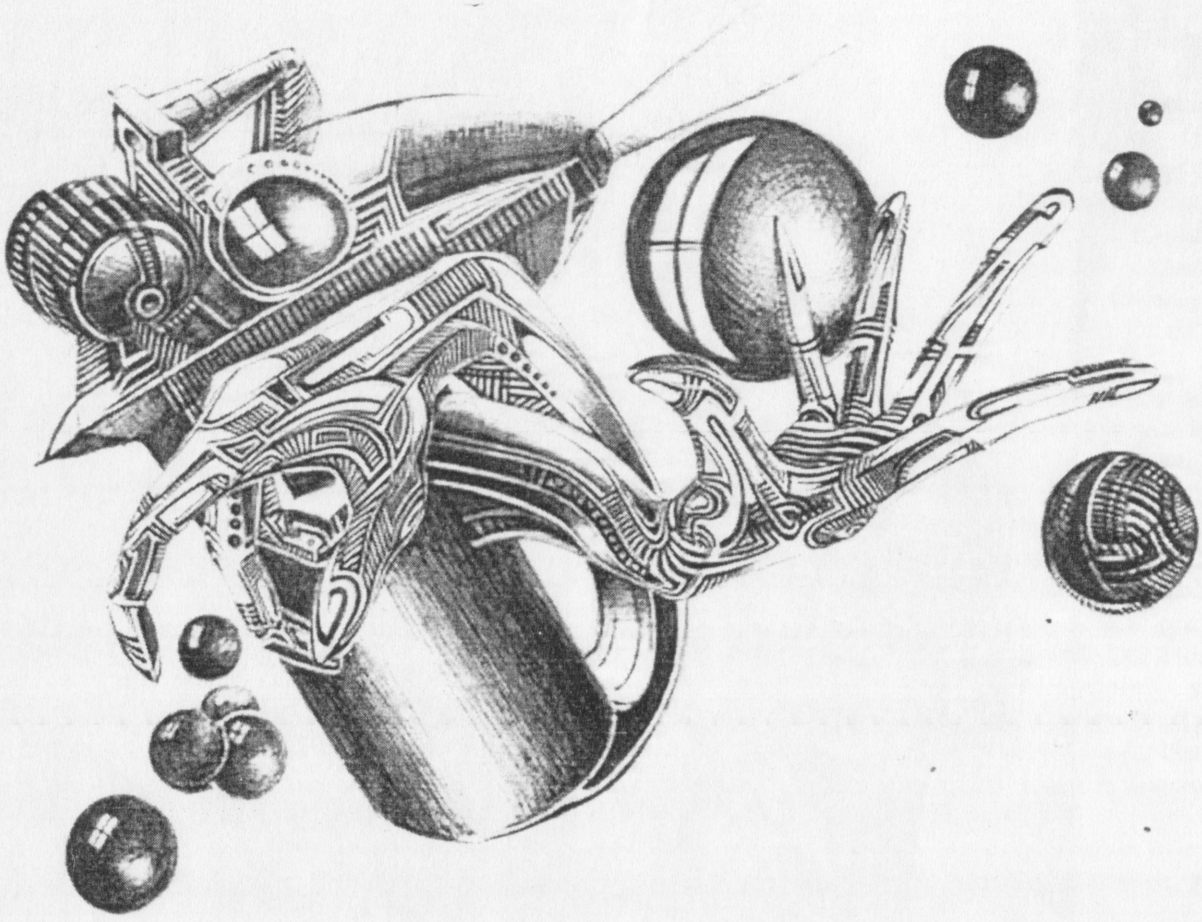

MÂINI DE MÂINE

Ion Madan — investigator al bibliografiei naţionale

Bibliografia ca domeniu de informare şi documentare, ca ştiinţă se află în atenţia cercetătorului Ion Madan încă de la primii paşi ai activităţii sale în cadrul Bibliotecii Republicane (azi Biblioteca Naţională). Datorită funcţiilor şi obligaţiunilor, pe care le-a avut pe parcursul anilor, el era la curent cu toată producţia editorială din republică şi nu numai. El redacta, consulta, iar uneori traducea ori prefaţa aproape fiecare ediţie de specialitate. Era la curent cu organizarea şi dirijarea sistemului de biblioteci din republică. Iar când s-a transferat cu serviciul la catedră şi-a asumat şi misiunea de pregătire a cadrelor pentru acest sistem.

O adevărată descoperire pentru mine a fost apariţia studiului "Bibliografia în paginile gazetei «Plugarul roşu» şi a revistei «Moldova literară» (1976). Cunoşteam aceste periodice de mai mulţi ani, însă nu bănuisem niciodată că ele pot servi ca sursă pentru o atât de argumentată cercetare. Aflându-se în postura de profesor, Ion Madan a demonstrat o atitudine gospodărească faţă de misiunea aleasă. El a luat calea studiului unui obiect, căruia i-a dedicat toata viaţa.

Privitor la conţinutul studiului trebuie de constatat că autorul a urmărit două scopuri. Pentru început el reproduce cronica evenimentelor şi condiţiilor, în care avuse loc apariţia periodicelor cu pricina, mai apoi caracterizează aspectul şi conţinutul, ori, altfel zis, familiarizează cititorul cu istoria lor, demonstrând în felul acesta aportul gazetei "Plugarul roşu" şi al revistei "Moldova literară" la procesul literar şi cultural al republicii.

În încheiere autorul formulează un şir de concluzii, dintre care reproducem doar una: "Gazeta "Plugarul roşu" şi revista "Moldova literară" au pus începuturile şi au stimulat dezvoltarea bibliografiei sovietice moldoveneşti. Se pun bazele tuturor genurilor bibliografiei: de recomandare, ştiinţifico-auxiliare, de stat" (p. 60)

Studiul de faţă se înscrie printre primele lucrări ale autorului consacrate temei abordate şi constituie un model de atitudine şi o concepţie cu privire la problema cercetărilor ştiinţifice. Concomitent el a demonstrat potenţialul său ştiinţific, felul lui de a înţelege şi de a interpreta fenomenele, faptele şi documentele. Şi a mai demonstrat o seriozitate şi o conştiinciozitate excepţională, care dăinuie deja zeci de ani şi va dăinui, suntem siguri, în întreaga sa creaţie. Pentru a confirma cele spuse aici îndrăznesc să nominalizez mai întâi două articole ale autorului care stau la hotar, între studiul bibliografiei şi cel al cărţii: "Din istoria cărţii moldoveneşti" (1974) şi "Literatura moldovenească pentru copii" (1976) — ambele constituind prefeţe argumentate la nişte ediţii bibliografice de pionierat, care veneau să iniţieze, prima — un repertoriu bibliografic al cărţii moldoveneşti intitulat "Cărţile Moldovei Sovietice" (volumul nr. 1, apărut în 1974, şi ultimul, vol. 5, în 1988) şi a doua — un catalog cumulativ al cărţii pentru copii şi tineret, apărute pe parcursul a 50 de ani (1924-1974), "Literatura pentru copii editată în Moldova sovietică" (1976). Aceste ediţii consemnează perioada când bibliografia cărţii de la noi îşi luase avântul şi totodată ni-l arată pe animatorul acestui avânt, Ion Madan.

Problema şi-a găsit oglindirea în multe alte studii şi articole. Iată doar câteva exemple: "Bibliografia ştiinţelor naturii, tehnicii şi agriculturii Moldovei" (1977, în colaborare cu T. Pavlic), "Etapele principale ale bibliografiei Moldoveneşti" (1978), "Dezvoltarea teoriei bibliografiei în Moldova" (1988), "Să îmbunătăţim munca de informare bibliografică" (1983), "Problemele activităţii bibliografice în Moldova sovietică" (1978), "Restructurarea activităţii bibliografice în Moldova" (1989), "Bibliografia modovenească: Material didactic" (1985, în colaborare cu L. Nikitina şi T. Orjehovschi ş.a.).

Spaţiul nu ne permite să analizăm toate publicaţiile. Unul însă nu poate fi trecut cu vederea. Este vorba de studiul "Bibliografia literară a Moldovei în preajma mileniului trei" ("Anale ştiinţifice ale Universităţii de Stat din Moldova", seria "Ştiinţe socioumanistice", Chişinău, 1999, p. 299-303). Şi aici autorul s-a manifestat ca un investigator înzestrat şi preţuitor iscusit.

Studiul, aşa cum este el conceput, constituie nu doar o totalizare a ceea ce a fost realizat în preajma mileniului trei în domeniul bibliografiei literare. Caracterizarea epocii respective şi a producţiei bibliografice elaborate ne orientează spre un pronostic, spre un program pentru viitor. Anume astfel se percepe analiza de către autor a tuturor tipurilor de bibliografii şi ale altor forme de informare bibliografică literară: "Cronica presei", "Bibliografia Moldovei: Cărţi. Albume...", "Bibliografia naţională pentru copii", bibliografii literare generale, cum ar fi "Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor", "Calendarul bibliotecarului" — publicaţie de prestigiu a Bibliotecii Naţionale cu apariţie anuală din 1993, mai multe biobibliografii: "Spiridon Vangheli", "Grigore Vieru", "Alexandru Cosmescu", "Ion Vatamanu" ş.a. Elocvent în acest sens este Proiectul editorial "Moldavica", lansat în 1998 de către Biblioteca Naţională a Republicii Moldova, despre care cercetătorul scrie că "va asigura continuitatea valorificării ştiinţifice şi a comunicării patrimoniului său informaţional şi imprimat, cu statut de unicat. Proiectul urmează să fie realizat de data aceasta, eşalonat prin elaborarea şi editarea de bibliografii, biobibliografii, consacrate numelor de referinţă din istoria, cultura şi arta Moldovei. Bibliografia «Aureliu Busuioc», (1998) este primul volum din colecţia «Moldavica» compartimentul «Poeţi şi prozatori basarabeni»" (p. 302).

În încheiere cercetătorul, pe drept cuvânt, consemnează că înviorarea publicaţiilor bibliografice a fost încurajată de Concursul republican pentru cea mai reuşită lucrare bibliologică.

Prin studiul vizat Ion Madan a demonstrat încă o dată că el într-adevăr este un specialist de forţă şi de larg profil, care elaborează lucrări fundamentale în domeniul bibliologiei. Cele menţionate până aici, cât şi multe din cele nevizate mărturisesc că autorul lor dispune de materiale extrem de bogate, care trebuie doar adunate, sistematizate şi valorificate.

Constatăm că participarea cercetătorului la scoaterea din anonimat a unor bibliologi, bibliografi, alţi cărturari este la fel de impunătoare. Vom începe exemplificările de la una dintre ultimele scrieri ale autorului: "Bibliologia basarabeană la început de secol" publicată în culegerea Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării "Unele probleme de teorie şi practică ale presei şi comunicării" (1999). Autorul reconstituie momente ale dezvoltării ştiinţei bibliologice pe meleagurile basarabene, referindu-se la aportul marilor cărturari din trecut la educarea spirituală şi naţională a populaţiei. Întru confirmarea acestor spuse cercetătorul Ion Madan scrie: "O pagină frumoasă în acest domeniu a fost scrisă la începutul secolului. Basarabeni de primă mărime în cultura şi spiritualitatea neamului nostru, ca savantul slavist Alexandru Iaţimirschi, mitropolitul Gurie Grosu, preotul-poet Alexe Mateevici, academicianul Ştefan Ciobanu, fiind preocupaţi de variate probleme de ştiinţă, cultură, literatură, teologie, pedagogie, au creat în perioada aceasta lucrări bibliologice, care şi-au păstrat valoarea şi actualitatea până astăzi" (p. 151). Imediat după aceste aprecieri bibliologul Ion Madan vine cu argumente concrete extrase din opera cărturarilor nominalizaţi. El ne familiarizează cu biografiile cărturarilor, de altfel toţi originari din Basarabia, ca în continuare să demonstreze contribuţia fiecăruia la studierea moştenirii bibliologice din ţară.

Lui Ion Madan îi aparţin zeci de articole, fiecare dintre care pune la dispoziţia specialiştilor informaţii interesante despre remarcabili oameni de cultură, savanţi, scriitori. Publicaţiile sale despre D. Cantemir ("Din istoria editării operelor lui D. Cantemir", 1974), despre Mihai Eminescu ("Mihai Eminescu — om al cărţii", în colaborare cu L. Urmaşu, 1978; "Eminescu — bibliotecar", în colaborare cu A. Rău, 1991"); despre B.P. Hasdeu ("Bogdan Petriceicu — bibliologul", 1998) ş.a. reflectă căutările cercetătorului legate de secolele XVIII-XIX. Un alt grupaj de articole: "Alexandru David" (...1989), "Alexandru-Sadi Ionescu" (1998), Alexe Mateevici — istoric al cărţii româneşti" (1994), "Iosif Parhomovici, cărturarul şi bibliograful" (1994), "O figură luminoasă a Basarabiei — preotul Paul Mihail" (1992), "O personalitate marcantă a bibliologiei româneşti: Dan Simionescu" (1993), "Petre Vasile Ştefănucă — biblioteconomistul şi bibliograful" (1993) şi multe altele completează galeria profilurilor de bibliologi dintr-o perioadă mai apropiată, sfârşitul secolului XIX şi începutul secolului XX, îmbogăţind patrimoniul cultural şi ştiinţific al ţării cu nume noi, nume, care, în urma regimului tolitarist fusese date uitării, opera fiind pusă la index.

Paralel cu cercetările sale consacrate oamenilor de ştiinţă, cultură şi literatură din trecutul mai apropiat ori mai îndepărtat Ion Madan apare permanent în presă cu articole şi studii despre colegii săi de breaslă: Tamara Isac (1992), Parascovia Cojuhari (19939, Ion Şpac (1995), Nicolae Sanalachi (1999) ş.a. Aici se cere o notă: preocupările bibliologului nostru legate de contemporanii şi colegii săi nu e întâmplătoare. De mulţi ani el poartă în suflet ideea de a întocmi un dicţionar al oamenilor de cultură, în special al bibliotecarilor. Domnia sa a început de la Biblioteca Naţională, care, conform mărturisirilor autorului "rămâne dorul şi dragostea mea dintotdeauna" (p. 45). Dicţionarul este intitulat: "Oameni ai Bibliotecii Naţionale" şi este publicat în revista "Magazin bibliologic" (1997, nr. 2-3, p. 45-60).

Ion Madan — bibliograful

În calitate de bibliograf Ion Madan s-a manifestat chiar din primii ani ai activităţii sale în cadrul Bibliotecii Naţionale, când împreună cu colegii săi a semnat mai multe culegeri bibliografice şi metodice editate în ajutorul bibliotecilor.

S-a afirmat însă printr-o bibliografie de sine stătătoare — "Dimitrie Cantemir" 1673-1723 (Chişinău, 1973, 102 p.), care a devenit cunoscută la vremea aceea în cercurile ştiinţifice din România şi Rusia. Pe parcursul pregătirii (şi după) autorul a publicat un şir de articole ("Făclie a cugetării şi luminii", 1967; "Enciclopedie a vremii" 1971; "Cadou bibliotecii universitare — o ediţie cantemiriană din timpul vieţii domnitorului, 1973; "Valoroasă operă a lui Dimitrie Cantemir, 1975 ş.a.) continuând şi astăzi să fie "bolnav de cantemiriană".

Bibliografia a fost întocmită cu ocazia împlinirii a 300 de ani de la naşterea lui Dimitrie Cantemir, remarcabil om de stat, scriitor şi savant. Valoarea acestei lucrări se explică prin bogăţia şi plenitudinea materialului prezentat. Autorul a inclus toate lucrările lui Dimitrie Cantemir, începând cu "Divanul sau gâlceava înţeleptului cu lumea" (1968), inclusiv manuscrisele depistate în bibliotecile şi arhivele fostului imperiu sovietic — în total 109 descrieri bibliografice şi peste 500 de documente despre viaţa şi activitatea marelui nostru cărturar în limbile rusă, română, latină, engleză, germană, greacă etc. E necesar de remarcat că la fiecare descriere cantemiriană bibliograful dă şi sigla bibliotecii sau arhivei unde se păstrează documentul respectiv; aceasta constituie o sursă de informare de mare preţ, mai ales pentru cercetători.

Iată cum apreciază lucrarea dată savanţii istorici Mihail Munteanu şi Constantin Sâmboteanu în recenzia "Lucrări de bibliografie istorică" (Cultura. 1975, 15 martie):

"Alcătuitorul culegerii, Ion Madan, a căutat să scoată în evidenţă manuscrisele lucrărilor lui D. Cantemir, majoritatea cărora se află în arhivele din Moscova şi Sankt-Petersburg, unele scrisori ale savantului, publicate în diferite ediţii ruse înainte de revoluţie, precum şi materialul informativ din lucrările lui D.N. Bantâş-Kamenski, G. Ghenadi ş.a. precizând, totodată, greşelile comise de autori. Este de asemenea interesant materialul consacrat istoriei Moldovei şi activităţii lui D. Cantemir, material selectat cu multă migală de către alcătuitor din lucrările lui I.I. Golikov, A.G. Brikner, S.M. Soloviov ş.a."

La sfârşitul anilor '30 Ion Madan a elaborat o bibliografie-model, care, credem noi, constituie poate cea mai esenţială publicaţie bibliografică a autorului. Este vorba de bibliografia fundamentală "Cercetări în domeniul ştiinţelor umanistice la Universitatea de Stat a Moldovei (1974-1995): Contribuţii bibliografice" (1996). Lucrarea e de mari proporţii şi de o incontestabilă valoare ştiinţifică, fiind apreciată după merit cu Marele Premiu la Concursul pentru cea mai reuşită lucrare bibliologică pe anul 1996. Autorul a depus o muncă de salahor în vederea depistării, descrierii şi sistematizării documentelor respective. Această muncă fără preget a şi garantat plenitudinea materialului bibliografic, iar mulţumită sistemului bine chibzuit, de aranjare a documentelor, ori altfel zis, adoptând cu pricepere Clasificarea Zecimală Universală şi datorită indexurilor auxiliare, autorul a reuşit să atingă scopul enunţat în prefaţă: "...a pune la dispoziţia beneficiarilor informaţii despre publicaţii şi alte documente ale corpului didactico-ştiinţific de la facultăţile şi catedrele cu profil umanistic ale universităţii..." (p. 7).

Încurajat de apariţia volumului acesta de prestigiu şi de aprecierile înalte ce i s-au atribuit, Ion Madan-bibliograful şi-a continuat activitatea.

Peste doi ani, în decembrie 1998 a apărut monografia bibliografică "Cercetări în domeniul ştiinţelor chimice la Universitatea de Stat din Moldova (1946-1998): Contribuţii bibliografice" (Chişinău, 1998, 319 p.). Iar peste câteva luni, de Ziua Universităţii, 1 octombrie 1999, cercurile ştiinţifice, didactice şi bibliologice au luat cunoştinţă de a treia monografie bibliografică "Cercetări în domeniul ştiinţelor biologice, pedologice şi agrochimice la Universitatea de Stat din Moldova (1946-1998): Contribuţii bibliografice" (Chişinău, 1999, 439 p.). Ambele constituie cercetări bibliografice de excepţie din punct de vedere ştiinţific, metodologic şi bibliografic, fiind realizate la un înalt nivel poligrafic. Ambele cărţi au fost primite cu satisfacţie şi înalt apreciate de specialişti, iar la Concursul republican pentru cea mai reuşită lucrare în domeniul bibliologiei pe anul 1999, autorului acestor volume i s-a decernat Marele Premiu.

Aici e cazul să menţionăm că toate cele trei monografii bibliografice au fost realizate cu susţinerea doctorului habilitat în istorie, rectorului Universităţii de Stat din Moldova dlui Gheorghe Rusnac, care este şi redactorul responsabil al fiecăreia dintre ele.

Pe parcursul acestor ani a elaborat câteva biobibliografii, contribuind şi la apariţia altor lucrări. În 1997, de exemplu, dânsul a propus cititorilor, în calitate de autor, biobibliografia "Grigore Cincilei", în 1998 vede lumina tiparului cartea "Dumitru Batâr: Biobibliografie", la care Ion Madan e redactor responsabil, în 1999 lansează patru biobibliografii în calitate de autor: "Promotor al jurnalismului combatant: (Dumitru Coval la 60 de ani)", "Savant, pedagog, patriot: (Petru Tarhon la 70 de ani)", "Valeriu Rudic", în colaborare cu Liliana Cepoi, "Victor Isac (1943-1995)". Tot în 1999 a apărut biobibliografia "Ion Bostan", prefaţată şi redactată de Ion Madan. Tot în această perioadă, începând cu anul 1993 el în calitate de coautor şi de membru al colegiului de redacţie contribuie la apariţia anuală a "Calendarului bibliotecarului" (din anul 2000 — "Calendar Naţional") publicaţie de rezonanţă pe întreg arealul românesc utilizată nu numai de biblioteci, ci şi de diverse instituţii de cercetări ştiinţifice, redacţii de ziare şi reviste, muzee etc.

Înşir toate aceste manifestări ale protagonistului şi involuntar îmi pun întrebarea: când acest neobosit cărturar le reuşeşte pe toate? De unde se iau aceste aptitudini, această vocaţie de muncă? Şi întrucât ideea că poate-l ajută cineva este respinsă categoric, ajungem la concluzia: astfel de aptitudini şi capacitate de muncă pot fi proprii doar celor îndrăgostiţi de obiectul activităţii lor, care lucrează fără preget, sau altfel zis, cu jertfire de sine. Ion Madan este acea personalitate, care, apucându-se de lucru, uită de sine. Aceasta se referă în aceeaşi măsură la Ion Madan-istoric al cărţii şi al bibliografiei naţionale, Ion Madan-bibliograful, Ion Madan-profesorul. De altfel, Ion Madan-profesorul este o problemă aparte, care merită să fie studiată cât mai profund. Altminteri va fi imposibil de pătruns în esenţa fenomenului Madan-pedagogul. Ion Madan este mereu înconjurat de discipoli, mereu întrebat şi căutat, mereu angajat în manifestările culturale din capitală şi din republică. Când se adună foştii lui studenţi la diverse foruri republicane, în centrul atenţiei se află omul Ion Madan. Trebuie să recunoaştem că există o şcoală în domeniul bibliologiei — şcoala Ion Madan.

Ion ŞPAC

Spre o nouă societate informaţională: probleme de integrare şi acces la resursele informaţionale ale bibliotecilor din Moldova

Logica dezvoltării social-economice demonstrează că atingerea scopurilor majore trebuie să se bazeze, pe de o parte, pe atragerea în procesul dirijării a fiecărei persoane, iar pe de altă parte – pe folosirea raţională a resurselor naturale, financiare, umane.

Proiectarea acestor scopuri globale asupra sferei bibliotecare înseamnă asigurarea drepturilor egale de acces la informaţie. Noile tehnologii şi mijloacele de comunicaţie moderne fac posibil acest lucru prin intermediul unificării resurselor informaţionale şi difuzării lor pe o bază tehnologică unică. Pentru aceasta este nevoie de eforturi comune şi de susţinerea a două tendinţe: specializarea (divizarea muncii şi a responsabilităţii) şi integrarea activităţii tuturor bibliotecilor.

Experienţa mondială a ţărilor dezvoltate reflectă sporirea rolului bibliotecilor în progresul democraţiei, economiei de piaţă, sferei sociale. Această misiune a bibliotecilor este condiţionată de ritmul rapid al dezvoltării funcţiilor lor informaţionale, acumulării resurselor informaţionale străine şi creării celor proprii, asigurării accesului la reţelele informaţionale naţionale şi mondiale.

Acum putem afirma că această evoluţie se produce şi în bibliotecile noastre, unde în ultimii ani au loc schimbări profunde. Spre regret, aceste schimbări nu au căpătat un caracter de masă. Bibliotecarii trebuie să elaboreze un şir de recomandări pentru Guvernul Republicii Moldova, organele puterii legislative şi executive, organele administraţiei locale, îndreptate spre susţinerea activităţii bibliotecilor şi consolidarea rolului lor în societate.

Ce s-a realizat în domeniul informatizării bibliotecilor în ultimii ani?

1. S-a îmbunătăţit dotarea bibliotecilor cu tehnică de calcul, în marea majoritate datorită proiectelor Fundaţiei SOROS. Pe parcursul a 5 ani pentru biblioteci au fost alocaţi 428 mii dolari S.U.A.

2. Sunt create reţele automatizate locale în următoarele instituţii: Biblioteca Naţională, Biblioteca Ştiinţifică a Academiei de Ştiinţe, Biblioteca Naţională pentru Copii "I. Creangă", Biblioteca Republicană de Informaţie Tehnico-Ştiinţifică, Biblioteca Republicană Medicală, Biblioteca U.S.M., Biblioteca A.S.E.M., Biblioteca U.L.I.M., Biblioteca Universităţii din Bălţi, Biblioteca Universităţii de Medicină, Biblioteca Universităţii Tehnice.

3. Resursele informaţionale electronice existente în biblioteci depăşesc deja volumul de 15 000 de înregistrări. S-au format baze de date ce conţin peste 700 mii înregistrări.

4. Până în 1996 sarcinile automatizării în bibliotecile din Moldova au fost soluţionate pe baza formatului Marc, care a jucat un rol important la etapa iniţială de automatizare a bibliotecilor. Însă la o nouă etapă de asigurare a securităţii resurselor informaţionale crescânde, ieşirea în reţelele globale, integrarea sistemelor şi a resurselor poate fi realizată numai cu sisteme avansate, bazate pe tehnologii informaţionale înalte şi legate de utilizarea sistemelor de operare de tip ORACLE, INFORMIX, DB2 etc. Totodată implementarea sistemelor străine (TINLIB) a demonstrat o eficienţă mică a eforturilor din cauza adaptării grele, durabile şi costisitoare.

5. Destul de reuşit este lucrul de conectare a bibliotecilor la INTERNET – zeci de biblioteci sunt conectate la această reţea prin linii dedicate şi comutabile. Însă calitatea conectării la INTERNET nu întotdeauna satisface necesităţile crescânde ale bibliotecilor şi ale cititorilor lor. Supraîncărcarea canalelor este atât de mare, încât în unele cazuri accesul la resursele INTERNET devine imposibil.

6. A început să fie folosită activ informaţia producătorilor străini pe CD-ROM-uri, numărul acestora fiind totuşi foarte mic.

7. În câteva regiuni au început lucrările de creare a reţelelor automatizate regionale (Bălţi şi Orhei).

Astfel, poate fi trasă o concluzie evidentă că bibliotecile din Moldova, începând cu anii '90 au trecut prima şi, probabil, cea mai complicată etapă a informatizării, în care au fost implementate tehnologiile automatizate bibliotecare şi telecomunicaţionale.

Cele mai bune şi mai avansate idei din străinătate privind computerizarea bibliotecilor sunt deja asimilate de comunitatea bibliotecară din Moldova. Acum în faţa noastră stă sarcina de a pune în practică aceste idei, de a trece consecutiv la metodele de lucru corporative în reţelele informaţionale globale.

Recent a fost elaborat şi aprobat de către C.B.N. Programul de stat pentru informatizarea Sistemului Naţional de Biblioteci din Republica Moldova pentru anii 2000-2003, în cadrul Proiectului director al informatizării societăţii în Republica Moldova. Acest program ţine cont atât de necesităţile actualului sistem de biblioteci, cât şi ale societăţii şi statului.

În acest document se face o analiză detaliată a activităţii bibliotecilor în sfera informatizării. Obiectivele de bază sunt următoarele:

1. Crearea unei infrastructuri informaţionale unice de bibliotecă prin automatizarea optimală a proceselor de bibliotecă, utilizarea mijloacelor speciale pentru stocarea

masivelor de informaţii şi acces interactiv, implementarea noilor tehnologii de automatizare a proceselor de bibliotecă.

2. Aplicarea tehnologiilor de reţea; constituirea Catalogului Naţional Colectiv (partajat); crearea Bibliotecii Virtuale din Moldova.

Numai realizarea integrală a acestui program poate asigura schimbarea radicală în modernizarea tuturor bibliotecilor centrale, regionale şi locale — o verigă importantă şi chiar fundamentul noii infrastructuri informaţionale naţionale ce se formează în Moldova. Acest program rezolvă una dintre problemele sociale de bază de asigurare cu informaţia necesară a tuturor cetăţenilor Moldovei în sfera culturii, ştiinţei, învăţământului, medicinei, agriculturii, economiei, dreptului etc. Numai astfel pot fi asigurate drepturi egale de acces la informaţie pentru populaţia din diferite regiuni ale Moldovei, şi aceasta în practică, şi nu teoretic va semnifica crearea ***spaţiului informaţional unic al ţării*** pentru toţi cetăţenii ei, integrarea noastră reală în infrastructura informaţională mondială. Toate acestea se vor întâmpla dacă acest program va fi susţinut activ de către stat.

Ce avem de realizat?

1. La ordinea zilei avem obiectivul de a prezenta maximal resursele bibliotecilor în INTERNET. Cea mai avansată în această privinţă este Biblioteca A.S.E.M., care şi-a deschis cataloagele sale electronice şi alte resurse electronice ale acestei biblioteci sunt accesibile pe serverul WWW. Tot mai actuală devine şi problema promovării resurselor informaţionale ale bibliotecilor noastre în Occident. Va trebui să începem o colaborare a bibliotecilor cu OCLC, un mare rol organizatoric revenindu-i aici Bibliotecii Naţionale, care poate lua măsuri pentru organizarea consorţiului bibliotecilor de folosire ulterioară comună a resurselor OCLC în condiţii avantajoase.

2. Presupunem că trebuie întreprinse eforturi privind elaborarea standardului unic OPAC, care ar putea fi recomandat tuturor bibliotecilor din Moldova. Aceasta va facilita considerabil căutarea on line a informaţiei pentru utilizatorii bibliotecilor moldoveneşti.

3. Avem multe de realizat în domeniul asigurării lingvistice a catalogării în întregime, şi a căutării pe subiecte. În primul rând, trebuie menţionată crearea fişierelor de autoritate. În următorii 1-2 ani va trebui planificată realizarea sistemului de creare a principalelor fişiere de autoritate. Iar aceasta, la rândul său, va oferi posibilitatea reală de unificare a asigurării lingvistice a bibliotecilor din Moldova şi a proceselor de creare şi utilizare a resurselor informaţionale.

4. Trebuie pusă în discuţie încă o dată problema formatului comunicativ. Textul integral al formatului trebuie să fie accesibil pe INTERNET, pe pagina Web a A.B.R.M., care va deveni o bază pentru catalogarea corporativă. Ţinând cont de aceste perspective promiţătoare, devine actuală şi chiar trece în categoria celor de primă importanţă obiectivul creării unui serviciu permanent de administrare şi susţinere a sistemului de fişiere naţionale normative de autoritate, precum şi a formatelor de înregistrare şi comunicare.

5. Mai există şi problema retroconversiei, care nu va fi soluţionată în timp apropiat din cauza costurilor ridicate. Totodată, lipsesc în sfera profesională abordările reale, profund gândite şi coordonate ale elaborării strategiei retroconversiei în proporţii naţionale. Cel mai raţional, după părerea noastră, ar fi să începem de la Biblioteca Naţională a Moldovei şi să utilizăm rezultatele acestor activităţi în alte biblioteci.

6. Ar fi bine să producem CD-ROM-uri. Camera Naţională a Cărţii şi Biblioteca Naţională, instituţiile ce realizează controlul naţional bibliografic pot publica *Bibliografia naţională a Moldovei* pe CD-ROM, care va conţine înregistrări ale cărţilor apărute din 1990 până în 2000, inclusiv şi o bază de date a tezelor.

7. Trebuie iniţiată elaborare a unei convenţii privind normele de colaborare în domeniul informaţiei juridice. Este vorba de implementarea pe gratis în bibliotecile din Moldova a sistemelor informaţionale-juridice; accesul la baza de acte normative şi actualizarea ei permanentă. Astfel va începe, practic, formarea în Republica Moldova a spaţiului informaţional unic, care ar asigura informarea juridică a tuturor structurilor sociale şi a fiecărui cetăţean în parte. Bibliotecile judeţene vor fi responsabile, în aceste condiţii, de organizarea implementării acestor sisteme în regiune.

8. Continuă să rămână promiţătoare obiectivele utilizării tehnologiilor electronice şi telecomunicaţionale în domeniul împrumutului interbibliotecar, cererii copiilor surselor şi transmiterii lor pe canalele de comunicaţie, precum şi crearea bazelor de date full-text ca prototip al viitoarelor biblioteci electronice.

9. În infrastructura activităţilor întreprinse pentru colaborarea prin reţea a bibliotecilor şi de integrare a tehnologiilor şi resurselor o însemnătate tot mai mare capătă problema de pregătire a materialelor instructive noi privind noile tehnologii şi metode corporative de lucru.

10. Considerăm oportună crearea reţelei corporative a bibliotecilor principale din Moldova cu o ieşire unică în reţelele globale şi conectarea la această reţea a majorităţii bibliotecilor în calitate de utilizatori.

În viitorul apropiat în comunitatea bibliotecară basarabeană va avea loc redistribuirea rolurilor bibliotecilor în constituirea sistemului informaţional şi formarea resurselor informaţionale bibliotecare ale ţării, accesibile atât utilizatorilor interni, cât şi celor străini. În acelaşi timp, pentru majoritatea bibliotecilor acest rol va fi determinat nu de statutul oficial existent la etapa actuală, ci de iniţiativele permanente şi de succesele reale în domeniul informatizării. Fiecare bibliotecă trebuie să evalueze starea reală a lucrurilor, posibilităţile sale de integrare în spaţiul informaţional naţional şi global, contribuind astfel la realizările comune.

Natalia CHERADI

Apariţii editoriale

1. **Crăciun, Claudia.** Comunicarea în administrare publică / Claudia Crăciun; Acad. de Administrare Publică de pe lângă Guv. Rep. Moldova. – Chişinău: AAP; 1998.
[316.772:351/354](075)

2. **Fruntaşu, Platon.** Republica Moldova pe calea democratizării: (aspecte ale procesului de constituire a unui nou sistem politic) / Platon Fruntaşu, Gheorghe Rusnac; U.S.M., Inst. de Studii Politice şi Relaţii Int. – Chişinău: U.S.M., 1999.
323/324:329.1/4(478) (075.8)

3. **Volkov, Eduard.** Političeskij šmekerizm v Moldove : (Zarisovki i analiz polit. landšafta RM: 1996-1998 gg.) / Eduard Volkov. – Chişinău: S.n., 1999 (Tipogr. "Prag-3").
323/324(478) "1996/1998"

4. **Harišin, Mihail Vladimirovič.** Konfliktnye situacii na post-sovetskom prostranstve: [monogr.] / M. V. Harišin. – Chişinău: Lyceum, 1999 (Tipogr. M-Madena).
[327: 323/324]

5. Relaţii internaţionale: istorie şi contemporaneitate: [culeg. de art.] / Univ. de Stat din Moldova. Fac. de Şt. Politice. Catedra RI, Asoc. Politologilor din Moldova; red. şt. Gh. Rusnac, V. Beniuc. – Chişinău: S.n., 1998 (Tipogr. USM). – 21 cm. – P. 1, 2.
327(075.8)(082)

6. **Cojocaru, Gh. E.** Politica externă a Republicii Moldova: Studii / Gheorghe E. Cojocaru; Inst. de Istorie al Acad. de Şt. a Rep. Moldova. – Chişinău: Civitas, 1999.
327(478)

7. **Eggertsson, Thrainn.** Economia neoindustrială : (Comportament şi instituţii) / Thrainn Eggertsson; trad. din lb. engl. Diana Stanciu. – Chişinău: Cartier; CEU Press, 1999 (Tipogr. Multiprint).
330.101.52:334

8. **Ust'ân, I. G.** Genial'nyj èkonomist V. V. Leont'ev – sozdatel' novogo metoda analiza èkonomičeskoj dinamiki ("Zatraty-vypusk") / I. G. Ust'ân. – Chişinău: MoldNIITEI, 1999.
330.101.52(092)+929

9. **Cojocaru, Svetlana.** Managementul resurselor umane / Svetlana Cojocaru; Acad. de Administrare Publică de pe lângă Guvernul Rep. Moldova. – Chişinău: AAP, 1998.
[331.101.262:658.012.4](075)

10. **Antreprenoriatul în Republica Moldova: privilegii şi sancţiuni / alcăt.: Petru Şarcov, Ghenadie Ipati. – Chişinău: Bons Officies, 1999.**
[334:[351.713+343]](478)

11. Codul fiscal = Nalogovyj kodeks : (cu modificări şi compl. la 11 martie 1999). – Chişinău: S.n., 1999 [Tipogr. "Sirius"]. – 184 p.; 20 cm. – Text paralel : lb. rom., rusă. – Preţ contractual, F. tir. – [99-1115]
[336.22](094)

12. Dicţionar financiar-bancar : rus-român - francez-englez / Centrul Naţ. de Terminologie; coord. Valeriu Culev, Albina Dumbrăveanu. – Chişnău: S.n., 1999.
336(038)=00

13. **Manole, Tatiana.** Finanţe publice: Teorie şi aplicaţii / Tatiana Manole; Acad. de Administrare Publică de pe lângă Guv. Rep. Moldova. – Chişinău: AAP, 1998.
336.1/.5:351.74(075)

14. **Barbăroşie, Ecaterina.** Politica de dezvoltare a sectorului privat / Ecaterina Barbăroşie; Acad. de Administrare Publică de pe lângă Guv. Rep. Moldova. – Chişinău: AAP, 1999.
338.23:330.111.62(075.8)

15. Raportul Naţional al Dezvoltării Unane. Republica Moldova 1999: Tranziţia şi securitate unană; aut. şi experţi: Andrei Cantemir, Lilia Caraşciuc, Anatol Gudîm, ... red. versiuni în lb. Ethel. Hetherington Perina. – Chişinău: UNDP (Programul Naţiunilor Unte Pentru Dezvoltare), 1999.
338+316(478)

16. Tratat dintre Republica Moldova şi România privind asistenţa juridică în materie civilă şi penală /Min. Justiţiei al Rep. Moldova. – Chişinău: S.n., 1998 (S.A. Tipogr. "Sirius").
[341.241+343+347](498+478)

17. **Popa, Victor.** Drept parlamentar al Republicii Moldova: (monogr.) / Victor Popa; cop.: Victor Mocanu; Univ. Liberă Int. din Moldova. – Chişinău: ULIM, 1999.
342.53(478)

18. Legea cu privire la avocatură : (Monitorul Oficial al Rep. Moldova, Nr 98-100 (491-492) din 9 sept. 1999) / Colegiul avocaţilor din Rep. Moldova Centrul de drept. – Chişinău: S. n., 1999 (F.E.P. "Tipogr. Centrală").
347.965(478)(094.5)

19. **Romandaş, Nicolae.** Dreptul european al muncii / Nicolae Romandaş; Acad. de Administrare Publică de pe lângă Guvernul Rep. Moldova. – Chişinău: AAP, 1998.
[349.2(4)+341](075)

20. Èkologičeskoe zakonodatel'stvo Respubliki Moldova (1996-1998) / Èkol. o-vo "Bioica" Resp. Moldova. – Chişinău: I.P.F. "Centr. tipogr.", 1999.
349.6(478)(094.5)"1996/1998"

21. **Abajeru, Lucia.** Contabilitate publică / Lucia Abajeru; Acad. de Administrare Publică de pe lângă Guv. Rep. Moldova. – Chişinău: AAP, 1998.

351/354:657

22. **Deliu, Tudor.** Administraţia publică locală / Tudor Deliu; Acad. de Administrare Publică de pe lângă Guvernul Rep. Moldova. – Chişinău: APP, 1998.

352(075.8)

23. Istoria administraţiei publice din Moldova / M. Platon, A. Roman, S. Roşca, T. Popescu; cop.: Tudor Chirtoacă, Vitalie Pascaru; Acad. de Administrare Publică de pe lângă Guvernul rep. Moldova: Chişinău: S.n., 1999.

35.071.1(478)(091)

24. **Platon, Mihail.** Introducere în ştiinţa administraţiei publice : [man.] / Mihail Platon; acad. de Administrare publică de pe lângă Guv. Rep. Moldova. – Chişinău: AAP, 1999 (Concernul Presa).

351/354(075.8)

25. **Carp, Simion.** Strămoşilor le datorăm viitorul: Tradiţie militară, spirit de sacrificiu, cronică, personalităţi / Simion Carp; Acad. de Poliţie "Ştefan cel Mare", Asoc. Independentă de Artă Ostăşească din Rep. Moldova. – Chişinău: S.n., 1999 (Combinatul Poligr.).

355(478)

26. **Racu, Aurelia.** Învăţământul special din Moldova: istorie şi actualitate / Aurelia Racu. – Chişinău: F.E.P. "Tipogr. Centrală", 1999.

376(478)

27. **Buzilă, Serafim.** Enciclopedia interpreţilor din Moldova / Serafim Buzilă; cop.: Mihai Bacinschi. – Ed. a 2-a, rev. şi adaug. – Chişinău: ARC; Museum, 1999.

78.071(478)(031)

28. Situaţia sociolingvistică din R.S.S.M. reflectată în presa periodică (1987-1989) / Acad. de Şt. a Rep. Moldova; Inst. de Lingvistică; grupul red. : S. Berejan, ... – Chişinău: S.n., 1999 (Concernul Presa).

[805.90:070] "1987/1989" (075)

29. Poeţi de pe vremea lui Eminescu (Junimiştii): Antologie / antologie, pref., coment. crit. şi adnot. de Eugen Lungu. – Ed. a 2-a, revăz. şi adăug. – Chişinău: Cartier, 1999 (Tipogr. Multiprint Iaşi).

859.0-1(082)

30. Eminescu – steaua singurătăţii: Efigii şi secvenţe literare: 150 ani de la naşterea lui Mihai Eminescu 1850, 15 ian. –2000. Corpus Eminescu în 10 vol. Vol.3 / coord. Mihai Cimpoi,... ed., antologie, aparat crit. de Cristiana Crăciun, Victor Crăciun; St. introd. de Victor Crăciun concepţia graf. Vladimir Zmeev; pe cop. Eminescu de Eugenia Hangiu Andreea; fotogr.: Vasile Blendea. – Chişinău: Litera; Bucureşti: David, 1999.

859.0.09+859.0

31. Mult e dulce şi frumoasă...: Antologie de poezii şi cugetări despre lb. rom. La 10 ani de la adoptarea Legii cu privire la limba de stat a Rep. Moldova şi revenirea la grafia latină / selecţie: Stela Nicuţă, Titus Ştirbu; coord. Valeriu Culev; prez. graf. Dorina Cojocaru-Vrabie. – Chişinău: Ed. Dep. Rel. Naţ. şi Funcţionarea Limbilor, 1999 ("PRAG-3"S.R.L.).

859.0(478)-1+859.0

32. **Şişcanu, Ion.** Împotmoliţi în tranziţie: [procesele soc. pol. din rep.] / Ion Şişcanu; Inst. de Istorie al Acad. de Şt. a Rep. Moldova. – Chişinău: Civitas, 1999.]

94(478+323/324(478))

33. Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat / colectiv de aut.: Ion Cernei, Mihail Gh. Cibotaru, Pavel Cocârlă, ... – Chişinău: S. n., 1999 (F.E.P. "Tipogr. Centrală").

[94:908](478)

34. **Melnic, Boris.** Noutăţi ale ştiinţei despre om şi natură / Boris Melnic. – Chişinău: Cartdidact, 1999 (Tipogr. "Reclama").

001:57

35. **Victor Isac** (1943-1995): Biobibliogr. / Univ. de Stat din Moldova.; aut.-alcăt.: Ion Madan, red. resp.: Galina Drăgălina. – Chişinău: S.n., 1999 (Tipogr. U.S.M.).

[016:54]+929 Isac

36. **Negară, Viorica.** Contractele de intermediere în comerţul internaţional / Viorica Negară; red. şt. Mircea N. Costin. – Chişinău: S.n., 2000 (Tipogr. "Elan Poligraf").

339.5(075.8)

37. Ghid privind aplicarea: Convenţiei privind asistenţa juridică şi raporturile de drept în procesele civile, familiale şi penale; Tratatului între Rep. Moldova şi Rep. Letonă cu privire la asistenţa juridică şi la raporturile juridice în materie civilă, familială şi penală; Tratatului între Rep. Moldova şi Rep. Lituania cu privire la asistenţa juridică şi la raporturile juridice în materie civilă, familială şi penală; Tratatului între Rep. Moldova şi Federaţia Rusă cu privire la asistenţa juridică şi la raporturile juridice în materie civilă, familială şi penală; Tratatului între Rep. Moldova şi Ucraina privind asistenţa juridică şi la raporturile juridice în materie civilă, şi penală / Galina Bostan, Oleg Lupan, Vitalie Mironov, Vitalie Nagacevschi. – Chişinău: ARC, 2000 (F.E.P. "Tipogr. Centrală").

341.241(035)

38. **Burlacu, N.** Osnovy gosudarstvennogo administrirovaniâ: Učeb. posobie / N. Burlacu, V. Cojocaru, V. Ioniţă: Mold. Èkon. Akad. Kafedra Obs. Menedžmenta. – Chişinău: S.n., 2000 (Tipogr. ASEM).

351(075.8)

39. **Bassot, Jaques.** Frumuseţe şi plenitudine: [esenţialul despre chirurgia şi medicina estetică] / Jaques Bassot; trad.: Adrian Musteaţă. – Chişinău: Prut Internaţional, 1999 (F.E.P. "Tipogr. Centrală").

616-089.197.7

40. Dicţionar explicativ uzual al limbii române / Acad. de Şt. a Rep. Moldova. Inst. de Lingvistică; conduc. lucrării: Silviu Berejan; red. Maria Onofraş, ... – Chişinău: Litera, 1999 (Combinatul Poligr.).

805.90-3

41. **Limba** română: Culeg. de texte cl. I / Min. Educaţiei şi Şt.; ed.: Viorica Goraş-Postică, Irina Ciubară, Galina Ciubară. – Ed. a 2-a compl. şi rev. – Chişinău: Cartier, 2000 (F.E.P. "Tipogr. Centrală").]

805.90(075.2)

42. **Eminescu, Mihai.** Din valurile vremii...: Poezii / Mihai Eminescu; il.: Eudochia Zavtur. – Chişinău: Cartea Moldovei, 2000 (Combinatul Poligr.).

859.0-1 Eminescu

43. **Tudoreanu, Ruxanda.** Personajul dilematic la Augustin Buzura / Ruxanda Tudoreanu. – Chişinău: ARC, 1999 (F.E.P. "Tipogr. Centrală").

859.0.09

44. **Malarciuc, Gheorghe.** Din moşi-strămoşi: nuvele istorice / Gheorghe Malarciuc; pict.: Igor Vieru, Filimon Hămuraru. – Chişinău: Cartea Moldovei, 1999 (F.E.P. "Tipogr. Centrală").

859.0(478)-32 Malarciuc

45. **Ţurcanu, Lucia.** Ultima epifanie : [livrescul în poezia optzecistă basarabeană] / Lucia Ţurcanu. – Chişinău: ARC, 1999 (F.E.P. "Tipogr. Centrală").

859.0(478).09

46. Istoria veche a spaţiului românesc: crestomaţie sub red. A. Zanoci. – Chişinău: Cartdidact, 1999.

[94(100)+929](075)

47. **Stăvilă, Veaceslav.** De la Basarabia Românească la Basarabia Sovietică, 1939-1945 / Veaceslav Stăvilă. – Chişinău, 2000. (F.E.P. "Tipogr. Centrală")

94(478+498) "1939/1945"

48. Standarde naţionale în vigoare referitoare la Biblioteconomie, Informare, Documentare / alcăt. Tatiana Ischimji; Bibl. Naţ. a Rep. Moldova. Com. Teh. nr. 1 "Biblioteconomie. Informare. Documentare". – Chişinău: S. n., 2000.

02:006.034

49. Femei din Moldova: Enciclopedie / ed.: Iurie Colesnic; cons. red.: Gh. Baciu, ... – Chişinău: Museum, 2000 (Combinatul Poligr.).

396(478)(030)

50. Eminescu – propriul vis: Prefeţe definitorii 150 de ani de la naşterea lui Mihai Eminescu, 1850, 15 ian. – 2000: Corpus Eminescu în 10 vol. / coord. Mihai Cimpoi,...; ed., antologie, ap. critic de Fănuş Băileşteanu, ...; st. introd: Ion Rotaru. – Chişinău: Litera: Bucureşti: David, 1999 (Combinatul Poligr.).

82(100-87)-3

51. **Eminescu, Mihai.** Pasărea Phoenix: Capodopere şi texte fundamentale: 150 de ani de la naşterea lui Mihai Eminescu: 1850, 15 ian. – 2000: Corpus Eminescu în 10 vol. / ed., antologie şi postfaţă de Victor Crăciun; select. text.: Tudor Nedelcea; st. introd.: Eugen Simion; concepţia graf.: Vladimir Zmeev; pe cop. Leonard Salmen, il. la scrisoarea II. – Chişinău: Litera; Bucureşti: David, 1999 (Combinatul Poligr.).

859.0-1/.3 Eminescu

52. Dicţionar Eminescu: Nume proprii: 459 de art.: nume mitologice, personalităţi ist., toponime rom. şi străine / Horia Zava. – Chişinău: Cartier, 2000 (Combinatul Poligr.).

859.0.09(038)

53. Bibliografia Naţională a Moldovei: Cărţi. Autoref. Teze. Art. din rev. şi ziare: Se ed. din anul 1958: Apare lunar / Camera Naţ. a Cărţii din Rep. Moldova, Bibl. Naţ. a Rep. Moldova; alcăt. Claudia Bâgu,...; red. resp.: Valentina Chitoroagă, Alexe Rău. – Chişinău: Camera Naţ. a Cărţii: Bibl. Naţ. a Rep. Moldova, 1999. – Contin. ed. "Cronica Presei". – ISSN 0201-6761.

Nr. 1, 1999. – 1999. – 95 p. – Preţ contractual, 100 ex. – [00-146]

Nr. 7, 1999. – 127 p. – Preţ contractual, 100 ex. – [00-147]

Nr. 9, 1999. – 1999. – 156, [1] p. – Preţ contractual, 100 ex. – [00-148]

Nr. 10, 1999. – 137 p. – Preţ contractual, 100 ex. – [00-149]

Nr. 11, 1999. – 1999. – Preţ contractual, 100 ex. – 142 p. – [00-178]

015(478)

54. **Buduşan, Valeria.** Dicţionar francez-român, român-francez / Valeria Buduşan, Clara Esztergar; coord.: Gheorghe Haş. – Chişinău: I.E.P. Ştiinţa, 2000 (Combinatul Poligr.).

804.0-3= 40=590

SUMAR

FELICITĂRI *1*

MONITOR

Catedra de biblioteconomie şi bibliografie. Cronica anului 2000 *4*

Admiterea 2000 *5*

Absolvirea 2000 *5*

Seminare 2000 *6*

NELLY ŢURCAN, NATALIA SENOCOSOV. Lectura şi scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice *7*

ANA SOFRONI. Activitatea ştiinţifică a studenţilor de la biblioteconomie *8*

NATALIA CHERADI. Şcoala Biblioteconomică de Vară pentru lectori şi profesori *9*

MARIANA HARJEVSCHI. Digital Literacy for Open Societies *11*

VERNISAJ

RĂU ALEXE. Revelarea viitorului în echilibrul lui Shiva *12*

TEORIE ŞI PRACTICĂ

NELLY ŢURCAN, NATALIA SENOCOSOV, ANGELA IVASENCO. Specialitatea "Biblioteconomie şi asistenţă informaţională": portret în timp *13*

ANA SOFRONI. Biblioteconomia în continuă dezvoltare: ascensiune şi predecesori *17*

ION MADAN. O doleanţă realizată: învăţământul bibliologic universitar *19*

NELLY ŢURCAN, NATALIA SENOCOSOV. Formarea profesională: necesitatea unei modernizări *21*

ELENA TÂRZIMAN. Specialiştii în biblioteconomie şi ştiinţa informării — componenţa profesională a societăţii informaţionale *23*

NATALIA ZAVTUR. Deontologia profesională a bibliotecarului (concepţia disciplinei de studiu) *28*

LUDMILA CORGHENCI. Implicaţii practice privind deontologia profesională *32*

Codul etic al bibliotecarului din Republica Moldova *33*

PROFESIA DE BIBLIOTECAR

LIDIA KULIKOVSKI. Profesiograma bibliotecarului care lucrează cu persoane dezavantajate *35*

LIDIA KULIKOVSKI. Bibliotecarul secolului XXI : competenţe, responsabilităţi, abilităţi *38*

NATALIA CHERADI. Profesia de bibliotecar şi noile priorităţi: de la izolare la parteneriat *42*

LUCIA BOŢAN. Intelectul bibliologic în epoca informaţională *43*

OLGA CALMÂŞ. Profesia de bibliotecar în contextul trecerii la societatea informaţională *45*

ANIVERSĂRI

ION ŞPAC. Ion Madan — cercetător de vocaţie al bibliologiei naţionale *47*

BIBLIOTECA ŞI SOCIETATEA

NATALIA CHERADI. Spre o nouă societate informaţională: probleme de integrare şi acces la resursele informaţionale ale bibliotecilor din Moldova *52*

APARIŢII EDITORIALE *54*

BIBLIOLOGIC·2·2000

MAGAZIN